

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2012

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

rok 2012 byl ve znamení dalších úspor státního rozpočtu a zásadně se promítl i do života Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. S ohledem na přidělené rozpočtové prostředky provozní i mzdové bylo nutno opět snížit počet tzv. kmenových zaměstnanců ke konci roku 2012 o 22 tabulkových míst. Rok 2013 jsme tedy začínali s 479 kmenovými zaměstnanci. Část dalších úvazků byla vytvořena ve vazbě na střednědobé projekty hrazené z evropských fondů. Abychom se s personálním oslabením vypořádali, sloučili jsme útvary včetně sekcí vedených náměstky. To vytváří větší nároky na řídicí práci i zodpovědnost všech zaměstnanců.

Přes úsporná opatření se nám podařilo kvalitně naplňovat klíčové činnosti a projekty. Chtěl bych připomenout přípravu podkladů a předjednávání pro vládou schválený záměr na vyhlášení CHKO Brdy a další práce na vyhlášení NP Křivoklátsko a CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Pokračoval i monitoring evropsky významných druhů a stanovišť. Výsledky sledování velkých šelem v Beskydech bohužel naznačují, že jejich početnost je podstatně nižší než se všeobecně předpokládalo. Jako odborný garant jsme připravili expertní podklady k úpravě evropsky významných lokalit pro Ministerstvo životního prostředí a vládu. Není také od věci, že se po dlouhém problematickém období podařilo zajistit nový model péče o jednu z našich nejvýznamnějších národních přírodních rezervací – pro NPR Lednické rybníky. Je příznivější pro ochranu přírody a zároveň ekonomicky výhodnější pro stát. V plné síle se také začaly realizovat projekty programu LIFE+, zaměřené na péči o unikátní stepní stanoviště Českého středohoří a květnaté louky Bílých Karpat. A systematicky se naplňuje nálezořádek, která v loňském roce překročila magickou hranici 10 milionů záznamů.

Nadále jsme v rámci technické asistence připravovali podklady pro Státní fond životního prostředí. Po formální stránce jsme vyhodnotili více než devět set žádostí o dotace z OPŽP. Na tomto místě bych chtěl poděkovat

Ministerstvu životního prostředí i vstřícnosti Poslanecké sněmovny za udržení přijatelné výše prostředků na praktická opatření v přírodě a krajině, která jsou klíčová nejen pro chráněné krajinné oblasti, ale i pro národní parky a obce. Podařilo se tak zajistit alespoň základní péči o nám svěřená chráněná území.

V součinnosti s Ministerstvem životního prostředí a výborem pro životní prostředí Poslanecké sněmovny se nám podařilo prosadit novelizaci zákona o ochraně přírody a krajiny. Změna v posuzování staveb ve 4. zónách chráněných krajinných oblastí vedla ke snížení objemu agendy a omezení byrokracie v místech, která pro ochranu přírody a krajiny nejsou zásadní.

Z mezinárodní spolupráce určitě stojí za zmínku příprava plánu péče o gruzínskou CHKO Tuscheti. Z dlouhodobě poněkud podceňované práce s veřejností považuji za úspěch vydání pěkné publikace Nejkrásnější výlety do chráněných krajinných oblastí ČR, vybudování interesantní ptačí pozorovatelný na Novozámeckém rybníku či přípravu návštěvnických center v Moravském krasu, Slavkovském lese a Litovelském Pomoraví. Daří se nám udržovat i slušnou úroveň časopisu Ochrana přírody, který zůstává potřebným doplňkem práce profesionálního ochránáře. V loňském roce byla také ustavena Rada AOPK ČR, která je vedle zpětné vazby i inspirací při koncepční a strategické práci. Kromě politiků, zástupců samospráv a neziskového sektoru jsou i v ní zastoupeni špičkoví experti v oblasti ekologie a ekonomie.

Bohužel se nepodařilo dořešit problém náhrady újem za ztížení hospodaření ve vztahu k státním subjektům, což doprovázejí nejednoduchá soudní řízení.

Pro více témat zde není prostor, i když by za zmínku samozřejmě stála. Určitě bych ale rád na závěr poděkoval zaměstnancům naší organizace za seriózní a odpovědný přístup k práci. Děkuji také všem, kdo napomohl k zajištění ještě přijatelného rámce naší práce v tomto ekonomicky nejednoduchém období.

František Pelc

ředitel Agentury ochrany
přírody a krajiny ČR

VIZE

Příroda a krajina
jsou dlouhodobě v příznivém
stavu a pomáhají ke zkvalitnění
života obyvatel České republiky

POSLÁNÍ

Posláním Agentury ochrany přírody
a krajiny ČR je pečovat o přírodu
a krajinu České republiky jako
součást celospolečenského
dědictví

Slovo ředitele	7
AOPK ČR	8
Organizační struktura AOPK ČR	8
1. Ochrana přírody a krajiny	10
1.1. Územní ochrana přírody	10
1.1.1. Chráněné krajinné oblasti	10
1.1.2. Maloplošná zvláště chráněná území	13
1.2. Druhá ochrana	15
1.2.1. Odborná a metodická podpora	15
1.2.2. Výkon státní správy	16
1.2.3. Záchranné programy a programy péče	16
1.3. Obecná ochrana přírody a krajiny a památné stromy	19
1.3.1. Územní systém ekologické stability	19
1.3.2. Památné stromy a dřeviny rostoucí mimo les	19
1.3.3. Vodní toky a plnění rámcové směrnice o vodách	20
1.3.4. Ochrana neživé přírody	20
1.3.5. Ostatní metodická činnost a odborná podpora	23
2. Péče o přírodu a krajinu	24
2.1. Péče o majetek státu	27
2.1.1. Péče o vodní plochy ve správě AOPK ČR	27
2.1.2. Péče o lesní pozemky ve správě AOPK ČR	28
2.1.3. Péče o nelesní pozemky ve správě AOPK ČR	28
2.1.4. Budování či obnova návštěvnické infrastruktury v majetku AOPK ČR	28
2.2. Realizace plánů péče o chráněná území	31
2.3. Administrace podpor v péči o přírodu a krajinu na celém území ČR	32
2.3.1. Administrace Operačního programu Životní prostředí (OPŽP)	32
2.3.2. Program péče o krajinu – podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí (PPK B)	35
2.3.3. Program péče o krajinu – podprogram zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C)	35
2.3.4. Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny	36
2.3.5. Finanční nástroje v působnosti Ministerstva zemědělství	36
3. Monitoring biodiverzity	43
3.1. Sledování stavu biotopů	44
3.2. Sledování stavu druhů	48
3.3. Monitoring péče o přírodu	55
4. Dokumentace přírody a krajiny	56
4.1. Ústřední seznam ochrany přírody	56
4.2. Informační systém ochrany přírody	56
5. Práce s veřejností	59
6. Mezinárodní aktivity a spolupráce	65
6.1. Implementace evropských směrnic, mezinárodní aktivity a spolupráce	65
6.1.1. Natura 2000	65
6.1.2. Rámcová směrnice EU pro vodní politiku (RSV)	66
6.1.3. Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)	66
6.1.4. Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném využívání Karpat (Karpatská úmluva)	66
6.1.5. Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)	66
6.1.6. Evropské tématické středisko pro biodiverzitu (ETC/BD)	67
6.1.7. Federace EUROPARC	67
6.1.8. Projekt české rozvojové spolupráce v Gruzii: Zpracování plánu péče pro Tusheti Protected Landscape	67
6.1.9. Twinning projekt: Podpora správy chráněných území a péče o ně v Gruzii (Strengthening Management of Protected Areas of Georgia)	67
6.2. Vědecký orgán CITES	70
6.2.1. Oddělení Vědeckého orgánu CITES	70
6.2.2. Mezinárodní aktivity	71
7. Hospodaření a provoz	72
7.1. Rozpočet AOPK ČR	72
7.2. Realizace výběrových řízení	73
7.3. Správa majetku	73
7.4. Personální oblast	75
7.5. Správa informačních a komunikačních technologií	76
Působnost regionálních pracovišť AOPK ČR	78
Zkratky	80
Publikace	81
Kontakty	82

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) je organizační složka státu zřízená Ministerstvem životního prostředí. Zabezpečuje odbornou a praktickou péči o přírodu a krajinu.

Sledování stavu přírody a dokumentace:

- sledování stavu biotopů a druhů na celém území státu, poskytování a interpretace získaných dat
- tvorba a správa Informačního systému ochrany přírody včetně aplikačních nadstaveb
- vedení Ústředního seznamu ochrany přírody včetně digitální podoby (Digitální registr ÚSOP), tj. evidence zřizovací a odborné dokumentace zvláště chráněných území, památných stromů, lokalit soustavy Natura 2000 a smluvně chráněných území a smluvně chráněných památných stromů
- poskytování ucelené nabídky mapových služeb v oblasti ochrany přírody na mapovém serveru AOPK ČR

Státní správa a její odborná podpora:

- výkon státní správy v ochraně přírody a krajiny prostřednictvím správ CHKO na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem
- zajištění odborné podpory výkonu státní správy, metodická a znalecká činnost pro veřejnou správu, partnery či další subjekty působící v ČR

Péče o přírodu a krajinu:

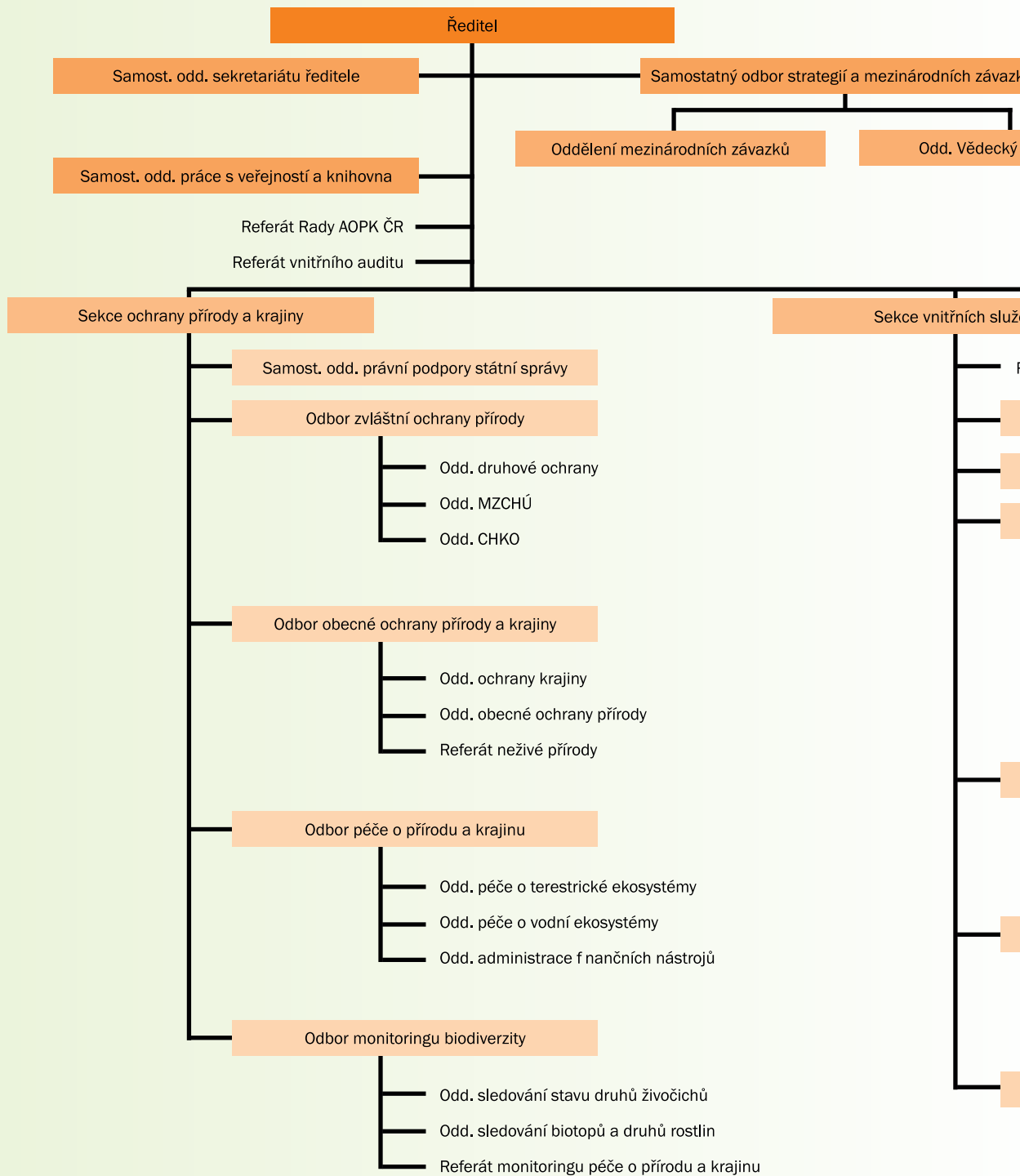
- tvorba a realizace plánů péče o 24 chráněných krajinných oblastí a o okolo 750 maloplošných zvláště chráněných území
- koordinace, tvorba a realizace záchranných programů pro ohrožené druhy rostlin a živočichů
- provádění praktických opatření na ochranu přírody a krajiny, administrace celostátních dotačních programů i vybraných fondů Evropské unie
- správa státního majetku a hospodaření s pozemky ve zvláště chráněných územích, vyplacení finanční náhrady za ztížení lesního nebo zemědělského hospodaření

Práce s veřejností:

- poskytování informací, poradenství a vzdělávání
- program Dům přírody, téměř stovka naučných stezek v CHKO
- zpřístupňování přírody veřejnosti
- publikační činnost
- veřejnosti přístupný archiv a odborná knihovna

Mezinárodní spolupráce:

- spolupráce s významnými mezinárodními organizacemi v oblasti ochrany přírody
- členství například v Evropském tématickém středisku biologické rozmanitosti a v Mezinárodní unii na ochranu přírody (IUCN)
- vědecký orgán CITES, tj. Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin v České republice

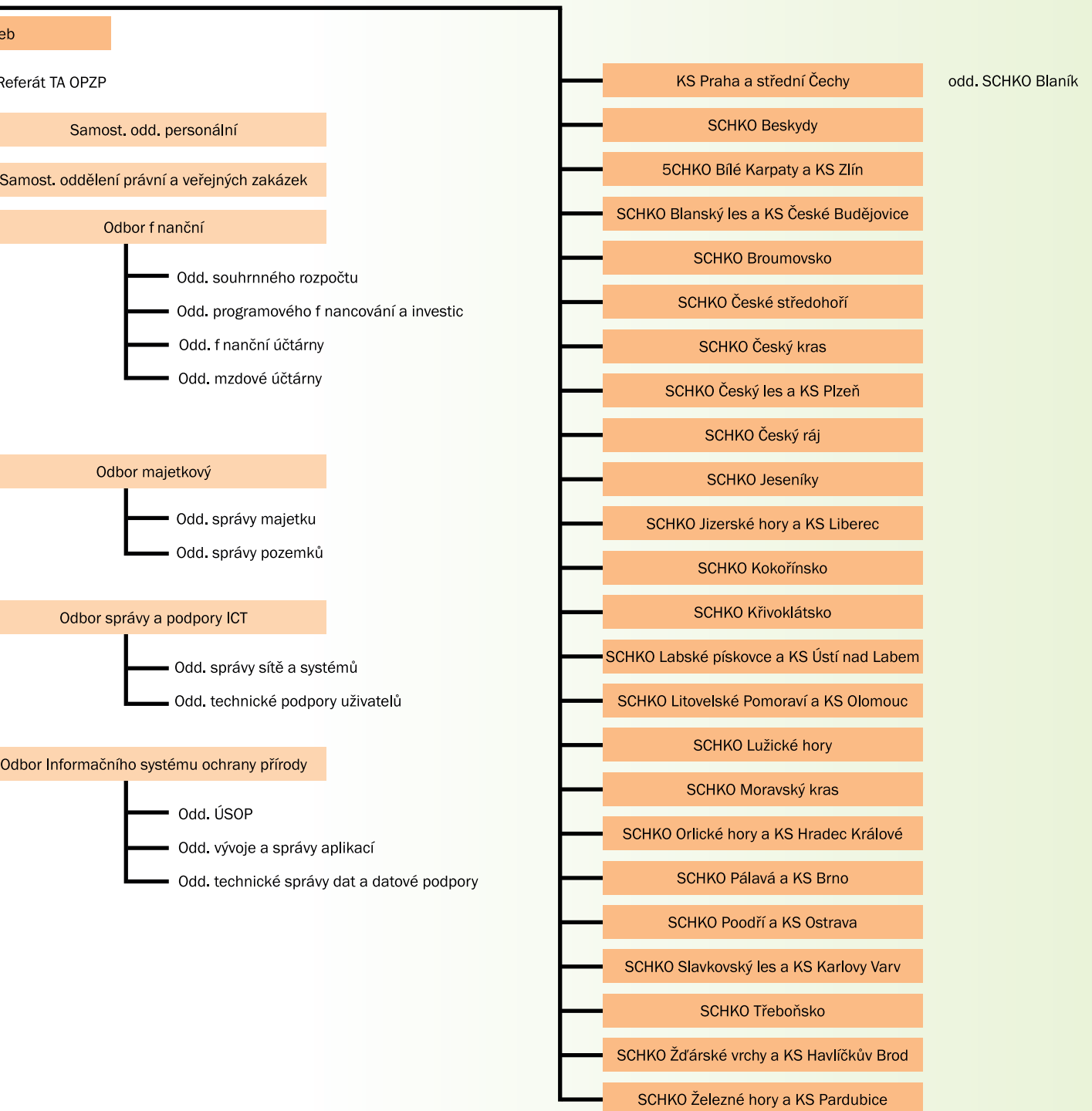
Organizační struktura platná k 1. 1. 2013

* Pozn. Oddělení regionálních pracovišť AOPK ČR jsou specifikována Organizačním řádem.

> ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

AOPK ČR

orgán CITES

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR zajišťuje odbornou a metodickou podporu pro výkon státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny na území celé ČR formou poskytování odborných podkladů, dat, vytvářením metodik, standardů, vydáváním odborných stanovisek nebo vyjádření.

Prostřednictvím svých regionálních pracovišť - správ CHKO - vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR státní správu v ochraně přírody a krajiny na území chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a národních přírodních památek a jejich ochranných pásem, a to v rozsahu daném zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění a vyhláškou č. 46/2010 Sb., o příslušnosti správ národních parků a správ chráněných krajinných oblastí k výkonu státní správy ve správních obvodech tvořených národními přírodními rezervacemi, národními přírodními památkami a jejich ochrannými pásmy, v platném znění.

Mezi průřezové agendy v ochraně přírody a krajiny, kterými se v roce 2012 AOPK ČR zabývala, patří vyplácení újmy za ztížení zemědělského a lesnického hospodaření. V roce 2012 obdržela AOPK ČR celkem 178 žádostí o náhradu újmy vzniklé v roce 2011 na území České republiky (mimo území národních parků a CHKO Šumava) a několik žádostí za újmu vzniklou v průběhu roku 2012. Celkový požadavek byl přes 71 mil. Kč. Do konce roku bylo posouzeno a proplaceno 98 žádostí v celkové výši 14,4 mil. Kč. Administrace újmy je zatížena nejasnou právní úpravou, proto je k 31. 12. 2012 v dané agendě evidováno 64 soudních řízení. Finanční náhrady se soudní cestou domáhá zejména státní podnik Lesy ČR. AOPK ČR pozastavila posuzování a vyplácení finančních náhrad státnímu podniku na základě pravomocného rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 21 Co 84/2011, který byl vyneseno ve prospěch AOPK ČR. Uvedený rozsudek byl ze strany státního podniku napaden mimořádným opravným prostředkem (dovoláním). Ke dni vydání výroční zprávy nebylo o podaném dovolání rozhodnuto.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR je znaleckým ústavem podle zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, v platném znění. V rámci prováděné kontroly a revize znaleckých subjektů zapsaných v seznamu znalců kvalifikovaných pro

znaleckou činnost byla AOPK ČR Ministerstvem spravedlnosti vyzvána k předložení znaleckého deníku. Ten byl prověřen bez závažných výhrad k prováděné znalecké činnosti. Řízení o potvrzení zápisu do II. oddílu uvedeného seznamu ve smyslu zákona č. 444/2011 Sb. nebylo ke dni vydání výroční zprávy ukončeno. V roce 2012 vydala AOPK ČR z pozice znaleckého ústavu celkem 8 znaleckých posudků.

1.1. Územní ochrana přírody

1.1.1. Chráněné krajinné oblasti

AOPK ČR prostřednictvím regionálních pracovišť - správ CHKO - vykonává státní správu a zajišťuje péči o všechny CHKO v ČR s výjimkou území CHKO Šumava.

Změny v soustavě CHKO

V CHKO Železné hory byly v roce 2012 prováděny práce umožňující nové vymezení zón CHKO. K tématu box č. 1.

K připravovanému NP Křivoklátsko byly dopravovány podklady pro tvorbu zákona o NP, naopak práce na uvažovaném NP Jeseníky byly zastaveny.

Pro připravovanou CHKO Brdy (k tématu box č. 2) se AOPK ČR podílela v červnu 2012 na předjednání návrhu s obcemi (včetně přípravy podkladů). Následně po schválení úkolu poradou vedení MŽP připravovala od září 2012 podklady pro oznámení návrhu na vyhlášení. Pro připravovanou CHKO Brdy byla v roce 2012 také pořízena studie preventivního hodnocení krajinného rázu (zpracovatel Mgr. Lukáš Klouda), která sloužila jako jeden z podkladů pro přípravu plánu péče (zejm. kapitoly krajinný ráz a výstavba).

Plány péče o CHKO

V roce 2012 MŽP schválilo AOPK ČR zpracovaný plán péče o CHKO Bílé Karpaty. AOPK ČR dále odevzdala MŽP kompletní návrhy plánů péče o CHKO Broumovsko a Jeseníky. Plány péče o CHKO Český ráj a Orlické hory byly zpracovány téměř kompletně, aby po připomínkovém řízení v rámci AOPK ČR mohly být odevzdány na MŽP během první poloviny roku 2013. Pro nově vyhlášenou CHKO Kokořínsko - Máchův kraj byla

Nová zonace CHKO Železné hory

Zóny ochrany přírody jsou v CHKO nástrojem k zajištění vhodné péče o jedinečné přírodní hodnoty a krajinný ráz. Rozdělení celé oblasti na čtyři zóny, které se liší stupněm ochrany, by mělo vycházet z aktuálního stavu přírody a krajiny. V případě CHKO Železné hory se ve světle současného poznání jejího území jeví nyní platná zonace v mnoha situacích obtížně uchopitelnou.

Území první zóny je vymezeno velmi mozaikovitě do mnoha desítek segmentů, často o velikosti jednotek hektarů. Vedle toho byly například do druhé zóny kvůli přílišnému důrazu na krajinný ráz nebo geomorfologii zahrnuty rozsáhlé porosty smrkových monokultur bez významnějších přírodních hodnot. Díky výsledkům sledování a průzkumů lze doložit i změny v rozmístění a rozsahu nejcennějších ploch v rámci CHKO oproti období, kdy byla nyní používaná zonace vymezována.

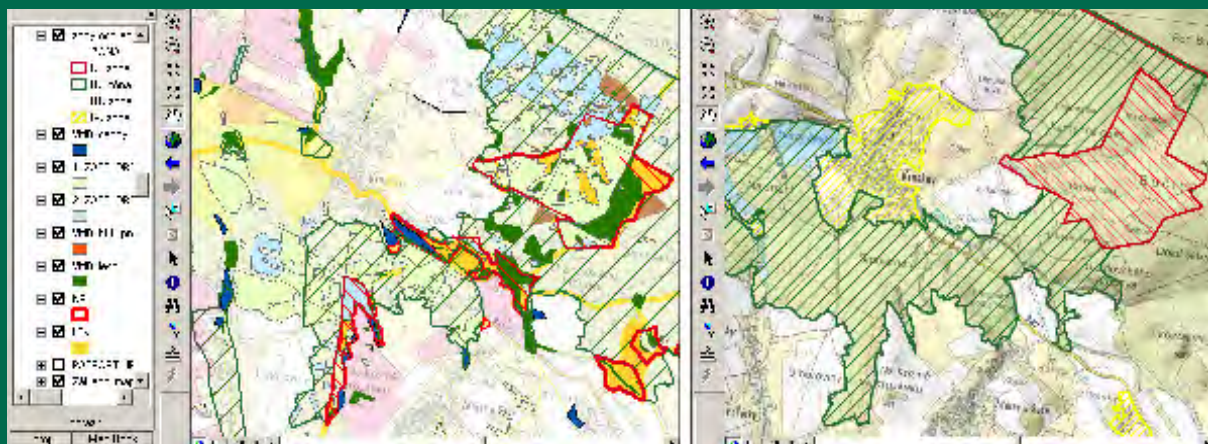
Proto se v roce 2011 přistoupilo k přípravě nového vymezení zón v CHKO. Postupovalo se podle zásad metodického pokynu MŽP z roku 2006. Ten v dlouhodobějším horizontu umožní sjednocení přístupu k vymezování jednotlivých kategorií zón u různých CHKO.

Podklady použité pro vypracování návrhu nové zonace byly velice rozsáhlé a různorodé. Z těch nejdůležitějších stojí za zmínku zejména vymezení stávajících nebo navržených MZCHÚ a EVL, mapo-

vání přírodních stanovišť a stanovišť druhů, studie hodnocení krajinného rázu, plán péče o CHKO, územně plánovací dokumentace, plány a generely ÚSES, ortofotomapy, údaje z LHP a LHO, geologické podklady a v neposlední řadě i vyhodnocení staré zonace včetně poznatků z uplatňování základních ochranných podmínek zón. Klíčovým a nepostradatelným nástrojem pro konkrétní mapové výstupy nového vymezení zón byly softwarové aplikace GIS.

V průběhu roku 2012 MŽP jako ústřední orgán státní správy ochrany přírody oznámilo, že byl zpracován návrh na vymezení zón odstupňované ochrany přírody CHKO Železné hory. Tento návrh předložilo k projednání dotčeným vlastníkům pozemků, obcím a krajům.

Nová zonace bude po jejím schválení znamenat pro obce a hospodařící subjekty snížení administrativní zátěže. Oproti vymezení jednotlivých zón odstupňované ochrany, které je platné v současné době, předpokládá návrh snížení počtu segmentů I. zóny ze 168 na 23 dílčích ploch se současnou redukcí rozlohy I. zóny o 20 %. V projednávaném návrhu se také v souvisleji zastavěných územích a v rekreačních oblastech významně zvyšuje plocha čtvrté zóny. To povede k zjednodušení administrativy v souvislosti se stavební činností v lokalitách s nízkou hodnotou krajinného rázu.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Železné hory a krajské středisko Pardubice.

Příprava vyhlášení CHKO Brdy

Po zveřejnění záměru zrušit vojenský újezd k 1. 1. 2015 ministři životního prostředí a obrany společně deklarovali potřebu ochrany zachovalé přírody vojenského újezdu formou CHKO. Brdy vymezené svými přírodními, kulturními i historickými souvislostmi ale přesahují hranice vojenského újezdu a navazují volně na okolní krajinu. Vedle Středních (vysokých) Brd, kde se nyní nachází vojenský újezd, je tedy do návrhu CHKO Brdy přičleněna i většina rozlohy tzv. Třemšínských (jižních) Brd s řadou dalších přírodovědně hodnotných lokalit.

Brdy jsou rozsáhlé lesní území s ostrovem horské květeny uvnitř nižších pahorkatin středních Čech. Primární bezlesí představují kamenná moře, vrcholové skalky a skalní rozpady a droliny, na které je vázán výskyt reliktních chladnomilných druhů bezobratlých a řady vzácných druhů lišejníků s arktalpínským rozšířením. Nejvyšší části Brd jsou budovány zejména tvrdými a extrémně neúživnými prvohorními (kambrickými) slepenci, pískovci a křemenci. Brdy představují

největší souvislou plochu tvořenou horninami tohoto složení i fyzikálních vlastností v celé ČR. Specifickým krajinným prvkem jsou bezlesí s ochrannářsky cennými typy vlhkých luk, smilkových trávníků a mokřadů na místech zaniklých vesnic a hájoven ve vojenském prostoru i po obvodu Brd. Na dopadových plochách, vytvořených odlesněním po vzniku vojenského prostoru, se vyskytují krajinářsky hodnotná rozsáhlá vřesoviště, která svým charakterem připomínají horské hole. Význačným jevem Brd jsou rašeliniště, sice nevelké hloubky, avšak místy poměrně velké rozlohy. Území Brd je dále hodnotné zejména kvůli zachovalému hydroickému režimu oblasti (pramení zde řada vydatných a čistých vodních toků) a minimálnímu vlivu lidského osídlení. V potocích se mj. vyskytují nejbohatší populace raka kamenáče v ČR. Převážně na menších rozlohách se dochovaly původní listnaté a smíšené porosty. Z hlediska paleontologického se zde nachází několik celosvětově významných nalezišť brakické i mořské prvohorní fauny.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Krajské středisko Praha a střední Čechy.

k jednotlivým došlým námitkám vypracovávána odborná stanoviska jako podklad pro rozhodnutí MŽP.

V roce 2012 byly aktualizovány metodické listy pro zpracovávání preventivního hodnocení krajinného rázu v CHKO s důrazem na využití pro územně analytické podklady obcí, zejména jevy č. 17 – Oblast krajinného rázu a její charakteristika a č. 18 – Místo krajinného rázu a jeho charakteristika. Studie preventivního hodnocení krajinného rázu pro území připravované CHKO Brdy již byla zpracována v souladu s aktualizovanými metodickými listy.

Výkon státní správy a metodika

AOPK ČR, správy CHKO vydaly v roce 2012 180 rozhodnutí v oblasti druhové ochrany a rozhodnutí o udělování výjimek ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných území (202 ks). Správy CHKO dále v roce 2012 vydaly celkem 10 435 závazných stanovisek (např. ke schválení lesních hospodářských plánů, v rámci ochrany krajinného rázu či ke stavebním činnostem) a 27 opatření obecné povahy (zejména k ošetření zákazů u zvláště chráněných druhů).

V 39 případech bylo vydané správní rozhodnutí napadeno odvoláním.

V rámci aktivit souvisejících se zvyšováním informovanosti stavebníků v CHKO byla zpracována modelová prezentace příkladů dobré praxe v oblasti výstavby v CHKO Broumovsko, simulující prostředí chystané webové aplikace. Prezentace byla připomínkována na setkání krajinářů a stavařů z regionálních pracovišť a také na jednáních Architektonické komise AOPK ČR. V roce 2013 by na základě prezentace měla být naprogramována webová aplikace, která by umožnila zveřejňování příkladů dobré praxe v oblasti výstavby na území CHKO. Webová aplikace by měla postupně nahradit v současnosti používané schématické brožury „Jak stavět v CHKO“.

V listopadu 2012 byla AOPK ČR partnerem odborného semináře Aktuální otázky krajinného rázu 2012, který proběhl v budově Fakulty stavební ČVUT v Telči na téma Zachování osobnosti a jedinečnosti kulturní krajiny z pohledu ochrany přírody a krajiny, památkové péče a územního plánování.

Stráž přírody

Stráž přírody je na správách CHKO vykonávána především dobrovolnými spolupracovníky. Situace

na správách v rámci AOPK ČR je však nejednotná. Na všech správách byl ustanoven alespoň jeden člen stráže přírody. Na třech správách to přitom byl pouze jeden strážce ustanovený z řad zaměstnanců. Strážců z řad zaměstnanců bylo celkem 56, dobrovolných strážců bylo celkem 328. Kromě strážců jsou členy stráže přírody i zpravodajové, kterých bylo 56. Jednou z činností, i když ne tou hlavní, je také ukládání blokových pokut za přestupky. Pokut bylo uloženo celkem 200 v souhrnné výši 72.300 Kč. V případě zjištění rušivé probíhající činnosti je jedině ustanovený strážce přírody oprávněn k jejímu pozastavení (§ 81 odst. 9 ZOPK). Tento nástroj byl použit celkem jen čtyřikrát, což dokladuje jeho rozumné využití, ale nijak nesnižuje význam.

Důležitým počinem na AOPK ČR bylo vydání vnitřních předpisů pro stráž přírody (OOŘ a ML) na konci roku. Tyto dokumenty sjednocují výkon stráže přírody na správách CHKO a dávají doporučení k řešení základních činností.

1.1.2. Maloplošná zvláště chráněná území

AOPK ČR je pověřena správou a péčí o celkem 750 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ), z čehož je 104 národních přírodních rezervací (NPR), 109 národních přírodních památek (NPP), 276 přírodních rezervací (PR) a 261 přírodních památek (PP).

Změny v soustavě maloplošných zvláště chráněných území

V roce 2012 byla AOPK ČR zcela nově vyhlášena tři MZCHÚ, a to jedno v kategorii PR (PR Na Voskopě byla vyhlášena Správou CHKO Český kras 26. 11. 2012 k ochraně habrových a dřinových doubrav hostících celou řadu zvláště chráněných druhů a zároveň představující mykologicky cennou lokalitu) a dvě v kategorii PP (Správa CHKO Jeseníky vyhlásila PP Louka Na Miroslavi 14. 3. 2012 k ochraně mimořádně bohaté populace mečíku střechovitého a z důvodu ochrany vodního ekosystému soustavy nádrží, na něž jsou vázány zvláště chráněné druhy živočichů byla dne 29. 2. 2012 vyhlášena PP Na Kolmu Správou CHKO Český les).

Dále bylo v roce 2012 nově vyhlášeno dalších 9 PR a PP, u nichž se však jednalo o nové vyhlášené předpisy pro již existující MZCHÚ, u kterých bylo přehlášení nezbytné zejména z důvodu

Opatření záchranného programu pro hořeček mnohotvarý český zajišťovaná Správou CHKO Český les

Hořeček mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*), v minulosti hojně rozšířený druh luk a pastvin, roste v současné době jen na několika desítkách lokalit. Úbytek lokalit i jejich rozlohy souvisí pravděpodobně především se změnami v obhospodařování krajiny.

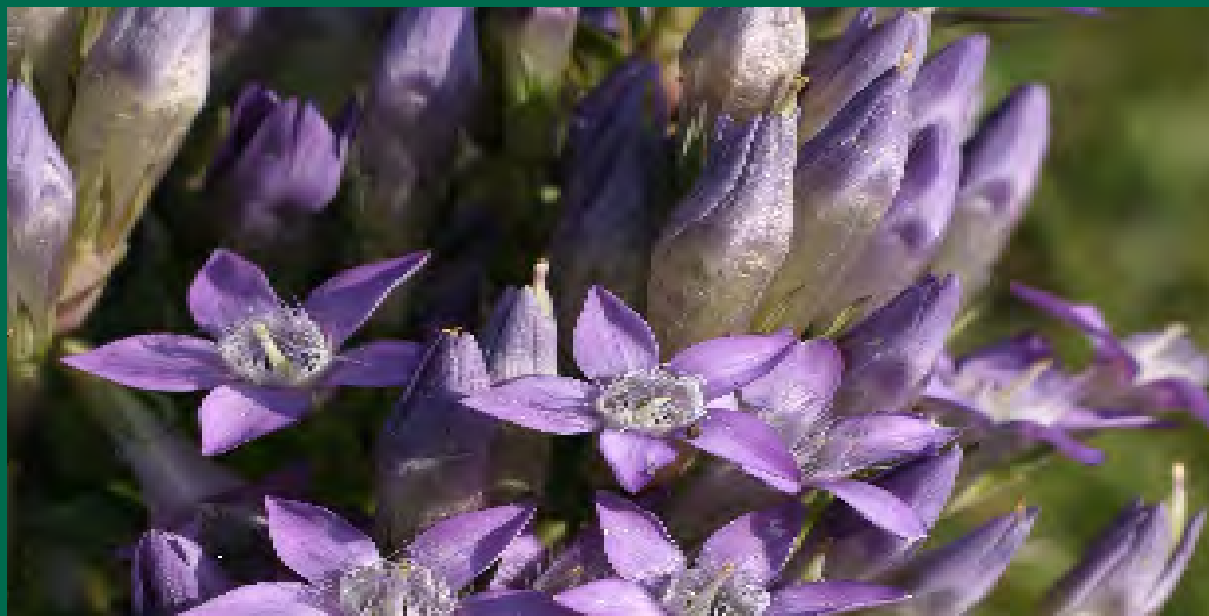
Druh patří podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. mezi kriticky ohrožené druhy naší květeny a je zapsán v Černém a Červeném seznamu cévnatých rostlin ČR (Procházka 2001) v kategorii kriticky ohrožený. Na mezinárodní úrovni je druh zařazen do Červeného seznamu IUCN v kategorii R („rare“) a rovněž je zařazen do směrnice o stanovištích 92/43/EHS, v příloze II.

Od roku 2011 probíhá záchranný program, jehož cílem je zachovat druh ve volné přírodě, zastavit úbytek počtu a snižování velikosti populací na nejméně 27 prioritních lokalitách v jz. Čechách, sv. Čechách, Drahaňské vrchovině a na Táborsku a zlepšit stav populací na pěti prioritních lokalitách v oblasti Čes-

komoravské vrchoviny. Realizace záchranného programu zahrnuje zejména zajištění a optimalizaci managementu na dostatečné ploše, pravidelný monitoring všech stávajících lokalit, doplnění informací o biologii a ekologii druhu a osvětu odborné i laické veřejnosti.

Nejvíce recentních lokalit hořečku mnohotvarého českého se nachází v jihozápadních Čechách, zejména na Šumavě a v šumavsko-novohradském podhůří. Jednou z nich je i NPP Pastviště u Fínů, pravidelně obhospodařovaný komplex vlhkých luk a pastvin s výskytem řady vzácných druhů, kde přežívá několik desítek jedinců hořečku.

Management na podporu populace hořečku mnohotvarého českého v NPP Pastviště u Fínů, zajišťovaný Správou CHKO Český les a krajským střediskem Plzeň, zahrnoval v roce 2012 narušení drnu a ruční vyhrabání stařiny, ruční pokosení a odklizení sena a rotační pastvu ovcí. Proběhl také každoroční monitoring.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Český les a krajské středisko Plzeň.

vyjasnění parcelní situace nebo zpřesnění předmětu a režimu ochrany.

V roce 2012 zpracovala AOPK ČR pro MŽP 10 návrhů na vyhlášení a návrhů plánů péče o NPR či NPP plánované k novému vyhlášení (viz tabulky níže).

Plány péče o maloplošná zvláště chráněná území

Důležitou součástí péče o MZCHÚ je tvorba plánů péče, což jsou odborné a koncepční dokumenty, které na základě vyhodnocení stavu území a výsledků dosavadního managementu stanovují opatření pro další období.

Příslušným orgánem ochrany přírody k projednávání a schvalování plánů péče o MZCHÚ národní kategorie je MŽP. V roce 2012 AOPK ČR připravila a předala MŽP k projednání a schválení 17 plánů péče o stávající NPP a NPR.

V roce 2012 bylo dle plánu hlavních úkolů AOPK ČR připraveno 56 plánů péče o PR a PP, které následně byly či v nejbližší době budou příslušnými správami CHKO projednány a schváleny.

Výkupy pozemků v NPR a NPP

Získávání pozemků do státního vlastnictví a přímé uplatňování vlastnických práv je jedním z nástrojů ochrany přírody, který využívá pouze v přírodovědně nejceněnějších územích. Do vlastnictví

Plány péče o NPP a NPR připravené a předané MŽP v roce 2012

NPP	Čertova zeď
NPP	Červený kopec
NPP	Hadce u Želivky
NPP	Rybniček u Hořan
NPR	Bukačka
NPR	Drbákov - Albertovy skály
NPR	Jazevčí
NPR	Jezerka
NPR	Karlovské bučiny
NPR	Novozámecký rybník
NPR	Pluhův bor
NPR	Úhošť
NPR	Velký a Malý Tisý
NPR	Vyšenské kopce
NPR	Zlatý kůň
NPR	Zahrady pod Hájem
NPR	Žebračka

Návrhy na vyhlášení a návrhy plánů péče o NPP a NPR připravené a předané MŽP v roce 2012

NPP	Ciboušov
NPP	Doupňák
NPP	Kosířské lomy
NPP	Lužní potok
NPP	Velký Roudný
NPP	Za Hrnčířkou
NPP	Zhejral
NPR	Kladské rašeliny
NPR	Úhošť
NPR	Velký Špičák

České republiky, do příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR, se v průběhu roku 2012 vykoupilo celkem 46 pozemků o výměře necelých 33,7 ha, jejich celková kupní cena činila 3,02 mil. Kč. Byly vykoupeny zejména pozemky ležící na území několika národních přírodních rezervací, konkrétně NPR Čertoryje, NPR Drbákov-Albertovy skály, NPP Hrabanovská černava, NPR Větrníky, NPR Pouzdřanská step, NPR Vyšenské kopce a NPR Karlštejn.

1.2. Druhá ochrana

AOPK ČR v rámci druhové ochrany zajišťuje odbornou a metodickou podporu pro MŽP a ostatní orgány státní správy, sama prostřednictvím správ CHKO zajišťuje výkon státní správy v oblasti druhové ochrany na území CHKO (s výjimkou CHKO Šumava) a je garantem přípravy a realizace záchranných programů vybraných ohrožených druhů v ČR.

1.2.1. Odborná a metodická podpora

V rámci podpory státní správy v oblasti druhové ochrany uspořádala AOPK ČR v roce 2012 dva semináře pro pracovníky krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností. Náplní seminářů byly škody působené živočichy (zákon č. 115/2000 Sb., odchylný postup pro volavku popelavou a nově i kormorána velkého), aktivní druhová opatření (záchranné programy pro zvláště chráněné druhy živočichů a rostlin, transfery velkých mlžů) a problematika bariér v krajině (migrační průchodnost toků, vliv dopravy na mortalitu a fragmentaci populací a bezpečnost ptáků na sloupech vysokého napětí).

Pro zvýšení odbornosti bylo uspořádáno několik odborných setkání pracovníků AOPK ČR, např. k seznámení s nejnovějšími poznatky v oblastech energetické a dopravní infrastruktury, determinační semináře apod.

Pro sjednocení přístupu k problematice posuzování zásahů do biotopu chřástala polního mezi jednotlivými regionálními pracovišti AOPK ČR byly vytvořeny metodické listy – Posuzování zásahů ovlivňujících populaci chřástala polního (*Crex crex*) na území ČR. Metodické listy mají především sloužit jako odborný podklad pro stanovení intenzity zásahů do biotopů chřástala polního. Regionálními pracovišti AOPK ČR mohou být též využity při tvorbě odborných stanovisek a znaleckých posudků pro hodnocení zásahů do jeho biotopu. Přestože nemají přímou vazbu na výkon státní správy (řízení dle § 56 zákona, hodnocení dle § 45i zákona a biologické hodnocení dle § 67 zákona), mohou být využity jako odborná podpora. Informace a postupy v nich uvedené mohou posloužit také jako podklad pro posuzování kvality zpracovaných naturových a biologických hodnocení, kterým by měla být vzhledem k jejich významu pro ochranu nejen chřástala polního věnována pracovišti AOPK ČR patřičná pozornost.

V roce 2012 byla zpracovávána studie týkající se rizikových faktorů ohrožujících populace kriticky ohrožených druhů sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*) a raroha velkého (*Falco cherrug*).

K tradičním činnostem každoročně patří tvorba odborných stanovisek. V roce 2012 je možno zmínit odborná stanoviska k různým typům konzol vysokého napětí z hlediska bezpečnosti pro volně žijící ptáky. Zpracováno bylo také stanovisko k modernizaci dálnice D1.

1.2.2. Výkon státní správy

Při výkonu státní správy rozhodovaly správy CHKO ve své územní kompetenci (území chráněných krajinných oblastí a vybraných národních přírodních rezervací a památek) o povolování výjimek ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle § 56 zákona o ochraně přírody a krajiny, stanovovaly odchylný postup při ochraně ptáků dle § 5b zákona, udělovaly souhlasy s vypouštěním zvláště chráněných živočichů odchovaných v lidské péči a s vyséváním uměle vypěstovaných zvláště chráněných

rostlin dle § 54 odst. 3 zákona. Také vydávaly osvědčení o tom, že se jedná o živočicha odchovaného v lidské péči dle § 54 odst. 4 zákona. V roce 2012 vydaly správy CHKO celkem 180 rozhodnutí. Stejně jako v předchozích letech výrazně převažovaly výjimky povolované dle § 56 zákona ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných živočichů. Bylo také vydáno 26 opatření obecné povahy.

1.2.3. Záchranné programy a programy péče

AOPK ČR stejně jako v předchozích letech koordinovala realizaci záchranných programů (ZP) a programů péče o ohrožené druhy rostlin a živočichů. Informace o realizaci jednotlivých ZP a programů péče poskytují pravidelně internetové stránky www.zachranneprogramy.cz a profil na www.facebook.com/zachranneprogramy. Financování bylo v roce 2012 zajišťováno především prostřednictvím dotačních titulů POPFK a PPK.

Jednalo se o záchranné programy pro:

- sysla obecného (*Spermophilus citellus*)
- hořec jarní (*Gentiana verna* subsp. *verna*)
- hvozdík písečný český (*Dianthus arenarius* subsp. *bohemicus*)
- užovku stromovou (*Zamenis longissimus*)
- perlorodku říční (*Margaritifera margaritifera*)
- matiznu bahenní (*Angelica palustris*)
- rdest dlouholistý (*Potamogeton praelongus*)
- hořeček mnohotvarý český (*Gentianella praecox* subsp. *bohémica*) – k tématu box č. 3
- hnědáka osikového (*Euphydryas maturna*)

a program péče pro:

- vydru říční (*Lutra lutra*)

Byl vyhodnocen celý průběh realizace ZP pro hořec jarní (*Gentiana verna* subsp. *verna*). Ministerstvo životního prostředí následně tento ZP, který probíhal od roku 2008, k 31. 12. 2012 ukončilo. Realizací ZP se mělo docílit zejména zlepšení stavu poslední dochované populace nížinné formy hořce jarního v NPP Rovná a založení alespoň tří dalších populací nížinné formy hořce jarního. Tyto cíle se však kvůli nízké genetické variabilitě a absenci generativního rozmnožování u posledních přežívajících jedinců nepodařilo dosáhnout. Ochrana zbytkové nížinné populace hořce jarního bude nadále zabezpe-

Hořec jarní v CHKO Jeseníky

V letech 2008-2012 probíhala realizace záchranného programu (ZP) pro hořec jarní (*Gentiana verna*).

Většina aktivit byla zaměřena na populaci nížinné formy hořce jarního v NPP Rovná, pro Jeseníky bylo hlavním cílem zachovat stávající stav populací horské formy druhu, doplnit znalosti o jeho biologii a ekologii a případně vytipovat vhodné lokality pro založení nových populací druhu (repatriaci).

V Jeseníkách probíhal podrobný monitoring populací ve Velké a Malé kotlině, od roku 2010 i nově nalezené populace na prameništi v Medvědíím dole. V průběhu ZP byla sledována velikost, fertilita a rozmístění populací a jejich genetická variabilita. Byla také navštívena většina lokalit, na kterých se druh vyskytoval v minulosti. Z výsledků je zřejmé, že populace hořce jarního ve Velké i v Malé kotlině jsou dlouhodobě početně stabilní, velikost nově nalezené populace v Medvědíím dole se postupně zvyšuje. Také studium genetické variability populací ukázalo, že jsou z populačně genetického hlediska stabilní a perspektivní. Druh se v CHKO Jeseníky vyskytuje především na primárních stanovištích (subalpínská prameniště, okraje potoků, skalní biotopy lavinových drah), vzácně na sekundárních stanovištích (kosené plochy na okraji Velké kotliny).

ZP navrhoval vedle monitoringu i některá speciální opatření na podporu druhu – konkrétně zavedení extenzivní pastvy vybraných ploch v návaznosti na Velkou kotlinu, případně sečení vybraných porostů jako zástupný způsob péče o biotop. To nebylo prozatím realizováno, protože populace druhu obsazují především primární stanoviště, která nevyžadují žádný management a výskyt mimo primární stanoviště je pouze okrajový (zlomek celkové velikosti populací).

Pomocí experimentu založeného pro sledování vlivu kosení na vybraná společenstva nad hranicí lesa bylo ale ověřeno, že je možné druh na některých stanovištích mimo primární biotopy podpořit pravidelným kosením. Od roku 1990 je pravidelně koseno několik trvalých ploch mimo vlastní Velkou kotlinu (v tzv. Cimrmanově zahrádce) a v Malé kotlině. Na některých kosených plochách na okraji Velké kotliny se díky pravidelnému kosení po čase objevil, trvale udržuje a

dále šíří vedle jiných druhů i hořec jarní, který jinak roste poblíž na okrajích prameništ, v okolních nekosených (zapojených) travních porostech se ale nevyskytuje.

ZP navrhoval i založení nových lokalit druhu na vhodných stanovištích mimo stávající lokality, na místech, kde druh v minulosti prokazatelně rostl a odkud vymizel. Populace by měly být zakládány výsevem semen sebraných z početně bohatých a vitálních populací ve Velké kotlině. Přesto, že je stav některých lokalit dobrý a opatření by bylo možné realizovat (např. prameniště pod Petrovými kameny, u Švýčárny a v Pradědském příkopu), o výsevech se prozatím neuvažuje.

Záchranný program byl ke konci roku 2012 Ministerstvem životního prostředí ukončen. Důvodem je, že jeho cíle stanovené pro nížinnou formu hořce jarního nelze vzhledem k malé velikosti populace a nízké genetické diverzitě s největší pravděpodobností naplnit. Populace horské formy v CHKO Jeseníky jsou dlouhodobě stabilní a perspektivní a jejich ochrana je v NPR Praděd dostatečná.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO Jeseníky.

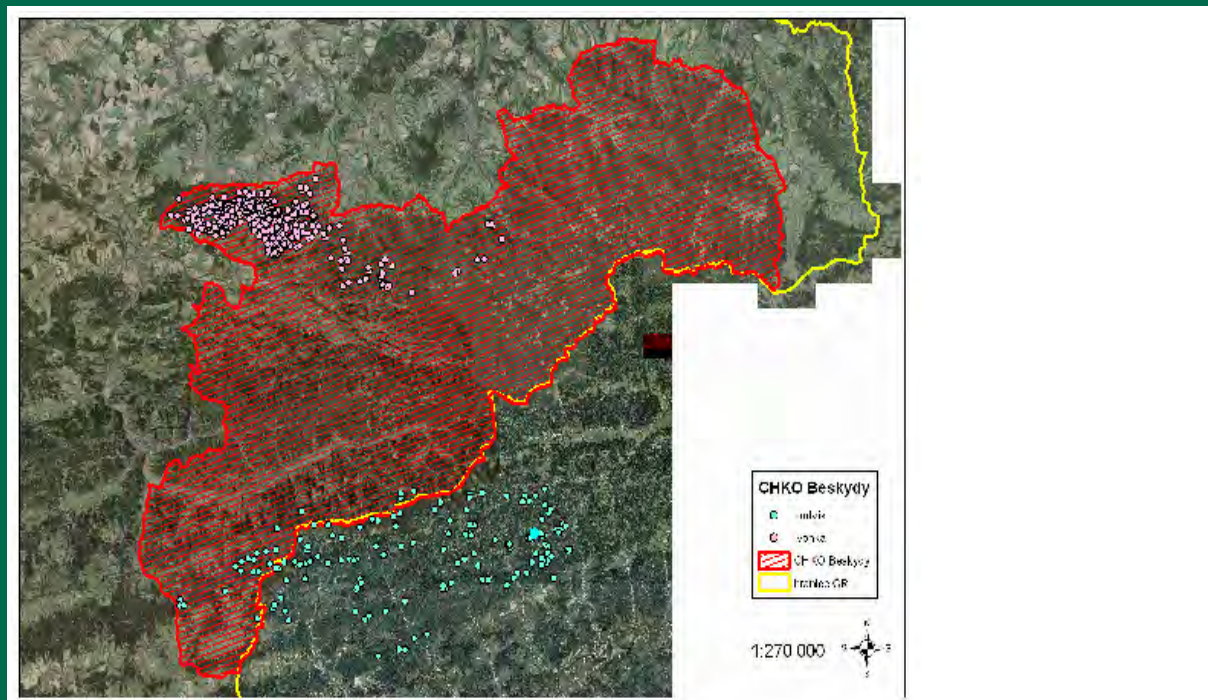
Monitoring velkých šelem v EVL Beskydy

Od roku 2011 probíhá na území CHKO Beskydy projekt „Monitoring velkých šelem v EVL Beskydy“. Jedná se o projekt AOPK ČR, realizovaný Ústavem biologie obratlovců. Cílem je zjistit velikost a stav populací rysa ostrovida (*Lynx lynx*), medvěda hnědého (*Ursus arctos*) a vlka obecného (*Canis lupus*). Výstupem projektu budou velmi cenné informace o velikosti populací jednotlivých druhů, jejich pohlavní struktuře, příbuznosti, ekologii a hlavních oblastech výskytu druhů v EVL Beskydy včetně jejich napojení na slovenské a polské populace. Jedním z výstupů bude i soubor doporučených ochranných opatření, která budou sloužit k ochraně velkých šelem a jejich biotopu v praxi.

Rok 2012 byl poměrně úspěšný. Dařilo se až do května telemetricky sledovat pohyb a aktivity mladé rysice, která byla odchycena v březnu 2011. V červenci 2012 se podařilo odchytit dospělého samce rysa v oblasti Javorníků. Také on dostal telemetrický obojek a ze získaných údajů je patrné, že se pohybuje na velmi rozsáhlém území na

české i slovenské straně Javorníků. Údaje z telemetrie také prokázaly některé významné migrační přechody přes frekventované komunikace. Velmi cenné údaje přinesly snímky z fotopastí, které potvrdily jak výskyt dospělých rysů, tak jejich mláďat, a dokonce i medvěda. Na silnici mezi Valašským Meziříčím a Novým Jičínem byla nalezena sražená mladá vlčice. Tato smutná událost jednoznačně prokázala, že vlci se v Beskydách skutečně vyskytují.

CHKO Beskydy je součástí biotopu velkých šelem, který navazuje na slovenské Karpaty s početnými populacemi uvedených druhů. Důležité pro existenci velkých predátorů je zachování klidových oblastí dostatečné rozlohy a omezení lovu vlka na Slovensku. Velkým problémem je pytláctví a negativní vztah části veřejnosti k šelmám i zvýšená doprava na silnicích působící úhyn velkých živočichů. Odborné informace získané v rámci projektu by měly přispět k účinnější ochraně šelem v oblasti Beskyd.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Beskydy.

čena územní ochrany v NPP Rovná. Stejně tak bude dostatečně zajištěna ochrana horské formy hořce jarního prostřednictvím CHKO Jeseníky a NPR Praděd. K tématu box č. 4.

Byl přijat dodatek k ZP pro užovku stromovou, čímž došlo zejména k umožnění realizace některých opatření také v Bílých Karpatech.

V průběhu roku pokračovala příprava programu péče o bobra evropského (*Castor fiber*), zejména probíhala jednání s MZe a zpracovávaly se podmínky k textu programu péče.

V průběhu celého roku probíhala aktualizace Koncepce záchranných programů a programů péče zvláště chráněných živočichů a rostlin v ČR, která má stanovit priority v této oblasti. Nejprve byla stanovena kritéria výběru vhodných kandidátů, na základě kritérií byli předvybráni kandidáti z jednotlivých skupin. Tento výběr byl následně konzultován s odborníky na danou problematiku. Výsledkem je výběr druhů, pro které by bylo vhodné zpracovat záchranné programy, případně programy péče, a dále druhů, u kterých je nedostatek aktuálních informací, nicméně je reálný předpoklad, že by zpracování ZP či případně programu bylo ně vhodné. K tématu box č. 5.

1.3. Obecná ochrana přírody a krajiny a památné stromy

Kromě výkonu státní správy zabezpečuje AOPK ČR další odborné činnosti, v rámci nichž zajišťuje metodickou podporu nejen svých regionálních pracovišť, ale formou odborných stanovisek nebo vyjádření, tvorbou metodik a poskytováním dat podporuje výkon státní správy ostatních orgánů veřejné správy.

1.3.1. Územní systém ekologické stability

AOPK ČR zajišťuje aktualizaci vymezení skladebných částí ÚSES všech úrovní. V roce 2012 připravila projekt na revizi a aktualizaci vymezení nadregionálních biokoridorů v detailu skladebných částí ÚSES a revizi všech dosud zpracovaných vymezení místního a regionálního ÚSES na území CHKO. V současné době se hledají finanční prostředky na jeho realizaci.

Dílčí revize vymezení ÚSES v CHKO probíhá kontinuálně v závislosti na objemu finančních prostředků. V roce 2012 se zpracovaly nové plány

ÚSES v prioritních území šesti CHKO – Bílé Karpaty, České středohoří, Český ráj, Labské pískovce, Litovelské Pomoraví a Orlické hory. K tématu box č. 6. Týká se to vybraných území, kde vymezení ÚSES je neaktuální a ve špatné kvalitě.

Aktuálními otázkám týkajícími se ÚSES se věnuje monotematické číslo časopisu Ochrana přírody, které vyšlo koncem roku 2012.

V září 2012 byla AOPK ČR partnerem odborného semináře „ÚSES – zelená páteř krajiny“ (viz samostatný box), který proběhl na Mendlově univerzitě v Brně. Součástí semináře bylo i pracovní setkání k diskusi aktuálních témat, v loňském roce zejména Metodické pomůcky Ministerstva životního prostředí pro vyjasnění kompetencí v problematice ÚSES, problematiky zpracování ÚSES v územně plánovací dokumentaci včetně poskytování ÚSES pro územně analytické podklady či funkčních parametrů ÚSES.

1.3.2. Památné stromy a dřeviny rostoucí mimo les

V roce 2012 AOPK ČR zadala zpracování aktualizované verze Metodiky oceňování dřevin rostoucích mimo les. Metodika umožňuje výpočet společenské újmy vzniklé kácením dřevin nebo jejich poškozením a principiálně vychází z předchozí verze (2009). Hlavními změnami metodiky jsou revize některých témat metodiky (např. upraveno původní rozdělení taxonů ze skupin „rychlerostoucí“ a „ostatní“, úprava výpočtu průměru kmene u vícekmennů, nahrazení polohového koeficientu, úprava v určení základní bodové hodnoty), a rozšíření metodiky o další témata (zejména zohlednění prvků se zvýšeným biologickým potenciálem a přidání kompenzačních opatření). Součástí zadání bylo i zpracování webové aplikace – internetové kalkulačky vycházející z aktualizované metodiky. Ke konci roku 2012 byly započaty práce na přípravě tištěné verze metodiky a učiněny technické kroky potřebné ke spuštění internetové kalkulačky na samostatných stránkách www.ocenovanidrevin.nature.cz.

V lednu 2012 byla AOPK ČR partnerem odborného semináře Standard v oboru arboristika, který proběhl na Lesnické a dřevařské fakultě Mendlovy univerzity v Brně.

Památné stromy

Památné stromy vyhlášené dle § 46, odst. 1 ZOPK jsou na základě § 47, odst. 1 ZOPK, resp.

§ 5 vyhlášky č. 64/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů evidovány v Ústředním seznamu ochrany přírody, který vede AOPK ČR. K 31. 12. 2012 bylo v ÚSOP evidováno 5 063 objektů památných stromů (aktuálně vyhlášených soliterních jedinců, stromořadí i skupin stromů, tedy bez zrušených či zaniklých objektů památných stromů), což představuje 24 977 jednotlivých stromů. Za období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2012 přišlo k evidenci do ÚSOP 60 nově vyhlášených objektů památných stromů. Za stejné období bylo zrušeno 21 objektů památných stromů. V několika dalších případech se jednalo pouze o zrušení jedinců v rámci objektu památného stromu, který jako celek zůstal nadále zachován pod ochranou dle § 46 ZOPK. V Ústředním seznamu ochrany přírody (ÚSOP) jsou u památných stromů evidovány i další dokumenty, zejména souhlasy s ošetřením památných stromů, udělení výjimky podle § 56, odst. 1 ZOPK.

Na území CHKO bylo v roce 2012 vyhlášeno 12 objektů památných stromů a zrušeny byly čtyři objekty památných stromů.

Nejvíce byly za památné stromy vyhlášovány soliterní stromy, případně malé skupiny stromů. Skupiny stromů či stromořadí s počtem větším než 10 byly za rok 2012 vyhlášeny 4. Stromořadí s největším počtem jedinců za rok 2012 byla Ploskovská kaštanka v CHKO Křivoklátsko se 465 jedinci povětšinou jírovců maďalů. Tento objekt byl již dříve veden mezi památnými stromy, avšak v návaznosti na revizi památných stromů byla původní ochrana zrušena a Ploskovská kaštanka byla nově vyhlášena se všemi náležitostmi a s údaji odpovídajícími skutečnému stavu.

Památným stromem s největším obvodem kmene za rok 2012 byl topol černý v Benátecké Vrutici s obvodem kmene 620 cm.

Vedle nejčastěji vyhlášených druhů dřevin jako jsou dub letní (15), lípa srdčitá (12), byly v roce 2012 vyhlášeny i méně obvyklé druhy dřevin, např. jeřáb břek, tis červený, jedle bělokorá, paulovnie plstnatá.

Zejména regionální pracoviště AOPK ČR během roku 2012 zpracovávala odborná stanoviska k návrhu na vyhlášení a rušení památných stromů, případně k péči o památné stromy. Správy CHKO vydávaly rozhodnutí o vyhlášení a rušení památných stromů či souhlasy s jejich ošetřením.

V návaznosti na revizi památných stromů a vy-

tvoření Jednotné databáze památných stromů byly ke konci roku 2012 učiněny kroky potřebné ke zveřejnění podrobných dat o památných stromech vedených u objektů Ústředního seznamu ochrany přírody. K tématu box č. 7.

1.3.3. Vodní toky a plnění rámcové směrnice o vodách

AOPK ČR se dlouhodobě věnuje vodním tokům ve volné krajině i intravilánu. Především pak jejich morfoložicko-ekologickému stavu, který určuje biologickou hodnotu toku. Ta by se měla v souladu s cíli Rámcové směrnice o vodách EU (dále jen směrnice) postupně zvyšovat. I z toho důvodu se AOPK ČR aktivně zapojuje do přípravy nového vodohospodářského plánování. V roce 2012 se stala členem přípravného výboru pro plánování v oblasti vod i samotné komise pro plánování. Výsledkem v pořadí druhého vodohospodářského plánování bude sestavení dílčích plánů povodí, které vymezí jednotlivá opatření pro celkové zlepšení stavu vodních toků dle směrnice pro roky 2016 - 2021.

Během roku 2012 byla vytvořena metodika „Dokumentace a třídění úseků vodních toků z hlediska morfoložicko-ekologického stavu“. Jejím cílem je stanovení jednoduchého postupu třídění charakteru vodních toků z pohledu jejich stavu (stupeň technické úpravy koryta až toky přirozené) a prezentace možností opatření, resp. formulace zásad, které povedou k celkovému zlepšení stavu konkrétního vodního toku z pohledu morfoložicko-ekologického. Hlavním principem je využití „technických“ revitalizací a samovolné renaturace toku. Metodika byla v roce 2012 odzkoušena v terénu pracovníky AOPK ČR ve spolupráci s pracovníky Povodí Vltavy, s.p., a to v povodí Rakovnického potoka. Výsledkem je podrobná dokumentace vodních toků v povodí a návrh konkrétních opatření vedoucích k naplnění cílů směrnice.

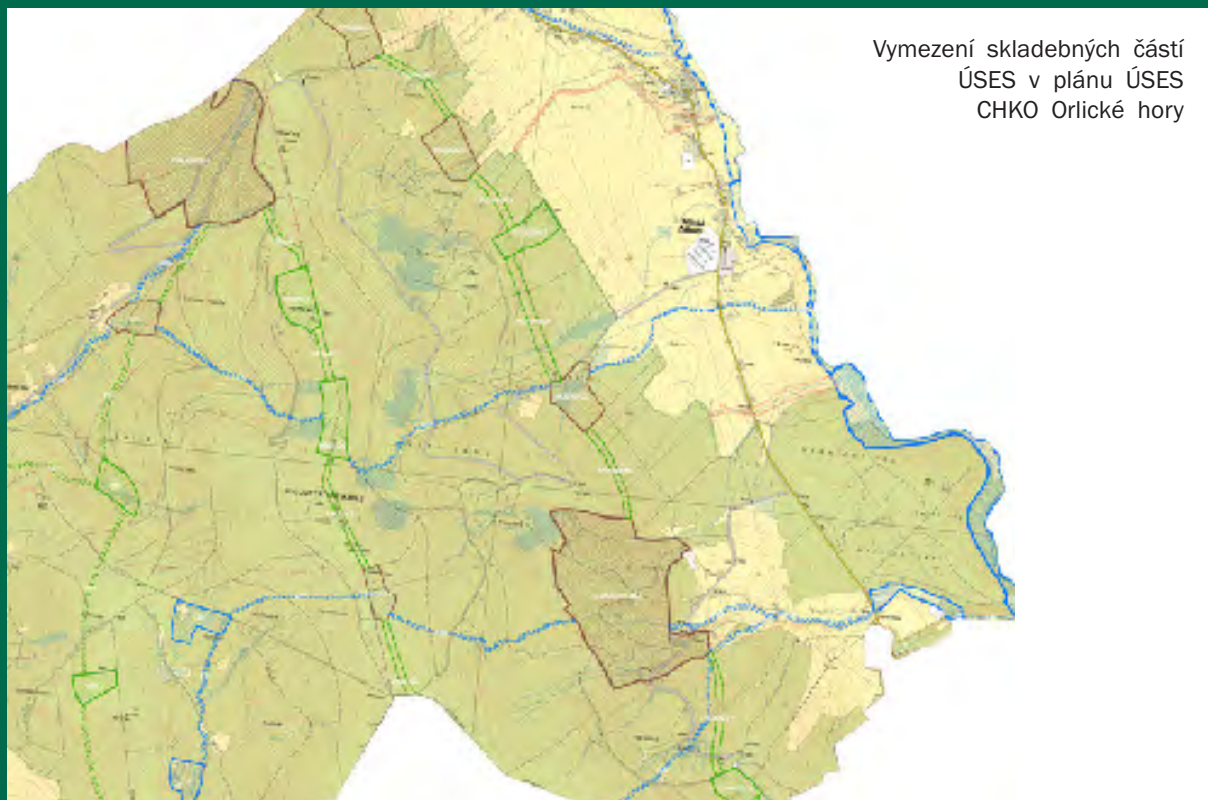
1.3.4. Ochrana neživé přírody

V roce 2012 byl dokončen čtyřletý úkol Evidance chráněných a významných geologických lokalit a navrhování nejvýznamnějších z nich k jejich ochraně. Propagace jejich významu má zajistit jejich další zachování jako významné anorganické složky krajiny, která je nedílnou součástí ekosystému při ochraně biologické rozmanitosti a kra-

Plán ÚSES CHKO Orlické hory

Přestože na území CHKO Orlické hory je ÚSES součástí všech platných územních plánů, kvalita jeho vymezení je velmi rozdílná a liší se v závislosti na úrovni zpracování podkladových dokumentací ÚSES. Některá vymezení ÚSES nereflektují aktuální stav území či jsou zpracována ve špatné kvalitě. Proto pro vybranou část území CHKO Orlické hory byla v roce 2012 pořízena revize vymezení všech dosud zpracovaných dokumentací ÚSES včetně doplnění nového vymezení místního a regionálního ÚSES v návaznosti na vyšší hierarchické úrovně ÚSES. Jedná se o obce Orlické Záhoří, Zdobnice, Bartošovice, Olešnice a Říčky v Orlických horách (celková rozloha je 11 690 ha). Tyto obce zároveň připravují zpracování nového územního plánu, do kterého je třeba zapracovat ÚSES v odpovídající kvalitě. Výstupem revize vymezení ÚSES je plán

ÚSES, který obsahuje vymezení skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory a interakční prvky) všech hierarchických úrovní. V rámci zpracování plánu ÚSES došlo k revizi stávajícího vymezení 9 biocentra a 21 biokoridorů regionálního významu a přes 150 skladebných částí lokálního významu včetně nového vymezení interakčních prvků. Byl tak zpracován kvalitní podklad, který bude použit jako výchozí koncepční vrstva ÚSES pro rozhodování o daném území, zpracování územně plánovacích dokumentací, pozemkových úprav. Bude také sloužit k přípravě projektů pro obnovu i nefunkčních nebo posílení funkce částečně funkčních skladebných částí ÚSES tak, aby se zvýšila plocha ekologicky stabilních krajinných struktur a došlo k posílení ekologické stability krajiny.

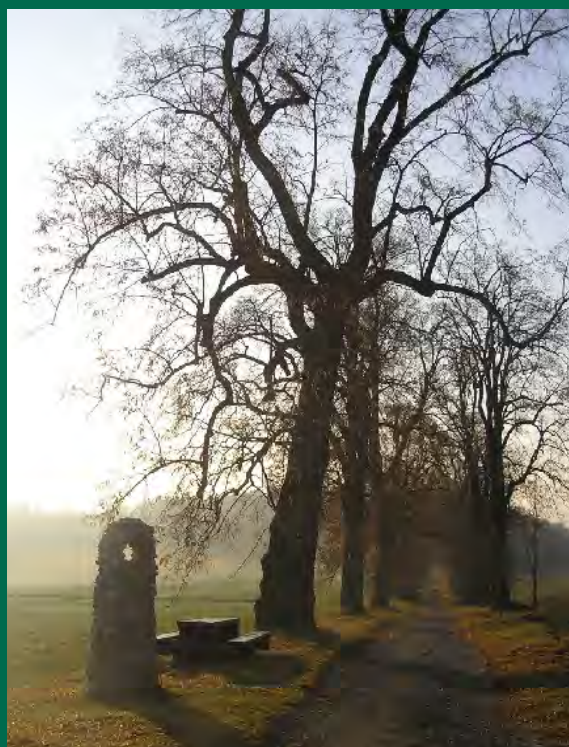
Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory a krajské středisko Hradec Králové.

Novodvorská alej v CHKO Moravský kras

Přestože území CHKO Moravský kras nevyniká počtem památných stromů a ani se mezi nimi nevyskytují velikáni extrémních rozměrů nebo věku, může se pochlubit již několik let fungující spoluprací s lidmi, pro které se ochrana významných stromů stala srdeční záležitostí. Tato spolupráce přináší hojně ovoce a to jak ve formě konkrétní péče, tak i ve formě popularizace ochrany stromů a zapojení místních lidí. Především díky studentce Kateřině Židů a jejímu otci Jiřímu Židů se podařilo výrazným způsobem rozvinout spolupráci s místními obyvateli, obcí Vavřinec a ZŠ Sloup na ochraně Novodvorské aleje. A díky nasazení této skupiny lidí zvítězila Novodvorská alej v anketě Nadace Partnerství „Strom roku 2012“. Novodvorská alej tak postoupila do evropského kola stejnojmenné soutěže, které proběhne v únoru 2013.

V roce 2012 byl ukončen projekt v rámci programu Thing big (Nadace O2), jehož nositelkou byla Kateřina Židů spolu s dalšími dvěma studenty. V rámci tohoto programu byl v roce 2012 do Novodvorské aleje umístěn naučný panel a vydán průvodce – „Památné a významné stromy chráněné krajinné oblasti Moravský kras“.

V rámci Programu péče o krajinu byly označeny památné stromy vyhlášené v roce 2011 – Hruška u Zouharova závrtu, Babyka u Suchdolu, Vavřínecká lípa, Borovice u Pekla, Babyka u Suchdolu. Dále byla realizována třetí fáze péče o Novodvorskou alej, bylo dokončeno ošetření celé aleje, na němž se začalo pracovat v roce 2008.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO Moravský kras.

Památná Novodvorská alej v CHKO Moravský kras (Foto: D. Franc)

jinného rázu. Geologické a geomorfologické lokality jsou především dokladem o vývoji, procesech a podmínkách v úsecích geologického času, odhalující změny, které formovaly zemský povrch miliony let.

V roce 2008 vznikla metodika, kterou byly stanoveny základní postupy pro klasifikaci a kategorizaci objektů neživé přírody a kriteria pro kategorizaci území určených k ochraně geologických fenoménů v ČR. Podle této metodiky byly postupně aktualizovány záznamy o lokalitách, které jsou součástí zvláště chráněných území. Došlo tak k propojení obou registrů – registru Ústředního seznamu ochrany přírody (AOPK ČR) a Databáze významných geologických lokalit (ČGS). Každý záznam obsahuje informace o lokalizaci, geologickou charakteristiku lokality, stupeň a důvod ochrany, střety zájmů, lokalizaci včetně grafického znázornění, popř. odkazy na literaturu.

Databáze významných geologických lokalit je umístěna na webových stránkách České geologické služby (www.geology.cz). Interaktivním přístupem přes číslo AOPK ČR, shodné s číslem ZCHÚ v Ústředním seznamu ochrany přírody, dochází k propojení přímo na příslušný záznam v databázi ÚSOP (<http://dru-sop.nature.cz/>). Aplikace tak umožňuje přístup k vyhledávacím dokumentům a informacím ochrany přírody, které nebyly do záznamu přímo zaznamenány.

AOPK ČR se podílela na vytváření soustavy geoparků na území ČR účastí v Radě národní sítě geoparků a spoluprací s kandidáty.

1.3.5. Ostatní metodická činnost a odborná podpora

Ochrana krajinného rázu byla řešena především s důrazem na území chráněných krajinných oblastí, ale samozřejmě výstupy mají často obecný dopad i pro nechráněnou krajinu. Pro veřejnou správu byla v roce 2012 průběžně zpracovávána odborná stanoviska posuzující dopady různých zásahů či investic na dochovaný krajinný ráz. V roce 2012 vydala AOPK ČR celkem 4 317 odborných stanovisek, z nichž 1 131 bylo vydáno v oblasti dřevin rostoucích mimo les a památných stromů.

V rámci metodického vedení regionálních pracovišť AOPK ČR v obecné ochraně přírody připravila k vydání metodické listy „Zřizování přírodních parků a podmínky jejich ochrany“.

Invazní druhy

AOPK ČR se účastní iniciativy The European Network on Invasive Alien Species (NOBANIS) a v roce 2012 dokončila naplnění struktury evropské databáze základními položkami za Českou republiku. V oblasti invazních druhů byla v roce 2012 dále připravena struktura pro Systém včasného varování a rychlé reakce, který bude veřejně přístupný.

AOPK ČR zabezpečuje péči o přírodu a krajinu důsledně diferencovaně, podle dlouhodobě stanovených priorit:

Priorita A:

V nejcennějších územích (NPR, NPP, jádrové části CHKO, pozemky potřebné pro realizaci záchranných programů) je cílem získat příslušnost k hospodaření s majetkem státu, a výkup dalších pozemků do státního vlastnictví (viz kap. 2.1.). V těchto územích AOPK ČR realizuje opatření vyplývající z plánů péče i plní povinnosti vlastníka.

Priorita B:

Ve zvláště chráněných územích, kde vykonává státní správu, AOPK ČR prostřednictvím regionálních pracovišť realizuje opatření vyplývající z plánů péče (viz kap 2.2.) a ze záchranných programů a programů péče viz kap. 2.3.).

Priorita C:

Ve volné krajině AOPK ČR iniciuje a podporuje opatření zaměřená na péči o přírodovědně cenné plochy představující často poslední zbytky přírodních a přírodě blízkých biotopů v zemědělské krajině a opatření na podporu zvláště chráněných a ohrožených druhů organismů vč. zabezpečení péče o handicapované jedince volně žijících živočichů.

AOPK ČR iniciuje realizaci a podporuje tvorbu prvků posilujících ekologickostabilizační a retenční funkce krajiny a péči o významné krajinné prvky v širším slova smyslu vč. péče o významné dřeviny rostoucí mimo les a intravilánovou zeleň.

Zásadním kvalitativním posunem v roce 2012 v zabezpečování péče o chráněná území bylo větší zapojení vlastníků prostřednictvím veřejnoprávních smluv.

Kromě zabezpečování či podpory konkrétních praktických opatření se AOPK ČR podílí na administraci některých plošných dotačních programů i v působnosti jiných resortů s cílem je usměrnit tak, aby podpořená opatření nepoškozovala či neohrožovala dochovaný stav přírody a krajiny, resp. aby vedla k jeho zlepšování.

Na základě dlouholetých zkušeností se AOPK ČR rozhodla v roce 2012 začít pracovat na standardizaci činností v oblasti péče o přírodu a krajinu a zahájila ve spolupráci s akademickými institucemi tvorbu „standardů péče o přírodu a krajinu“. K tématu box č. 8.

Příprava standardů péče o přírodu a krajinu

Jedním z hlavních cílů standardů péče o přírodu a krajinu, které připravuje AOPK ČR, je zavedení jasně definovaného a veřejně přístupného systému v činnostech souvisejících s péčí o přírodu a krajinu. Má sloužit ke zkvalitnění prováděných prací, přispět k porovnatelnosti výstupů i sjednocení termínů v komunikaci mezi projektanty, dodavateli, odběrateli, úřady, odbornými institucemi i orgány státní správy. Do procesu vývoje standardů (standardizace) je zapojena akademická sféra, odborné instituce, profesní organizace a společnosti i samostatní pracovníci. Součástí procesu standardizace je veřejná i odborná oponentura.

V roce 2012 v rámci Standardů péče o přírodu a krajinu pokračovaly práce na řadě A: Arboristické standardy. Na řadě A spolupracuje AOPK ČR s Lesnickou a dřevařskou fakultou Mendelovy univerzity v Brně. Součástí zpracovatelského týmu arboristických standardů jsou však zástupci dalších

institucí, akademické sféry, profesních organizací, společností i zástupci soukromých subjektů. Ke konci roku 2012 byly ve fázi před schválením standardů Řez stromů a Výsadba stromů. Na dalších standardech z řady A se v roce 2012 pracovalo: Ochrana stromů při stavební činnosti, Kácení stromů, Výsadba a řez keřů, Ochrana stromů před úderem blesku. Průběžně se pracovalo na standardu Názvosloví. Zároveň v roce 2012 byly započaty práce na tvorbě standardů řady B – Voda v krajině (obnova tůní), které jsou zpracovávány ve spolupráci s Stavební fakultou Českého vysokého učení technického v Praze.

Pro zveřejňování standardů péče o přírodu a krajinu byly zřízeny samostatné webové stránky, které spravuje AOPK ČR: www.standardy.nature.cz. Na stránkách je k dispozici rámcový okruh – seznam zpracovávaných standardů (zatím řady A).

Změna způsobu hospodaření v NPR Lednické rybníky

Lednické rybníky patří k našim nejvýznamnějším a nejdůležitějším územím z hlediska ochrany přírody. Jsou zapsány v seznamu mokřadů mezinárodního významu Ramsarské úmluvy. Rybníky Nesyt, Hlohovecký, Prostřední a Mlýnský (nebo též Apollo) jsou ve vlastnictví státu, resp. v hospodaření AOPK ČR od 90. let minulého století. Jsou významné i z hlediska tradičního rybářského obhospodařování. Jde bezmála o 500 ha vodní plochy s významným produkčním potenciálem (cca 500kg/ha).

AOPK ČR dlouhodobě preferuje extenzivní způsob rybářského hospodaření tak, aby bylo dosaženo optimálních podmínek pro chráněné druhy živočichů i rostlin. Přestože byl způsob hospodaření pevně nastaven, bylo určeno množství a druhové složení vysazovaných ryb, nedařilo se ve spolupráci s nájemci rybníků (rybářské subjekty) dosahovat potřebných parametrů.

Proto byly v letech 2007–10 ověřovány různé způsoby manipulace s vodou v soustavě (vč. částečného letnění některých rybníků) a s rybími obsádkami. Tyto nařízené manipulace snížily výnos z rybářského hospodaření a tedy i výši nájmu pro AOPK ČR resp. státní rozpočet. Po vyhodnocení výsledků byly v roce 2011 definovány požadavky nikoliv na způsob rybářského hospodaření, ale na dodržení kvalit přírodního prostředí (výskyt zoobentosu, litorálního porostu, stanovení průhlednosti vody, letnění rybníků apod.) Osloveno bylo 21 rybářských hospodařících subjektů a vybrána po kvalitativní i finanční stránce nejvýhodnější nabídka. Hospodařící subjekt se tak stal nástrojem k dosažení dobrého stavu NPR dle jím zvoleného modelu rybářského hospodaření (při splnění podmínek AOPK ČR) se všemi podnikatelskými riziky. Díky velkému počtu oslovených došlo k vý-

raznému vzrůstu nájemného včetně přenesení některých prvků běžné i mimořádné údržby rybníků na nájemce. To významně zefektivnilo správu státního majetku.

V roce 2012 probíhalo např. částečné letnění rybníka Nesyt, kdy se po delší době podařilo potvrdit výskyt velmi vzácného společenstva slanisek s kriticky ohroženou bahenkou šášinovitou, která osídluje pravidelně obnažovaná dna rybníků a periodicky vysychajících tůň. Letnění se velmi výrazně projevilo i na početnosti ptáčích populací. V roce 2012 například zahnízdilo na Lednických rybnících devět párů tenkozobců opačných, z toho osm párů v hnízdní kolonii, což je pro Českou republiku zcela mimořádný jev. Mezi další významné druhy, k jejichž výskytu přispělo letnění, patří např. merlík slanomilný (dle Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR je řazen mezi kriticky ohrožené druhy).

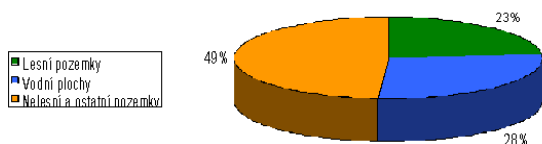

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Pálava a krajské středisko Brno.

2.1. Péče o majetek státu

V současné době přísluší AOPK ČR hospodařit na 11 635 ha pozemků ve vlastnictví státu, kdy převážná většina pozemků svěřených do péče AOPK ČR se nachází ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ), kde je při péči o tyto pozemky kladen důraz především na částí přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno. Jako odborné a koncepční dokumenty slouží plány péče, navrhující opatření k zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v předmětných územích.

Struktura kultur pozemkové držby, ke které je příslušná k hospodaření AOPK ČR, podle typu pozemků

Péče o pozemky ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR je finančně zajišťována z následujících zdrojů:

- podprogram MŽP Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích – v celkové výši 19 mil. Kč ročně,
- podprogram Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny – v celkové výši 6,4 mil Kč ročně,
- Operační program Životní prostředí – v celkové výši 16 mil. Kč ročně.

2.1.1. Péče o vodní plochy ve správě AOPK ČR

AOPK ČR zajišťuje správu státního majetku a činnosti s tím související na 3 230 ha vodních ploch na území celé České republiky. Většinu tvoří vodní nádrže. Při naplňování povinností vlastníka vodního díla AOPK ČR zajišťuje technicko-bezpečnostní dohled, manipulaci s vodou, povolení k nakládání s vodami, zpracování manipulačních řádů, zavkládování hrází a řádný technický a funkční stav vodního díla atd.

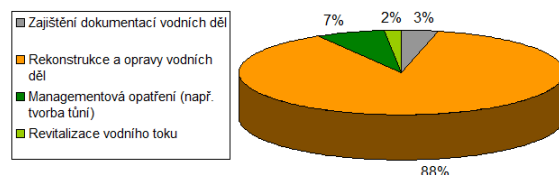
Více než polovinu vodních nádrží AOPK ČR v roce 2012 pronajímala. Nájemci se zavázali hospodařit v souladu s ochrannými podmínkami vyplývajícími z právní normy o zřízení ZCHÚ a dalšími podmínkami uvedenými ve schváleném plánu péče. Z celkového

počtu 145 nádrží ve správě AOPK ČR bylo v pronájmu celkem 89. Ve třech případech přenechala AOPK ČR pozemky nádrží do dlouhodobého užívání nestátním neziskovým organizacím či vzdělávacím institucím a ve 2 případech měla uzavřenou smlouvu o dílo na provádění manipulace, technicko-bezpečnostního dohledu apod. U zbývajících buď probíhala dojednávání nájemních vztahů, nebo se rozhodnutí o pronájmu odsunulo po uvedení nádrže do právního stavu a péči zajišťovala AOPK ČR přímo. K tématu box č. 9.

V roce 2012 vynaložila AOPK ČR na péči o vodní plochy ve své správě 19 mil. Kč z národních programů MŽP, tj. 14 mil. Kč z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ a 5 mil. Kč z Programu obnovy přirozených funkcí krajiny, a dále 15,4 mil. Kč z Operačního programu Životní prostředí. Nejvíce se z národních zdrojů financovaly rekonstrukce a opravy technických objektů vodních nádrží, dále obnova a tvorba tůní a v neposlední řadě uvedení vodních děl ve správě AOPK ČR do právního stavu (zajištění povolení k nakládání s vodami a zpracování manipulačních řádů). K tématu box č. 10.

Z Operačního programu Životní prostředí byla stavebně dokončena akce „Revitalizace rybníka Starý v k.ú. Řezenčice v hodnotě 0,5 mil. Kč, „Revitalizace Dolejšího rybníka v PR Luňáky“ v hodnotě 1,7 mil. Kč „Revitalizace rybníků v PR Meandry Smědé“ v hodnotě 4,8 mil. Kč., „Revitalizace NPR Božídarské rašeliněště – I. etapa“ v částce 2 mil. Kč, a probíhala realizace akce „Záchrana rybníka Velký Váček v NPR Polanská niva“, ohroženého postupujícím meandrem řeky Odry v hodnotě 5,8 mil. Kč a zpracování další etapy „Bilanční studie podzemních vod v CHKO Litovelské Pomoraví“ za 0,6 mil. Kč.

Podíl čerpání finančních prostředků na péči o vodní plochy ve správě AOPK ČR v roce 2012 z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ a z Programu obnovy přirozených funkcí krajiny

2.1.2. Péče o lesní pozemky ve správě AOPK ČR

Ke konci roku 2012 spravovala AOPK ČR přibližně 1 360 ha pozemků určených k plnění funkcí lesa ve vlastnictví státu a dalších přibližně 1 350 ha ve spoluvlastnictví s jinými subjekty. Celková hodnota lesních porostů a lesních pozemků dle znaleckých posudků z roku 2007 činila 201,8 mil. Kč. Lesní pozemky tvoří převážně součást zvláště chráněných území. Nejvýznamnější pozemky, na kterých AOPK ČR hospodaří, se rozkládají na cca 400 ha v NPR Božídarské rašelině v Karlovarském kraji.

Při správě lesních pozemků AOPK ČR zabezpečovala výkon odborného lesního hospodáře (OLH) prostřednictvím svých zaměstnanců, kteří splňují podmínky k udělení licence OLH podle lesního zákona. Hospodaření v lesích ve správě AOPK ČR probíhalo podle třinácti platných lesních hospodářských plánů (LHP), zpracovaných pro jednotlivé lesní hospodářské celky (LHC) vymezené krajským uspořádáním.

Při nakládání s lesními porosty plnila AOPK ČR povinnosti vlastníka vyplývající ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích, a řídila se zákonem č. 114/1992 Sb., ze kterého vyplývá především realizace opatření uvedená v plánu péče o ZCHÚ. Ve většině případů se uplatňovaly citlivé úpravy porostních podmínek tak, aby si lesní porosty zachovaly současnou podobu, nebo jimi byl korigován směr vývoje.

Při obnově porostů se v maximální možné míře využívalo přirozené obnovy. Dřevinnou skladbu doplňovaly dosadby a podsadby (listnáče a jedle). V roce 2012 se vysadilo téměř 12 260 sazenic. Velká pozornost se věnovala ochraně přirozeného zmlazení cílových dřevin. K doplnění a zajištění výsadeb, nárostů a náletů se využilo 605 952 Kč.

Úmyslné těžby mýtní a předmýtní na zlepšení prostorové struktury porostů, podporu přirozené obnovy a zlepšení jejich zdravotního stavu představovaly 1 340 m³, z toho těžby nahodilé 412 m³ zpracované dřevní hmoty (kůrovcové, těžby zlomů a vývrátů). Výchovné těžební zásahy v porostech do 40 let věku se prováděly na ploše 1,26 ha. Na asanaci dřevní hmoty (lapáky, shazování klestu) bylo využito cca 25 000 Kč. Veškeré finanční prostředky získané prodejem dříví v hodnotě 690 840 Kč odvedla AOPK ČR do státního rozpočtu.

Veškerá péče o lesní pozemky financovaná z prostředků podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích dosáhla částky necelých 652 097 Kč.

2.1.3. Péče o nelesní pozemky ve správě AOPK ČR

V roce 2012 hospodařila AOPK ČR na 5 692 ha nelesních pozemků, což představovalo 49 % pozemků, na kterých měla AOPK ČR právo hospodařit. Největší část finančních prostředků - cca 3 mil. Kč - se použila na opatření (pastva, výřezy náletoových dřevin, chemická likvidace výmladků, likvidace invazních druhů organismů, rozrušování drnu) zajišťující existenci částí přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ včetně jeho ochranného pásma vyhlášeno. Opatření přispívají k udržení druhové skladby luk, příznivému stavu ekosystémů a biotopů a k udržení populací chráněných a ohrožených druhů.

K dalším opatřením patřilo zajištění a ošetřování vysazených stromů a bezpečnostní kácení vzrostlých stromů.

V rámci podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích se na nelesních pozemcích realizovalo finanční plnění ve výši 4,1 mil. Kč.

V rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny se realizovaly akce v hodnotě téměř 1,4 mil. Kč.

2.1.4. Budování či obnova návštěvnické infrastruktury v majetku AOPK ČR

Z podprogramu Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ se v roce 2012 financovalo zajištění havarijního stavu skalního masívu v CHKO Český kras a udržovací práce v NPP Terčino údolí. Byl připraven projekt pro kompletní realizaci obnovy ptačích pozorovatelem v NPR Lednické rybníky. Odstranění odpadků bylo financováno jen v nejhroženějších lokalitách. Z programu POPFK se financovala především údržba naučných stezek v majetku AOPK ČR umístěných na pozemcích ve vlastnictví státu s příslušností hospodaření pro AOPK ČR. Jednalo se zejména o údržbu mostků a zábradlí sloužících k usměrňování pohybu návštěvníků chráněným územím.

Péče o NPR Novozámecký rybník

Novozámecký rybník je ornitologicky nejvýznamnější lokalitou severních Čech. Bylo zde pozorováno více než 220 druhů ptáků, z nichž mnohé patří mezi ohrožené druhy (např. orel mořský, jeřáb popelavý). Pro ochranu zdejší přírody je klíčové zajištění stabilních vodních poměrů a kvalita vody. AOPK ČR o tento státní majetek pečuje: investuje do jednotlivých technických objektů vodních děl a zajišťuje i další potřebnou péči.

V roce 2012 byla opravena dřevěná stavidlová stěna usazená v upraveném pískovcovém masivu hráze. Ohrožovaly ji havarijní průsaky pod stavidly. Vyvěraly v zádlažbě a hrozily podemletím celé konstrukce a nekontrolovatelným odtokem vody. Opravu, spočívající především v injektáži podloží (včetně provedení ověřovacích tlakových zkoušek po jejím dokončení), zkomplikovala mimořádná hydrologická situace z počátku roku 2012. Oprava byla proto dokončena až v červenci.

Částečně zřícené pískovcové sklepy na vzdušné straně hráze Novozámeckého rybníka ohrožovaly stabilitu svahu a neumožňovaly řádnou údržbu hráze (kosení, odstraňování náletů apod). Navíc chybělo odvodnění silnice první třídy Česká Lípa – Doksy, srážková voda stékala do sklepů a dále zhoršovala

stabilitu svahu. AOPK ČR proto ve spolupráci s Ředitelstvem silnic a dálnic – správou Liberec (ŘSD) provedla opatření k nápravě. ŘSD se podílelo na odvodu srážkových vod ze silnice, včetně jejího svedení po svahu hráze a dalšího odvedení, AOPK ČR se podílela na odstranění sklepů, stabilizaci svahu gabiony a vyrovnání a osetí svahu. Práce budou dokončovány na jaře roku 2013.

Koncem roku 2012 byla Evropské komisi odeslána žádost o tzv. podstatnou změnu, která nám umožnila zahrnout dvě nové projektové lokality a rozšířit rozlohu dvou stávajících lokalit. Stavby umožňují návštěvníkům nahlédnout do života vzácných ptačích druhů, aniž by ony samy byly v jejich každodenním životě rušeny. Umístění mola a pozorovatelný bylo vybráno ve spolupráci s přírodovědci, samosprávou a vlastníky dotčených pozemků. Zvolena byla taková místa, na kterých nebude nadměrným pohybem návštěvníků docházet k ovlivnění vzácných přírodních stanovišť. Zároveň jsou turisticky dobře dostupná a pro lepší orientaci návštěvníků jsou vybavena naučnými panely s řadou fotografií ptáků.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO Kokořínsko.

Obnova jedinečných stepí v CHKO České středohoří

Stepi Českého středohoří leží především na jižních svazích kopců ve srážkovém stínu Krušných hor. Tato místa byla dříve využívána zejména k pastvě ovcí a koz. Díky pastvě a extrémnímu suchu se zde dodnes udrželo bezlesí s cennými stepními společenstvy s vysokým zastoupením vzácných a chráněných sucho a teplomilných druhů rostlin a bezobratlých živočichů. Postupně se ale od pastvy pouštělo a stepi začaly zarůstat.

Péče o jedinečné stepi je jednou z priorit Správy CHKO České středohoří. Byl proto zpracován projekt LIFE+ „Aktivní ochrana evropsky významných lokalit s teplomilnými společenstvy a druhy v Lounském středohoří“ (zkrácený název „Stepi Lounského středohoří“). Cílem je vytvoření funkční prostorové struktury stepních stanovišť o plochách s různou velikostí, charakterem a sukcesními stádii. Celkový rozpočet projektu je 1 395 196 EUR, tedy zhruba 35,5 milionu Kč. Příspěvek Evropské komise činí 50 % těchto nákladů, 50 % podíl AOPK ČR je hrazen z Programu péče o krajinu.

Projektové území tvoří síť osmi evropsky významných lokalit a devíti menších území (další dvě budou zařazena po souhlasu Evropské komise), která leží v jihozápadní části Českého středohoří. Aktivním managementem bude dotčena plocha o rozměrech zhruba 250 ha, 18 katastrálních území a správní území 9 obcí.

V roce 2012 bylo na pěti projektových lokalitách odstraněno 69,7 ha křovin, na šesti lokalitách o

celkové rozloze 127,1 ha byla zavedena pastva (smíšená stáda ovcí a koz), na území Raná- Hrádek a Bílé stráně pod Oblíkem byly oploceny lokality s výskytem vzácných druhů motýlů, které by pastvou utrpěly. Na 7,7 ha evropsky významných lokalit Oblík- Srdov- Brník, Třtěnské stráně a Raná- Hrádek proběhlo odstranění invazních dřevin (borovice černé a akátu). Pod vrchem Oblík byl zrekonstruován starý ovocný sad o ploše 23,7 ha. Kosení a mulčování probíhalo na 28,4 ha na EVL Raná- Hrádek a Třtěnské stráně. Celkem 85,2 ha projektových lokalit bylo zařazeno do agro-environmentálních programů, což umožní provádět vhodná managementová opatření i po skončení projektu.

Součástí projektu byla administrace bezplatného převodu státních pozemků do majetku AOPK ČR, která bude dokončena v roce 2013. Odkoupena byla parcela č. 747/1, ležící na katastrálním území obce Raná. Byly uzavřeny nájemní smlouvy na lokalitách Raná- Hrádek a Oblík- Srdov- Brník, které umožní vhodná managementová opatření. Řada obdobných nájemních smluv byla uzavřena i mezi obcemi a soukromými subjekty.

Průběžně probíhají semináře (např. pro zemědělce či stráž přírody), tzv. „soboty ve Středohoří“ (exkurze na projektové lokality, přednášky) či výukový program exkurzí pro základní, střední školy i vysoké školy, byly vydány brožury Sysel obecný a Stepí na Lounsku. Na Slavnostech stepí byla představena putovní výstava. Tento první ročník komponovaného dne pro veřejnost s odborným programem a exkurzemi byl organizován společně s obcí Raná a místními zemědělci. Navštívilo jej na 500 lidí. Pro veřejnost je také průběžně pořádána řada dalších propagačních a osvětových akcí, například „Pod rouškou tmy“.

Koncem roku 2012 byla Evropské komisi odeslána žádost o tzv. podstatnou změnu, která nám umožnila zahrnout dvě nové projektové lokality a rozšířit rozlohu dvou stávajících lokalit.

Celkem bylo v roce 2012 na projekt Stepí lounského středohoří vyčerpáno 6.489 977 Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO České středohoří.

2.2. Realizace plánů péče o chráněná území

AOPK ČR v rámci své působnosti zajišťuje péči o zvláště chráněná území (ZCHÚ), evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO), k čemuž slouží dotační programy:

- Program péče o krajinu (PPK A),
- Program podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK),
- Program LIFE+.

K tématu boxy č. 11 a č. 12. Každé opatření, např. kosení, pastva, likvidace nežádoucích nárostů křovin a dřevin, výsadby dřevin, likvidace nepůvodních či invazních organismů či budování návštěvnické infrastruktury, vychází z platného plánu péče, souhrnu doporučených opatření, nebo se realizuje za účelem podpory předmětu ochrany EVL. AOPK ČR vystupuje v podobných případech jako žadatel o finanční prostředky a na základě smluv o dílo či veřejnoprávních smluv s vlastníky (v případě PPK) zadává odpovídající práce na péči o území vybraným zhotovitelům či vlastníkům pozemků. Přednostně oslovuje vlastníky či nájemce dotčených pozemků. V roce 2012 uzavřela AOPK ČR v rámci Programu péče o krajinu smlouvy v celkové výši přibližně 80 mil. Kč a v rámci programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny ve výši přibližně 8,8 mil. Kč.

V oblasti péče o vodní ekosystémy AOPK ČR realizovala především obnovu a tvorbu drobných vodních ploch v ZCHÚ – mokřadů, tůní a rašeliníšť pro podporu předmětů ochrany. Na tato opatření se v roce 2012 vynaložilo téměř 0,7 mil. Kč z Programu péče o krajinu.

Stejně jako v předešlých letech se i v roce 2012 prováděly zásahy za účelem usměrnění vývoje lesních ekosystémů s cílem dosažení přírodně blízkého stavu lesa. Většina opatření v hodnotě přibližně 11,1 mil. Kč se zaměřila na úpravu druhové nebo prostorové struktury lesa a podporu procesů přirozené obnovy (zejména výsadby stanovištně původních dřevin, ochrany výsadeb a přirozeného zmlazení). Podíl prostředků v hodnotě téměř 0,6 mil. Kč byl vyčleněn na práce spojené s bezpečným ponecháním dřevní hmoty k zetlení

v cenných porostech I. zón CHKO a MZCHÚ. K tématu box č. 13.

Na plochách nelesních ekosystémů se vynaložilo téměř 61,1 mil. Kč. Největší objem prostředků se každoročně investuje především do údržby lokalit zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů (kosení a pastva travních porostů). V roce 2012 se jednalo o asi 37,1 mil. Kč. Další opatření měla za cíl obnovu stanovišť, tj. zejména likvidaci nepůvodních nebo invazních druhů rostlin a živočichů nebo likvidaci nežádoucích nárostů křovin či dřevin.

Dále bylo celkově z programu POPFK vynaloženo zhruba 4,5 mil. Kč na realizaci opatření pro zvláště chráněné druhy, pro které jsou vyhlášeny záchranné programy (blíže viz kap. 1.2.3). Nejvíce finančních prostředků bylo využito na realizaci opatření pro perlorodku říční a sysla obecného.

Za finanční podpory Operačního programu Životní prostředí probíhá v EVL Beskydy ojedinělý projekt na sledování velkých šelem „Monitoring velkých šelem v EVL Beskydy“. V roce 2012 byly proplaceny služby v hodnotě cca 3,5 mil. Kč.

Do ostatních opatření spadají především práce související s tvorbou plánů péče, geometrické práce v ZCHÚ, značení hranic ZCHÚ, odstraňování starých zátěží a budování návštěvnické infrastruktury. V roce 2012 se jednalo o opatření v hodnotě téměř 11,3 mil. Kč. Na budování a opravy návštěvnické infrastruktury (informační panely, zábradlí, povalové chodníky, lávky) se vynaložilo okolo 5 mil. Kč. Dále byl z programu POPFK financován i provoz Domu přírody Třeboňska.

Z národních programů se každoročně zpracovávají podkladové a osvětové materiály k zajištění a podpoře účelného vynakládání finančních prostředků v rámci krajinotvorných programů. V roce 2012 se ke zpracování 18 odborných studií využilo 1 572 260 Kč, z nichž větší část AOPK ČR použila na zpracování podkladových materiálů pro účelné vynakládání finančních prostředků na konkrétní opatření realizovaná podle plánů péče a část na vydání a tisk tématicky zaměřených brožur.

Členění opatření v rámci realizace plánů péče financovaných z Programu péče o krajinu (podprogram A) podle jednotlivých oblastí.

2.3. Administrace podpor v péči o přírodu a krajinu na celém území ČR

AOPK ČR se tradičně v roce 2012 podílela na administraci některých z národních i evropských finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny, tj. Programu péče o krajinu – podprogram B (PPK B), Programu obnovy přirozených funkcí krajiny (POPFK), Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) a Operačního programu Rybářství (OPR). K tématu box č. 14.

Proces administrace zajišťuje prostřednictvím regionálních pracovišť a ředitelství. V rámci jednotlivých dotačních programů se účastní příjmu žádostí a kontroly jejich formálních náležitostí, vypracovává u žádostí, jejichž realizace zasahuje na území CHKO, odborná stanoviska anebo plní kontrolní funkci, funkci metodického vedení a spolupracuje s ostatními organizacemi (MŽP, MZe, SFŽP aj.).

2.3.1. Administrace Operačního programu Životní prostředí (OPŽP)

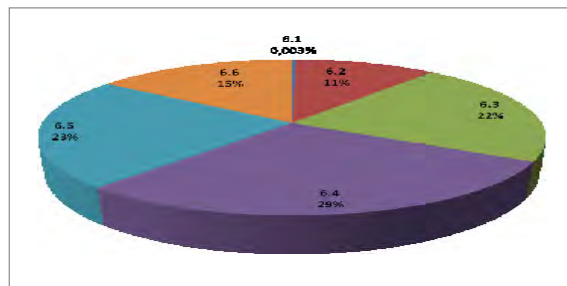
AOPK ČR se v roce 2012 podílela na administraci části OPŽP, a to prioritní osy 6 „Zlepšování stavu přírody a krajiny“.

V roce 2012 byla vyhlášena pro prioritní osu 6 42. výzva. AOPK ČR zajišťovala v rámci této výzvy v roce 2012 příjem žádostí a jejich formální kontrolu. Celkově bylo přijato 948 žádostí o finančním objemu cca 5,4 miliard Kč. Poměrné rozložení žádostí dle jednotlivých oblastí podpory osy 6 a podaných žádostí na jednotlivá regionální pracoviště AOPK ČR ukazují níže uvedené grafy. Ostatní činnosti, které AOPK ČR v rámci přijatých žádostí zajišťuje (kontrola obecné a specifické přijatelnosti, slovní návrh nezpůsobitelných výdajů, hodnocení dle ekologicko – technických kritérií, vydávání odborných posudků), probíhají až v roce 2013.

Podané žádosti v rámci 42. výzvy OPŽP

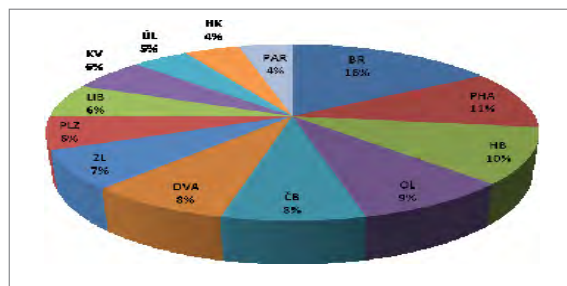
Oblast podpory	Počet podaných žádostí	Celková cena (Kč)
6.1	3	3 188 166
6.2	102	1 075 413 612
6.3	206	679 630 994
6.4	274	1 812 742 485
6.5	218	742 626 759
6.6	145	1 070 238 501
celkem	948	5 383 840 517

Poměrné zastoupení podaných žádostí o podporu ve 42. výzvě OPŽP v jednotlivých oblastech podpory prioritní osy 6.

Poměrné rozložení podaných žádostí o podporu mezi jednotlivá krajská střediska AOPK ČR v rámci 42. výzvy OPŽP

(BR = Jihomoravský kraj; PHA = Středočeský kraj a Hl. m. Praha; HB = Kraj Vysočina; OL = Olomoucký kraj; ČB = Jihočeský kraj; OVA = Moravskoslezský kraj; ZL = Zlínský kraj; PLZ = Plzeňský kraj; LIB = Liberecký kraj; KV = Karlovarský kraj; ÚL = Ústecký kraj; HK = Královhradecký kraj; PAR = Pardubický kraj).

Projekt Motýli ČR - SR v CHKO Bílé Karpaty

Projekt "Integrovaná ochrana vzácných druhů motýlů nelesních stanovišť v České republice a na Slovensku" (zkrácený název Motýli ČR – SR) je zaměřen na zlepšení stavu nelesních druhů a biotopů, zvýšení jejich početnosti prováděním managementových a revitalizačních opatření. Cílem je trvale udržitelný management populací cílových druhů v návaznosti na tradiční/alternativní formy hospodaření, zvýšení zájmu veřejnosti o problematiku ochrany motýlů a vzácných nelesních společenstev a v neposlední řadě zlepšení spolupráce mezi státními a neziskovými organizacemi ochrany přírody, vlastníky, uživateli pozemků a dalšími subjekty působícími v projektovém území. Celkový rozpočet činí 6 447 799 EUR, tedy zhruba 161 mil. Kč. Příspěvek Evropské komise činí 50 % z těchto nákladů, vlastní podíl příjemců je hrazen z Programu péče o krajinu (podíl AOPK ČR) a z rozpočtu přidružených příjemců.

Na tomto projektu s AOPK ČR spolupracují také partneři, tzv. přidružení příjemci, ČSOP Bílé Karpaty, ČSOP Jadernička v České republice a ŠOP SR a BROZ na Slovensku. Dále je do projektu zapojen kofinancující partner, který se na jeho realizaci podílí čistě finančně. Tímto partnerem je MŽP s celkovým příspěvkem 560 000 EUR.

V roce 2012 byla schválena žádost o podstatnou změnu projektu, která byla podána na podzim 2011. V květnu navštívili projekt zástupci Evropské komise, kteří provedli současně kontrolu jak technických, tak finančních aktivit projektu.

V roce 2012 byly ukončeny některé aktivity - byly zpracovány managementové plány pro cílové druhy a lokality, které budou sloužit jako výchozí materiál pro plánování managementu pro další období. Nově byly uzavřeny nebo obnoveny nájemní smlouvy na pozemky, na kterých je prováděn každoroční management. Od počátku projektu bylo celkem pronajato 238,32 ha. V loňském roce bylo obhospodařeno přes 1150 ha pozemků. Na více než 20 kilometrech byl odstraněn nežádoucí nálet dřevin a provedena pastva na pozemcích o výměře více než 85 ha. Projekt je také prezentován na osvětových akcích pořádaných v Bílých Karpatech. V roce 2012 byla v rámci výběrového řízení vybrána firma na zpracování povinného finančního auditu, který bude prováděn každoročně.

V roce 2012 bylo vyčerpáno AOPK ČR cca 9 mil. Kč, za celý projekt bylo letos vyčerpáno cca 17,6 mil. Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Bílé Karpaty a krajské středisko Zlín.

Opatření na zvýšení biologické rozmanitosti v lesích v CHKO Orlické hory

V roce 2012 Správa CHKO Orlické hory podpořila z prostředků Ministerstva životního prostředí opatření na zvýšení biologické rozmanitosti v lesích. Podpora byla realizována formou veřejnoprávních smluv uzavřených s vlastníky lesů, což je nový způsob podpory šetrného hospodaření v chráněných územích. Byla provedena opatření na podporu zvýšeného zastoupení buku a jedle v lesích v CHKO Orlické hory. V I. a II. zóně byla provedena výsadba 28 330 ks sazenic buku a 5445 ks jedle v rámci obnovy lesa (výsadby na holinách, podsadby, dosadby do mezer) v celkové hodnotě 517 518 Kč.

Vysázené jedle a buky jsou pod dlouhodobým tlakem spárkaté zvěře (jelen, srnčí zvěř), která působí škody okusem a ohryzem. Proto je Správou CHKO Orlické hory současně s výsadbou podporována i výstavba oplocenek, které podstatně zvyšují

šanci odrůstání sazenic. V roce 2012 byla podpořena výstavba lesních oplocenek v celkové délce 1,04 km za 83 200 Kč.

Dalším opatřením je příspěvek vlastníkovi lesa na využití k přírodě šetrných technologií při přibližování dřeva v EVL Zdobnice – Říčka, kde jsou předmětem ochrany bučiny a suťové lesy. Cílem je zachování přirozeného zmlazení zájmových dřevin, tj. buku a jedle. Šetrnou technologií je zde směrové odkácení a komplikované vyklizení dřevní hmoty lanovkou v porostech na prudkých svazích, kde by použití tradičních způsobů vyklizování představovalo riziko narušení půdního povrchu a poškození přirozeného zmlazení. Objem podporovaného přibližování dříví je 208 m³ (hroubí b.k.) s příspěvkem 41 600 Kč.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Orlické hory a krajské středisko Hradec Králové.

2.3.2. Program péče o krajinu – podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí (PPK B)

V roce 2012 bylo v rámci podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního prostředí podpořeno 612 žádostí o finanční podporu na zajištění drobného managementu v krajině za 24,2 mil. Kč.

Nejvyužívanějším dotačním titulem se stal titul „Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů s přirozeným výskytem alespoň jednoho stanovištně odpovídajícího druhu černého nebo červeného seznamu ČR“, ze kterého se zajišťovalo především maloplošné kosení, extenzivní pastva a vyřezávání náletových dřevin.

2.3.3. Program péče o krajinu – podprogram zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK C)

V rámci podprogramu jsou podporovány činnosti směřující k péči o zraněné a handicapované živočichy a jejich návrat do přírody, péči o trvale handicapované živočichy, kteří jsou určeni k odchovným a osvětovým účelům. Osvětová činnost je zaměřena na oblast ochrany druhů a možnosti omezování působení ohrožujících faktorů.

V rámci tohoto podprogramu se na podporu záchranných stanic pro tyto živočichy vyplatilo zhruba 5,1 mil. Kč.

Čerpání prostředků z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny v roce 2012

Název dotačního titulu	Počet akcí	v Kč
Vytváření podmínek pro zachování nebo obnovu významných biotopů druhů černého a červeného seznamu ČR	365	12.876.670
Likvidace invazních druhů rostlin a živočichů a omezování jejich výskytu	9	159.149
Péče o registrované významné krajinné prvky a prvky ÚSES	98	2.345.638
Péče o památné stromy a aleje a další významné stromy a aleje	68	2.180.816
Výsadby nelesní zeleně plnící krajinnotvornou funkci	62	5.008.069
Vytváření drobných přírodních prvků v krajině	19	1.559.632
Celkem	612	24.209.974

K tématu boxy č. 15 a č. 16.

2.3.4. Program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny

Hlavním cílem programu, vyhlášeného MŽP v roce 2009 jako součást naplnění optimalizace dotačních programů v ochraně přírody, je realizace opatření v lesních, nelesních a vodních ekosystémech za účelem zmírnění dopadů klimatických změn. V roce 2012 AOPK ČR administrovala žádosti externích žadatelů ve třech podprogramech prostřednictvím svých regionálních pracovišť, která je přijímala, kontrolovala a navrhovala hodnocení. Ředitelství AOPK ČR následně provádělo kontrolu doporučených žádostí a poté je postupovalo na MŽP k vydání rozhodnutí. V roce 2012 byly čerpány finanční prostředky na realizaci 109 akcí, včetně akcí z předchozího roku (víceleté akce), o celkovém finančním objemu 11,1 mil. Kč.

2.3.5. Finanční nástroje v působnosti Ministerstva zemědělství

AOPK ČR se podílí na administraci některých finančních nástrojů, které jsou v působnosti Ministerstva zemědělství (MZe). Na základě pověření MŽP vydává stanoviska a odborné posudky k žádostem o dotaci v rámci dotačních programů MZe. Ve stanoviscích hodnotí dopady záměrů z hlediska zájmů ochrany přírody a krajiny a může definovat podmínky, za kterých je možné dané záměry realizovat.

Program rozvoje venkova

AOPK ČR vydávala pro vybraná opatření Programu rozvoje venkova na celém území ČR mimo území národních parků stanoviska pro MŽP, a to v ose I. Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, v ose II. Zlepšování životního prostředí a krajiny a v ose III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. AOPK ČR prostřednictvím správ CHKO vydávala rovněž vyjádření orgánu ochrany přírody k opatřením na území CHKO, ptačích oblastí v překryvu s CHKO/NPP/NPR, NPP a NPR mimo CHKO v rámci osy II. Zlepšování životního prostředí.

Agroenvironmentální opatření

Stejně jako v letech minulých AOPK ČR i v roce 2012 vymezovala v rámci agroenvironmentálních opatření (vrstva ENVIRO v systému evidence půdy LPIS) dotační tituly v podopatření Ošetřování travních porostů. Dotačních titulů je celkem 11 a regionální pracoviště AOPK ČR přiřazují z této nabídky vhodný titul podle přírodních podmínek na dané lokalitě. Správy CHKO vymezují tituly v CHKO, NPR a NPP. Jedná se o 7 titulů: Mezofilní a vlhkomilné louky, Horské a suchomilné louky, Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků, Ptačí lokality na TP – hnízdiště chřástala, Druhově bohaté pastviny, Suché stepní trávníky a vřesoviště. Regio-

Čerpání prostředků PPK B v roce 2012

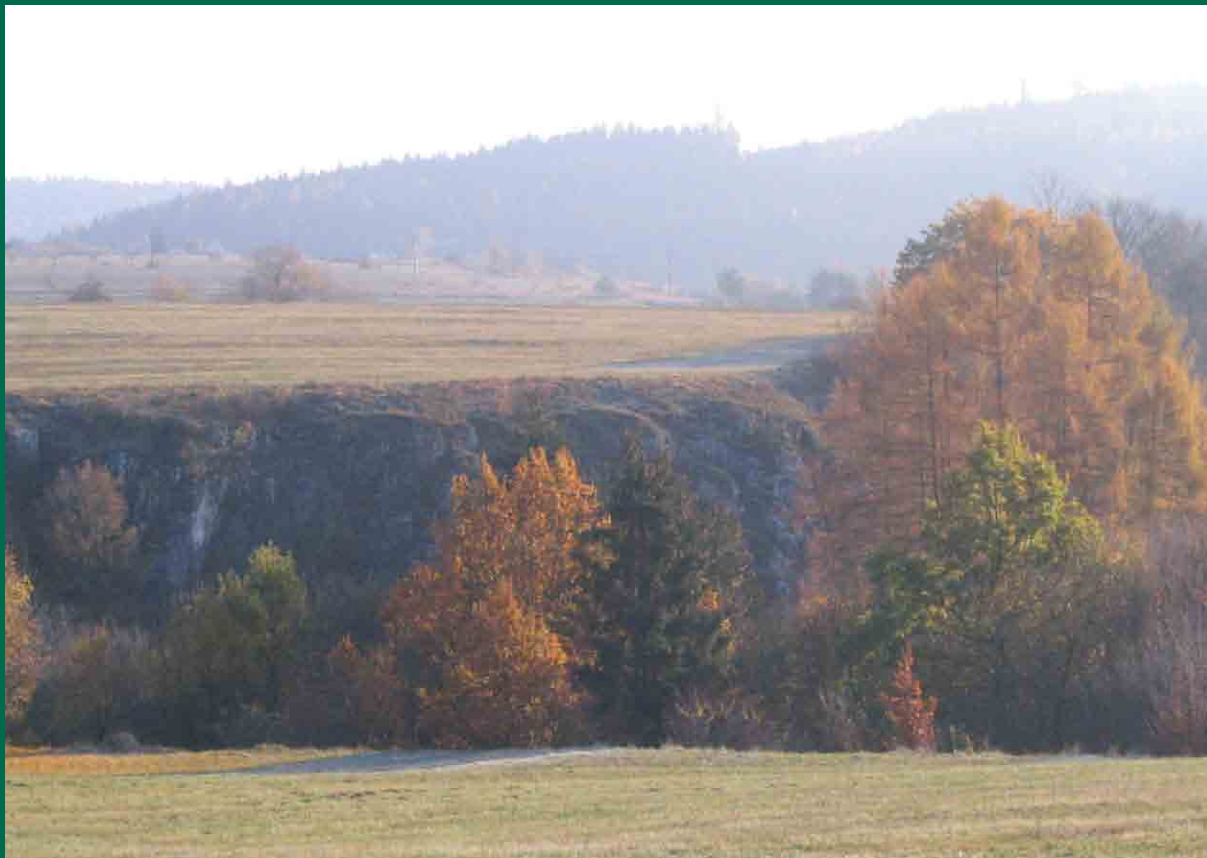
Název podprogramu	Počet akcí	v Kč
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na vodní ekosystémy	15	2.187.725
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na nelesní ekosystémy	90	8.620.741
Adaptační opatření pro zmírnění dopadů na klimatické změny na lesní ekosystémy	4	307.997
Celkem	109	11.116.463

NPP Rudické propadání v CHKO Moravský kras

V rámci provádění praktických opatření na ochranu přírody a krajiny byla realizována první fáze stabilizačních opatření k zamezení odnosu strusek do jeskynního systému Rudické propadání - Byčí skála. Kvůli akutnímu ohrožení NPP Rudické propadání byly v korytě postaveny dva příčné objekty a došlo k odtěžení lavice přemístěných usazených strusek těsně před propadáním. Sanace by měla pokračovat v následujícím roce.

Z předběžných výpočtů vychází potřeba výstavby 16ti srubových přehrážek o výšce přelivné hrany cca 1 m. Rudické propadání je spádovým územím v zemědělsky obhospodařované krajině. Při přívalových srážkách, tání sněhu apod. došlo k zařezání dna po-

toka a k podříznutí svahů tvořených násypy strusek. Strusky ze dna svahů již několik let zanášejí jeskynní systém, kde se po snížení rychlosti vody usazují a postupně zanášejí podzemní prostory. Nyní vyplňují zejména nízké a ploché části jeskynního řečiště a proto nelze proniknout do největší jeskynní prostory v ČR – Obřího dómu. Unášená struska obrušuje sintrovou výzdobu jeskyně včetně nejznámějšího útvaru, kterým je „Kašna“. Při vyšších průtocích navíc dochází k dalšímu vymílání žlíbku a sesuvům struskového materiálu z podemletých svahů do koryta. K rychlému transportu erodovaného materiálu přispívá i to, že se jedná o materiál nízké specifické hmotnosti s vysokou náchylností k erozi a transportu.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský les a krajské středisko Karlovy Vary.

Spolupráce s obcemi v Karlovarském kraji

Podobně jako v minulých letech, i v roce 2012 některé obce s rozšířenou působností v Karlovarském kraji podaly do Programu péče o krajinu, podprogramu B více žádostí.

Důvodem je aktivní přístup konkrétních pracovníků městských úřadů, plně funkční přehled o významných částech přírody a krajiny v pověřeném území (významné krajinné prvky, prvky ÚSES, památné stromy a další přírodovědecky cenné lokality), spolupráce s vlastníkem pozemků, pokud jím není samotný žadatel a v neposlední řadě často těžce vybojovaný finanční zdroj z rozpočtu města ke spoluúčasti na financování opatření.

Výběr lokalit a jednotlivé managementy vychází i z dlouhodobého monitoringu a spolupráce s pracovníky Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

V konkrétních podmínkách Karlovarského kraje to znamenalo, že Město Mariánské Lázně v roce 2012 podalo a po schválení žádostí i zrealizovalo celkem 13 opatření, Město Ostrov 8 opatření a Magistrát Města Karlovy Vary 4 opatření. Ve většině případů se jednalo o ruční kosení travních porostů, odstranění keřového porostu a ošetření památných stromů.

Tímto způsobem podání žádostí byla zajištěna péče o velkou část krajiny v Karlovarském kraji mimo zvláště chráněná území.

Popsaný systém částečné centralizace žádostí a následné realizace opatření sebou přináší kvalitnější péči o významné biotopy a druhy v západních Čechách.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský les a krajské středisko Karlovy Vary.

nální pracoviště AOPK ČR vymezují 4 nadstavbové tituly, konkrétně Trvale podmáčené a rašelinné louky, Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků, Ptačí lokality na TP – hnízdiště chřástala, Suché stepní trávníky a vřesoviště a to na území mimo CHKO, lokalit NATURA 2000 a vojenských újezdů, které nespádají do jejich kompetence.

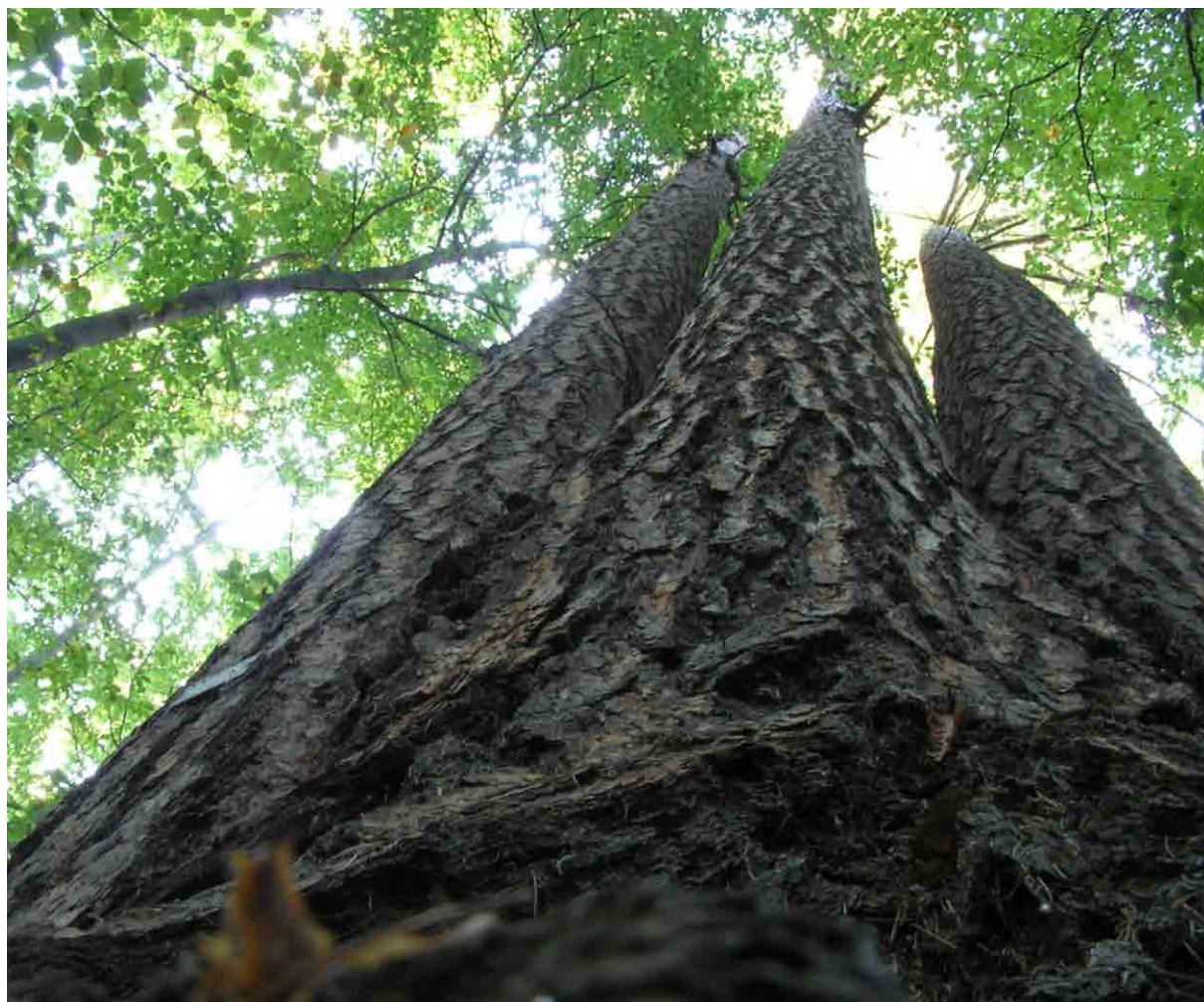
Operační program Rybářství

AOPK ČR vydávala odborná stanoviska pro MŽP k žádostem do Operačního programu Rybářství na celém území České republiky mimo území národních parků u opatření v rámci osy II. Akvakultura, zpracování produktů rybolovu a akvakultury a jejich uvá-

dění na trh a osy III. Opatření společného zájmu.

Program 129 120 „Podpora prevence před povodněmi II.“ a Program 129 130 „Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a zřizování vodních děl k ochraně před povodněmi a suchem“

AOPK ČR vydávala prostřednictvím regionálních pracovišť stanoviska k záměrům z hlediska jejich umístění vzhledem k ZCHÚ, územím soustavy Natura 2000, biotopům cenným z hlediska ochrany přírody a s ohledem na ekologický a morfologický stav vodního toku. Stanovisko slouží jako podklad pro environmentálního experta programu 129 120, jehož posudek je povinnou přílohou žádosti o dotaci.

Ošetření památného stromu z Programu péče o krajinu

Javor klen byl v roce 1980 vyhlášen jako památný strom a je součástí dvouřadé javorové aleje. V Ústředním seznamu ochrany přírody je veden pod číslem 100317. Při posledním měření celistvého stromu v roce 2010 byla naměřen obvod kmene 450 cm, výška stromu 21,5 m, výška koruny 18 m a šířka koruny 27 m.

Od roku 1991 pozvolna prosychá, revize v letech 1998, 2003 a 2010 potvrdily postupné odumírání tohoto stromu. Ošetření proběhlo v letech 1998 a 2007, v obou případech byly natřeny rány na kmene a proveden ořez suchých větví.

V posledních letech došlo k výraznému zhoršení zdravotního stavu javoru, 2/3 koruny jsou suché, z 11 kosterních větví dožívají čtyři, borka kmene je téměř z poloviny opadlá. S ohledem na značnou turistickou cestu, která vede javorovou alejí, bylo nutné především zajistit maximální provozní bezpečnost a statickou stabilitu dožívajícího stromu.

Navrhované ošetření řešilo bezpečnostní řez suchých větví a jejich zkrácení tak, aby zůstal zachován zaoblený tvar koruny.

Certifikovaný arborista, který práce prováděl, použil k ošetření stromu bezpečnostní a redukční řez přírodě blízkou metodou tzv. korunkovým řezem. Ten se vzácně používá na ošetření již odumřelých větví tak, aby výsledný vzhled dřeviny evokoval přirozené zlomy při snaze o zachování habitu typického pro daný druh stromu.

Práce probíhaly pomocí vysokozdvíže plošiny a stromolezeckou technikou. Dřevní hmota byla zpracována jako palivové dříví. Předpokládá se závěrečná úprava s další redukcí koruny kvůli postupu prosychání a padání větví na turistickou trasu a konzervaci dřeva během následujících 2 až 3 let od zásahu. Celkové náklady činily 15 000 Kč a byly hrazeny z Programu péče o krajinu.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Poodří a krajské středisko Ostrava.

Zkušenost se zakládáním trvalých monitorovacích ploch

Zakládání trvalých monitorovacích ploch (TMP) je popsáno v metodice Monitoring evropsky významných biotopů na trvalých monitorovacích plochách v České republice. Podle ní by se měly TMP fixovat minimálně třemi body u suchozemských biotopů (jsou výjimky, kde to není možné, např. u vrchovištních šlenků a oligotrofní makrofytní vegetace oligotrofních jezírek a tůní) a v lese ještě modrým pruhem na stromě poblíž fixovaného bodu. Na konkrétních lokalitách se stává, že postup při značení musí být ještě modifikován kvůli přírodním podmínkám. Proto je důležitý náčrtek vlastního TMP a slovní popis fixace. Na obrázku 1 je ideální fixace TMP na přehledném terénu, kde je vlastní TMP fixována třemi geodetickými mezníky (jeden s červenou plastovou hlavou uprostřed a se žlutými hlavami v protilehlých rozích). Na obrázku 2 je jiné TMP, kde již nebylo možné dodržet metodiku kvůli skalnímu podloží a velkému sklonu svahu. Zde jsou umístěny pouze 2 mezníky ve dvou sousedících rozích.

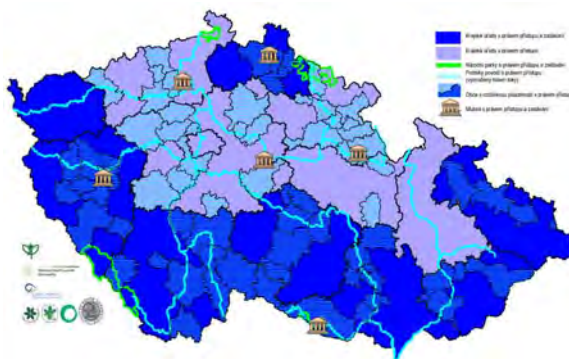
Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Blanský les a krajské středisko České Budějovice.

Monitoring biodiverzity na AOPK ČR zahrnuje činnosti dlouhodobého sledování přírodních složek, zejména s ohledem na naplňování závazků z evropské i tuzemské legislativy, především sledování stavu biotopů a druhů dle směrnice o stanovištích. V roce 2012 probíhalo sledování stavu z hlediska ochrany podle směrnice o stanovištích, pokračoval monitoring podle směrnice o ptácích, a rovněž byl koordinován monitoring opatření hrazených z dotačních titulů.

Práce v rámci sledování stavu biotopů a druhů v roce 2012 probíhaly podle již zavedeného vzoru, který se vyvinul v předchozích letech. Jeho součástí byla komunikace a jednání o spolupráci s externími subjekty. V rámci AOPK ČR pak „internalizace“ prací monitoringu, tedy zapojení zaměstnanců. Tato činnost je završována přebíráním hotových děl a kontrolou jejich kvality, posléze pak případným vyhodnocováním získaných dat. V rámci metodické podpory bylo zorganizováno šest seminářů. První, obecný, proběhl ve Velkém Meziříčí v lednu 2012. Zde byl představen systém sledování stavu ilustrovaný řadou dílčích příspěvků k jednotlivým oblastem. V dubnu byl zorganizován dvoudenní seminář v ptačí oblasti východní Krušné hory (Boží Dar) pro zaměstnance AOPK ČR, kteří se podílejí na monitoringu ptáků. Na přelomu května a června bylo pro externí i interní spolupracovníky, kteří se podílejí na monitoringu a mapování obojživelníků a plazů, uspořádáno dvoudenní terénní setkání v Jindřichově Hradci a okolí, jehož účelem bylo především zlepšení determinačních schopností v terénních podmínkách. V listopadu proběhl dvoudenní seminář ke zhodnocení sledování stavu obojživelníků a plazů v roce 2012 pro externí a interní spolupracovníky, kteří se podílejí na monitoringu a mapování obojživelníků a plazů.

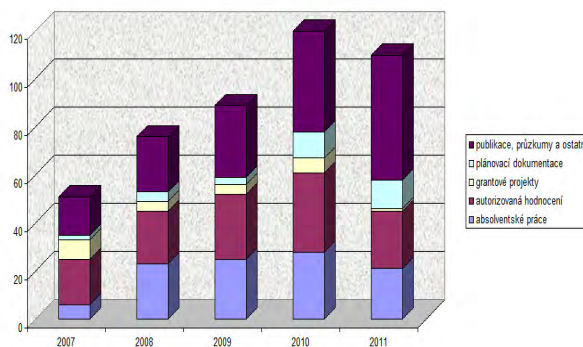
V roce 2012 byla dále rozvíjena Nálezová databáze ochrany přírody spravovaná AOPK ČR (ND OP), pokračovalo uzavírání smluv s externími subjekty o přístupu do databáze. V současnosti je ND OP zpřístupněna na základě uzavřené smlouvy ČIŽP, všem národním parkům, krajským úřadům a Magistrátu hl. m Prahy, Povodí Vltavy, Labe, Moravy a Ohře, Lesům ČR a 10 regionálním muzeím. Dílčí části ND OP jsou ve vztahu k řešeným projektům zpřístupněny i ČSOP a Hnutí Duha. V roce 2011 pokračovalo i uzavírání smluv o přístupu s obcemi s rozšířenou působností, který přesahuje 2/3 všech ORP3 (shrnutí viz ob-

rázek níže). Cílovým stavem je přístup všech orgánů ochrany přírody do úrovně ORP3. Od roku 2011 je ND OP smluvně zpřístupněna i osobám autorizovaným k hodnocení vlivu na soustavu Natura 2000 („naturové hodnocení“ dle §45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny“) a osobám autorizovaným k biologickému hodnocení (§67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny“).

V roce 2012 byla poskytována data z oblasti vrstvy mapování biotopů a nálezových údajů druhů, popř. prováděny dílčí analýzy. Tato agenda vykazuje vzestupnou tendenci a začíná představovat významnou byrokratickou zátěž (každá žádost je projednávána a zpřesňována, nakonec vrcholí uzavřením smlouvy, které teprve umožňuje vlastní export dat). Vývoj počtu v základních typech žádostí o data o výskytu a stavu druhů a data z Vrstvy mapování biotopů přibližuje graf níže. Postupně jsou realizována opatření vedoucí ke zjednodušení a tak vyšší efektivitě procesu.

Struktura žádostí o data

Pokračovaly činnosti směřující k hodnocení ekosystémových služeb v ČR. Loni byla přijata nová strategie Evropské unie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020. Ta mimo mnoha jiného požaduje, aby členské státy do roku 2014 zmapovaly a posoudily stav ekosystémů a jejich služeb na svých územích a do roku 2020 posoudily ekonomickou hodnotu takových služeb a zařadily je do systému národních účtů. Hodnocení má přinést prohloubení znalosti ekosystémů, které u nás máme, a služeb, které nám poskytují. Lepší znalost má být prostředkem, který umožní uchování stávajících a obnovu degradovaných přírodních stanovišť u nás. Takto rozsáhlé hodnocení je velmi ambiciózní cíl. Evropská komise kvůli podpoře členských států založila pracovní skupinu, na jejíž činnosti se AOPK ČR podílí. Zároveň se spolupodílí na založení pracovní skupiny zaměřené na ekosystémové služby při European Network of Heads of Nature Conservation Agencies (ENCA). ENCA sdružuje ochranné agentury podobné AOPK ČR napříč Evropou. Pokračuje spolupráce s kolegy, kteří odvedli značnou část odborné práce na studii ekosystémových služeb poskytovaných travinnými biotopy (dříve Centrum Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, nyní CzechGlobe). CzechGlobe získalo dvouletý projekt na Integrované hodnocení ekosystémových služeb v České republice. Dohoda o spolupráci s CzechGlobe umožňuje AOPK ČR čerpat z výstupů tohoto projektu. Studii Survey on grassland ecosystem services zpracovanou v letech 2010–2011 s dalšími partnery, najmě Centrem Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, upravila AOPK ČR do podoby publikace, která je volně ke stažení na stránkách www.nature.cz. V rámci studie ekosystémových služeb byl na přelomu května a června uspořádán dvoudenní mezinárodní seminář pro odborníky z českých a zahraničních institucí, které se v nedávné době také věnovaly hodnocení ekosystémových služeb travinných biotopů. Semináře se zúčastnilo 17 expertů z 8 institucí v šesti evropských zemích. Hlavním cílem byla výměna zkušeností s hodnocením.

V roce 2012 pokračovalo na vyžádání MŽP posouzení vybraných zpracovatelů biologických hodnocení dle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v rámci procesu prodloužení autorizace.

Pracovníci AOPK ČR se podílejí na činnosti Evropského tématického střediska pro biodiverzitu (ETC/BD) a zúčastňují se jednání pracovních skupin a výborů Evropské komise v problematice směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích. Jedná se především o oblast revize reportovací povinnosti dle směrnice o stanovištích, přípravu a návrh formátu hodnocení populací ptáků v souladu se směrnicí o ptácích a rovněž studie v oblasti hodnocení ekosystémových služeb. AOPK ČR zajišťovala sběr dat pro příští termín podání hodnotící zprávy Evropské komisi (2013), organizovala monitoring evropsky významných fenoménů vedený pomocí (v roce 2011 revidovaných) metodik dlouhodobého sledování stavu biotopů a druhů na území ČR.

3.1. Sledování stavu biotopů

Sledování stavu biotopů se provádí prostřednictvím aktualizace vrstvy mapování biotopů (VMB) a monitoringem trvale monitorovacích ploch (TMP).

Monitoring trvale monitorovacích ploch

Monitoring biotopů je realizován metodou fytoecologických snímků. V současnosti probíhá výběr vhodných ploch, zakládání a fixace TMP a první vlna monitoringu. Plochy se vybírají expertně přímo v terénu. Pro každý typ evropského stanoviště by mělo být založeno až padesát monitorovacích ploch, v případě vzácnějších typů vegetace však může být počet úměrně snížen. V roce 2012 byla monitorovány především šterkové náplavy, evropská suchá vřesoviště, kontinentální opadavé křoviny, panonské skalní trávníky, mezofilní ovsíkové louky, degradovaná vrchoviště, přechodová rašeliniště a vřesoviště, vápnitá slatiniště a horské klenové bučiny. Celkově bylo v letošním roce založeno a monitorováno takřka 200 monitorovacích ploch. Zároveň byly v terénu vybírány lokality, na nichž proběhne monitoring v roce 2013.

Lokality trvalých monitorovacích ploch, které byly založeny v letech 2009 až 2012.

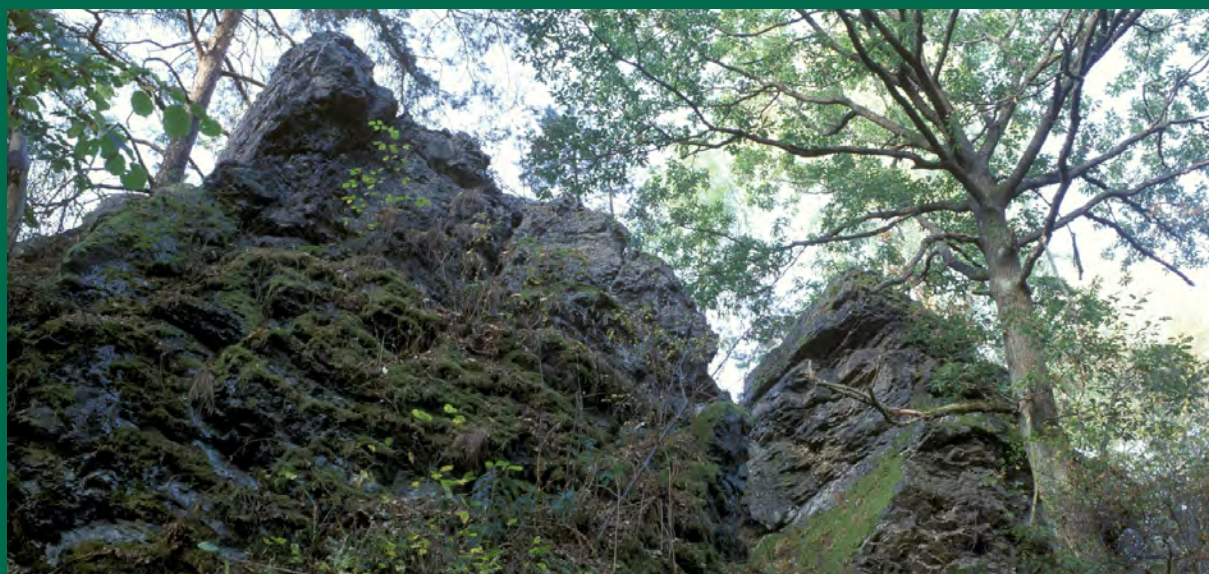
Aktualizace mapování biotopů v CHKO Křivoklátsko

V roce 2012 byl v CHKO Křivoklátsko aktualizován mapovací okrsek č. 2684, zahrnující přírodní památku Vraní skála. Území je velmi členité, nápadný je zejména táhlý hřeben tvořený vrchy Tkalce, Plešivec a Homole. Geologickou zajímavostí jsou zde rozpady buližníku.

Většinu území pokrývají lesní porosty. Nejčastěji jsou zastoupeny hercynské dubohabřiny, zpravidla silně poznamenané hospodářskými zásahy. Přírodnější charakter mírají prudké svahy pokryté suchými acidofilními doubravami. Vysoké je zastoupení smrkových, modřínových a borových kultur. Minoritně jsou zastoupeny i některé další lesní jednotky.

Biotopy bezlesí jsou zde plošně méně zastoupené, ve srovnání s lesními biotopy však mají častěji (polo)přírodní charakter. Pěkná luční enkláva se nachází při Pařezovém potoce pod obcí Březová. Regionálně významnou je lesní Charvátova louka, sice odvodněná, ale dosud s bohatou a pestrou vegetací s výskytem např. prstnatce májového, úpolínu evropského a skřípinky smáčknuté. Z pohledu krajinné mozaiky jsou velmi pěkné pastviny skotu v lokalitě U křížku pod obcí Kublov.

Nejsilnějšími faktory působícími na biotu lesních biotopů je hospodaření (strukturní a druhová změna stromového patra, podzolizace pod jehličnatými monokulturami a celkové druhové ochuzení všech pater) a s ním spojené značné přezvěření. V nelesních biotopech se výrazně projevuje absence managementu. Časté je zde zarůstání hůře dostupných a drobnějších lokalit se zbytky xerothermních trávníků a původních pestrých mezofilních luk. Obráceným extrémem jsou rozsáhlé travnaté plochy, ještě relativně nedávno pole, přeměněné na „louky“. Takto založené trávníky bývají řádní, druhově chudé, s hojným zastoupením ruderalů a nitrofytů. Většinou jen lokálně se v mapovaném okrsku projevuje vliv turistiky a víkendového chalupaření, neboť území se nachází mimo hlavní turistická lákadla regionu. Ve výstupech ordovických hornin v okolí Zdic byla historicky těžena železná ruda, v současnosti lze nalézt pouze stopy této činnosti v terénních nerovnostech, zarostlých, příp. zalesněných výsypkách, odvalech a propadech, které jsou místy využívány pro deponování černých skládek.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Křivoklátsko.

Sledování významných rostlinných druhů v CHKO Český kras

V Českém krasu se sledují především dva evropsky významné druhy rostlin: včelník rakouský (*Dracocephalum austriacum*), připomínající statnou hluchavku s desítkami tmavě fialových květů, velkých několik centimetrů; a zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*), připomínající až dva metry vysoký zvonek s desítkami bělavě fialových květů.

Kriticky ohrožený včelník se v Českém krasu vyskytuje na 8 lokalitách o celkovém počtu asi 2000 jedinců, a to převážně v NPR Karlštejn a NPR Koda. Dále přežívají asi 3 jedinci na jižní Moravě. Včelník roste na osluněných bezlesých římsách vápencových skal, což je charakteristický biotop krasových oblastí. Je to výrazně světlomilná rostlina, která na těchto extrémních stanovištích přetrvala z doby před mnoha tisíci lety, kdy ještě krajinu nepokrýval téměř zapojený les. Monitoring včelníku je kvůli nepřístupnosti stanovišť fyzicky velmi náročný, někde vyžaduje i použití horolezecké techniky. Studium spočívá ve sledování celého životního cyklu rostliny, tedy klíčení semen, přežívání semenáčků a následně větších rostlin až do stadia kvetení a tvorby semen. Z těchto všech životních fází je nejkritičtější přežívání malých rostlin a jejich přechod v rostliny kvetoucí. Závěry studia ukazují, že dostatečně velké populace alespoň o 50 jedincích jsou schopné dlouhodobě přežít, pokud nebudou zastíněny dřevinami. Hůře jsou na tom populace menší (zejména ty s počtem pod 10 jedinců). Ty mohou být značně ovlivňovány náhodnými událostmi (velmi suchý či mrazivý rok, ničení hlodavci, nedostatek opylovačů nebo i zahrádkář, který by chtěl získat okrasu na svou skalku). Vzhledem k dlouhověkosti

tohoto druhu (vytrvává i několik desítek let) má však i většina malých populací značnou šanci na přežití. Spolehlivě zajištěny jsou velké populace, dosahující několik set až tisíc jedinců, o jejichž lokality se pravidelně pečuje vyřezáváním dřevin.

Zvonovec je rostlina vlhčích světlých lesů či luk, jeho výskyt má reliktní charakter. Lokality jsou tedy pozůstatkem dříve mnohem hojnějšího rozšíření. Zvonovec roste na 4 lokalitách v NPR Karlštejn, tři z těchto populací jsou velmi malé, tvoří je pouze jedna nebo dvě rostliny. Srnky je však dokáží spolehlivě najít a pravidelně je okusují. Díky mohutnému podzemnímu kořenovému systému s oddenky rostliny přežívají i několik desítek let a stále na jaře obrázejí, ale kvůli nedostatku zdrojů nekvete. Větší populace o desítkách rostlin je chráněna proti okusu lesnickou oplocenkou a díky tomu rostliny bohatě kvetou a plodí. Trpí ale zarůstáním travinami, především třtinou křovištní, které se musejí vyžínat. Desítky zvonovců rostou i na jedné lokalitě v přírodní rezervaci Karlické údolí v mladé lipině. Před desítkami let, po smýcení okolní smrčiny, se zvonovec díky lehkým semínkům rozšířil na nově vzniklou paseku, kde zpočátku i bohatě kvetl. Na pasece byl ovšem brzo zastíněn třtinou křovištní. Zbýlá populace v lipové výsadbě dlouho nechtěla vykvést, pomohlo prosvětlení prořezávkou. Tenké kmínky dřevin byly schválně ponechány na místě, aby bránily rostliny před okusem zvěří. Kvůli dobré dostupnosti po lesní cestě ale lidé toto dřevo rozkradli a zvonovce opět začala okusovat zvěř. V roce 2011 někdo všechny rostliny polámal.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Český kras.

Na monitoringu TMP se v roce 2012 podílelo 33 zaměstnanců AOPK ČR, dva externí spolupracovníci a jedna zaměstnankyně Správy NP Krkonoše. Externisté založili necelou pětinu všech ploch (35), s celkovými finančními náklady ve výši 60 tisíc Kč. Externě byly monitorovány především plochy degradovaných vrchovišť a plochy vegetace šterkových náplavů s třtinou pobřežní a židoviníkem německým, které vyžadují expertní přístup.

Zajímavým vedlejším produktem monitoringu biotopů je několik stovek fotografií biotopů, které monitorovatelé povinně vkládají do databáze společně se zjištěnými vegetačními daty. Všechny fotografie se stávají automatickou součástí fotoarchivu AOPK ČR a mohou být využity pro rozmanité prezentační i publikační účely (např. ve veřejné Fotogalerii AOPK ČR).

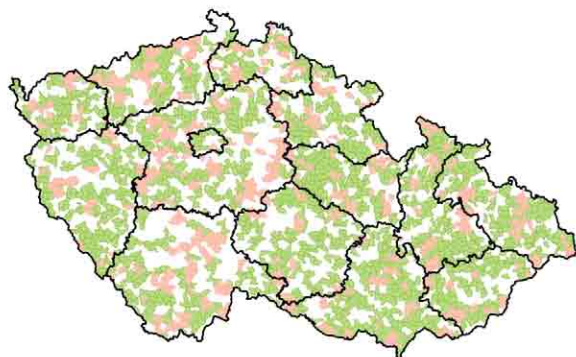
Aktualizace vrstvy mapování biotopů

K tématu box č. 17. Aktualizace vrstvy mapování biotopů je celoplošný průzkum stavu a dynamiky přírodních stanovišť v České republice. Aktualizace VMB navazuje na původní vrstvu mapování biotopů, vytvořenou v letech 2000–2004. Aktualizuje se plošně na celém území státu, včetně nechráněné krajiny. Ověřuje se výskyt a stav všech přírodních biotopů podle původní VMB,

a dále se zakreslují jejich nové výskyty. Díky pravidelné aktualizaci VMB mohou data sloužit nejen pro popis stavu, ale i k hodnocení trendů vývoje.

V současném cyklu (2007–2018) již bylo kompletně předáno (tj. zapsáno prostřednictvím programu Wanas a převzato garantem) 37 % okrsků (přehled po jednotlivých letech viz tabulka). Další 12 % okrsků je v rozpracovaném stádiu, což znamená, že dosud nebyly řádně zapsány, popř. u nich nebyly plně dokončeny terénní práce. Na přebírání okrsků v současnosti intenzivně pracujeme. V roce 2011 nebyly u relativně velké části okrsků dokončeny terénní práce vzhledem k pozdnímu uzavření externích smluv, k němuž došlo vlivem časové náročnosti administrativních procesů spojených s veřejnou zakázkou na aktualizaci VMB – tyto okrsky byly dokončeny v roce 2012. Výběrové řízení na aktualizaci VMB v roce 2012 bylo z větší části uzavřeno v létě 2012 a terénní práce proto bylo možné dokončit. K zápisu těchto dat dojde v průběhu jara 2013. U menší části okrsků došlo k přesunu terénních prací do vegetační sezóny 2013 (důvodem je pozdní uzavření smluvního procesu). Díky výběrovému řízení se podařilo snížit cenu externích prací o cca 20 %. Ušetřené peníze byly využity na další aktivity pro účely sledování stavu biotopů a druhů.

Stav aktualizace VMB 2012 (prosinec)

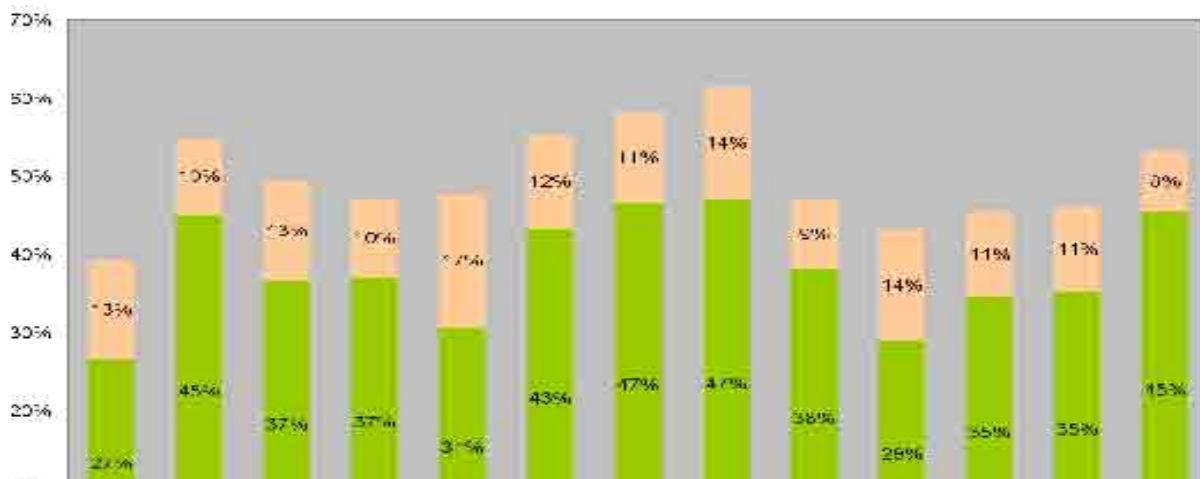
■ přebráno ■ rozpracováno

Přehled odevzdaných prací v aktualizaci vrstvy mapování biotopů (pozn.: stav v roce 2012 není dosud uzavřen)

Rok	Počet	Rozloha	% ČR
2007	7	16157,71	0,20 %
2008	248	560685,05	7,11 %
2009	296	691976,71	8,77 %
2010	289	675816,93	8,57 %
2011	217	513592,49	6,51 %
2012 ¹	199	449582,14	5,70 %
celkem	1256	2907811,03	36,86 %

¹ Stav ke dni 20. 11. 2012.

Míra zpracování jednotlivých regionů (stav k 20.11.2012). Nejlépe pokrytými regiony jsou Olomoucký a Pardubický kraj. Nejnižší míry zpracování dosahuje kraj Jihočeský.

Na aktualizaci VMB se v roce 2012 podílelo 56 interních zaměstnanců AOPK ČR, 48 externistů a jedna pracovnice Správy NP Šumava. Finanční náklady na externí spolupracovníky dosáhly zhruba pěti miliónů Kč a byly použity na aktualizaci VMB ve 385 aktualizacích okrscích (z toho 198 okrsků bylo do letošní sezóny přesunuto z roku 2011 – tyto okrsky byly zčásti financovány již v loňském rozpočtovém období). Internisté v terénu pracovali na 91 aktualizacích okrscích (z části se však jednalo i o okrsky, na nichž byly zahájeny terénní práce již v předchozích letech).

Údaje ze sledování stavu biotopů jsou početně nejvýznamnějším zdrojem dat Náleзовé databáze ochrany přírody (NDOP). Ke dni 14. června 2012 bylo zapsáno a následně převedeno do databáze NDOP již 3 921 469 údajů o výskytu druhů rostlin, zaznamenaných při aktualizaci vrstvy mapování biotopů. Z tohoto množství 45 052 údajů představují data o výskytu zvláště chráněných druhů (celkem 410 zvláště chráněných taxonů, z nichž nejpočetněji je zastoupena dřípátka horská).

3.2. Sledování stavu druhů

Sledování stavu bezcévných rostlin

K tématu box č. 18. Cíleně byly vyhledávány lokality evropsky významného druhu *Orthotrichum rogerii*, který byl až do roku 2010 v České repub-

lice považován za neznámý (DD-va). V roce 2009 byly objeveny 3 lokality a v roce 2010 jedna lokalita v Krušných horách. I přes veškerou snahu nebyla v tomto roce nalezena nová lokalita *O. rogerii*, ale byly ověřeny lokality z roku 2010 a byly zaznamenány drobné přírůstky populací. Cíleně byly taktéž vyhledávány lokality hlevíku *Notothyias orbicularis*, který byl až do předminulého roku neznámý (DD-va). Letošní rok byl pro Moravu charakteristický nedostatkem srážek, zvláště v letních a podzimních měsících, proto *Notothyias orbicularis* nebyl objeven ani na recentních lokalitách. Vzhledem k charakteru biologie skupiny hlevíků (v zemi vytvářejí banku spor, které mohou přetrvávat desítky let) není třeba se znepokojovat.

Další monitorované EVD druhy jsou: *Buxbaumia viridis* (8 lokalit), *Hamatocaulis vernicosus* (33 lokalit) a *Mannia triandra* (1 lokalita). Ve všech případech byl monitoring příznivý, na žádných lokalitách nebyl zaznamenán úbytek velikosti populací.

Kromě monitoringu byly nalezeny nové lokality *Buxbaumia viridis* – 8 lokalit (Šumava, Medník, Broumovsko, Orlické hory, Beskydy) a *Hamatocaulis vernicosus* – 3 lokality (Božídarské rašeliniště a Žďárské vrchy).

Z lišejníků byla monitorována pouze skupina *Cladonia* sect. *Cladina* (směrnice o stanovištích, příloha V) na 5 lokalitách, z hub byly vyhledávány

Monitoring šidélka ozdobného *Coenagrion ornatum*

Nestává se příliš často, aby se počet známých lokalit druhu zařazeného v červeném seznamu mezi kriticky ohroženými zvýšil během 4 let monitoringu 30-ti násobně. Touto výjimkou je šidélko ozdobné (*Coenagrion ornatum*), které je východo-mediterránním druhem vážky a zasahuje ostrůvkovitým výskytem do střední Evropy.

V České republice bylo více než sto let považováno za vyhynulé, v roce 2003 byla objevena jeho populace u Hradce Králové a vyhlášena jako evropsky významná lokalita „Piletický a Librantický potok“. K dalšímu rozšíření znalostí přispěla náhoda – v roce 2009 na Radovesické výsypce u Bíliny byla při mapování šidlatky kroužkované (*Sympecma paedisca*) zjištěna u odvodňovacího kanálu na úbočí čerstvě zrehabilitované výsypky početná populace šidélka ozdobného. V průběhu roku 2009 bylo šidélko ozdobné nalezeno na dalších 25 lokalitách ve 13 faunistických čtvrcích na přítocích Bíliny, Ohře a Labe v severozápadních, středních a východních Čechách. V letech 2010 – 2012 bylo šidélko ozdobné zjištěno při cílených průzkumech na dalších 60 lokalitách v Polabí (souvislý výskyt od Žatce po Jaroměř), na Příbramsku a na Znojemsku. Početná populace žije přímo v Praze – např. na potoce Chváлка v těsné blízkosti parkoviště u obchodního centra Ikea na Černém Mostě. Aktuálně je tento druh znám z 87 lokalit umístěných v 36 polích síťového mapování. V rozsáhlých oblastech (např. Břeclavsko, Nymbursko, Mladoboleslavsko) však ani na stanovištích vhodných lokalitách zjištěn nebyl, ostrůvkovitý výskyt je obvyklý jev rozšíření na okraji areálu.

Je zjevné, že šidélko ozdobné v České republice dlouho unikalo pozornosti. Důvodem je, že obývá biotopy, které nejsou dostatečně atraktivní z hlediska zažitého ochrannářského a výzkumnického vnímání přírody. Málokdo by hledal vážky u melioračního kanálu, který je jediným zpeřčením stovek hektarů intenzivně obhospodařovaných lánů polí, nebo u opevněného odvodňovacího kanálu na rekultivované výsypce. Tento druh je na rozdíl od

drtivé většiny ostatních našich šidélek vázaný na menší pomalu tekoucí vody - horní toky potoků, příkopy, meliorační kanály, přítoky nebo výpusti z rybníků. Stanoviště nejsou zastíněna dřevinnou, keřovitou nebo souvislou vysokou bylinnou (rákos) vegetací.

Hlavním nebezpečím je degradace biotopu zarůstáním vodního toku rákosem a dřevinami kvůli eutrofizaci prostředí. V souvislých porostech rákosu nenacházejí larvy žijící mezi měkkými ponořenými částmi vegetace vhodné mikrohabitaty. Rizika představují úpravy vodních toků, opevnování koryta, čištění koryta spojené s výraznou změnou vegetace a hydrologických poměrů.

Monitoring závrtů v CHKO Moravský kras

V CHKO Moravský kras je velmi důležité propojení podpory biodiverzity a geodiverzity. Ideálním způsobem je péče o závrtů – charakteristické povrchové krasové jevy, které propojují krasový povrch s krasovým podzemím, kam se z polí splavuje voda a zemina s obsahem reziduí hnojiv a pesticidů. Tyto látky mohou negativně ovlivnit biotu i neživou přírodu v jeskyních. Zejména závrtů v orné půdě jsou těmto rizikům vystaveny a může docházet k erozím a splachům půdy do závrtů.

Důležité je zachování různých typů závrtů od lesních, přes křovité až po travnaté a jejich kombinace. Speciální zaměření však vyžadují zejména závrtů s člověkem blokovanou sukcesí, tedy travnaté a sečené, případně pasené. Kvůli intenzivnímu zemědělství na krasových plošinách jsou mnohé závrtů vystaveny silné eutrofizaci, která výrazně podporuje šíření ruderních druhů rostlin jako např. kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), šťovík tupolistý (*Rumex obtusifolius*) či třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*). Dochází proto k výraznému snižování biodiverzity závrtů. Většina z nich vyžaduje vhodně zvolený management, spočívající zejména v kosení, podporující zapojení drnu a tím eliminaci eroze, a v odstraňování náletů stromů a keřů tak, aby dřeviny tvořily přirozené formace zejména na okrajích závrtů. Vzhledem k nevyhovujícímu stavu travnatých závrtů na konci minulého století byl v roce 2000 zahájen floristicko-fytoecologický monitoring vybraných závrtů v CHKO Moravský kras, který měl odpovědět na otázky, jak se mění biodiverzita cévnatých rostlin v závislosti na prováděném managementu, a navrhnout praktické způsoby hospodaření v závrtech.

Správa CHKO Moravský kras vybrala pro monitoring 20 závrtů, zejména v oblasti Ostrovské plošiny poblíž Ostrova u Macochy a u Vilémovic. Botanické hodnocení se uskutečňovalo dvakrát ročně tak, aby byla podchycena co nejširší škála vyskytujících se druhů. Obvykle to bylo začátkem června a začátkem září. Byly zaznamenávány všechny druhy cévnatých rostlin nalezené v závrtech, včetně okrajových ploch mezi vlastními závrtů a polními kulturami. Fytoecologické snímky byly zapisovány v jarním období před první sečí. Pro zápis druhů byla zvolena Braun-Blanquetova

stupnice. Fytoecologické snímky byly zapsány vždy na jednotné ploše 25 m². Výstupy jsou prezentovány ve výsledcích studií PPK. Vegetace závrtů Dolina je sledována i v rámci monitoringu PPK.

Pokud shrneme třináctiletý vývoj vegetace v závrtech v CHKO Moravský kras, můžeme jednoznačně konstatovat, že došlo k výraznému zlepšení jejich stavu, zejména díky pravidelnému managementu. Nejprve bylo zatravněno okolí vybraných závrtů (mnohé již koncem 20. stol.), poté byly na jejich okrajích vysazovány dřeviny a pravidelně se kosilo. Zejména během roku 2009 byl aplikován totální herbicid v oblasti jícnu závrtů s dominancí nitrofilní vegetace, zejména kopřivy a šťovíku. Po odumření této vegetace bylo v březnu roku 2010 přistoupeno k zasetí dvou genofondově šetrných travních směsí, obsahujících české odrůdy trav, bez obsahu kříženců a polyploidů. Nejvyšší počty druhů rostlin byly zaznamenány v letech 2012 (u 5 závrtů), 2004 a 2011 (u 4 závrtů), a v roce 2010 (u 3 závrtů). Tento trend pozitivně odráží výše uvedené managementové zásahy.

V současné době je stav závrtů víceméně stabilizovaný, při dodržování vhodného managementu nehrozí žádné extrémní poklesy diverzity rostlinných druhů. Nicméně je potřeba neustále dbát na snižování eroze a eutrofizace v bezprostředním okolí závrtů.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Moravský kras.

nové lokality *Tuber aestivum*.

Na monitoringu se v roce 2012 podíleli: 1 zaměstnanec ústředního pracoviště AOPK ČR, 1 zaměstnanec správy CHKO Moravský kras, 1 zaměstnanec správy CHKO Orlické hory, 1 zaměstnanec správy CHKO Žďárské vrchy, 1 zaměstnanec správy CHKO Kokořínsko a 1 zaměstnanec správy KRMAP. Ostatní monitorovatelé byli externisté (mechorosty – 8, lišejníky – 1).

Sledování stavu cévnatých rostlin

Monitoring byl v roce 2012 proveden u všech druhů přílohy II a IV. Sledováno bylo celkem 37 druhů, největší pozornost byla věnována nejhroženějším rostlinám s jednou až dvěma lokalitami v ČR. Velmi vzácné druhy se monitorují s každoroční frekvencí, např. jazýček jadranský, endemity Jeseníků lipnice jesenická a zvonek jesenický, vzácný pískomilný druh sinokvět chrpovitý nebo vodní žabníček vzplývavý. Druhy méně ohrožené s více lokalitami se monitorují průměrně 1x za 2–3 roky. V roce 2012 bylo monitorováno téměř 600 lokalit (včetně mikrolokalit) a z dosažených výsledků vyplývá, že většina sledovaných populací, zejména velmi vzácných druhů, vykazovala stabilní nebo vzestupný stav. Populace některých evropsky ohrožených druhů ale vykazují i sestupné trendy, těm pak bývá věnována zvláštní pozornost a bývají začleněny do záchranných programů.

Druhy přílohy IV se v roce 2012 nemonitorovaly detailně, pro vyhodnocení jejich stavu je dostatečné množství údajů v Nálezové databázi, včetně údajů z aktualizace vrstvy mapování biotopů, resp. v odborné literatuře.

Monitoring cévnatých rostlin je v terénu prováděn do dotazníků AOPK ČR, které jsou modifikovány individuálně pro každý druh. Získaná data jsou zapisována on-line do aplikace Monitoring druhů (MOD), v roce 2012 byla zapsána data nejen z loňského roku, ale průběžně se zapisovala i data z dřívějších let. Získané údaje se postupně vyhodnocují a umožňují zhodnotit trendy probíhající v populacích. Populace nově nalezených lokalit evropsky významných druhů přílohy II se rovněž zaznamenávaly do MODu ve stejné struktuře jako populace na již dříve zjištěných lokalitách. Každá lokalita evropsky významného druhu je minimálně 1x za šest let navštívena, aby hodnotící zpráva pro EU byla zpracována na základě aktuálních údajů.

Na sledování stavu evropsky významných cév-

natých rostlin v roce 2012 se podíleli v převážné míře pracovníci AOPK ČR (35 pracovníků), z menší části byl monitoring prováděn specialisty formou smluv o dílo a objednávek (23 pracovníků). K tématu box č. 19.

Sledování stavu hmyzu

V rámci monitoringu hmyzu byl sledován stav druhů ze čtyř skupin: brouků, motýlů, vážek a rovnokřídlých.

Rok 2012 byl ve znamení přechodu od intenzivních a finančně náročných projektů na prostoro- i časově omezený monitoring vybraných lokalit, který by si ovšem zachoval vypovídající hodnotu možností interpretovat částečná data interpolací výsledků získaných pomocí pilotních monitoringů uskutečněných v minulých letech.

Smyslem nové koncepce je provádět pouze cílený a omezený monitoring v ideálním případě pouze v oblasti, která byla určena pilotním monitoringem jako optimální pro výskyt cílového druhu a v čase (resp. fenologickém období), kdy jeho početnost dosahovala svých maxim. Srovnáním těchto dílčích dat s výsledky pilotních monitoringů lze jednoduše odvodit stav populace na celém území během kompletní sezóny (při současně kontrole habituálních změn v rámci celé plochy).

Nicméně v případě nejhroženějších či lokálně velmi omezených druhů byla zachována kontrola všech lokalit výskytu, ve vybraných případech došlo pouze k navýšení monitorovací periody (např. z každoročních kontrol na dvouletou).

V případě rozšířenějších a méně ohrožených druhů došlo k aplikaci čtvercové (pole síťového mapování) metody, kdy je jednou za 6 let (tj. jednou v rámci aktuálního hodnotícího období) prokázána obsazenost daného čtverce cílovým druhem. Tato metoda umožňuje poměrně flexibilně reagovat na množství dostupných finančních prostředků skrze počet monitorovaných lokalit v každém čtverci.

Z konkrétních výstupů monitoringu lze určovat trendy v rozšíření a početnosti jednotlivých evropsky významných druhů hmyzu. Situace se liší u jednotlivých skupin hmyzu. V případě brouků lze i u nejhroženější skupiny, saproxylů (druhů vázaných na mrtvé dřevo), pozorovat poměrně stabilní stav, kdy žádnému sledovanému druhu aktuálně nehrozí bezprostřední ohrožení vyhytním

a v řadě případů je situace stabilní (respektive lze v horším případě čekat pokles početnosti, který neohroží přežití populace v ČR) i ve výhledu do nejbližších desetiletí. Celorepublikové měřítko samozřejmě neplatí lokálně, kde je celá řada lokalit bezprostředně ohrožena ať už přímou likvidací, necitlivou revitalizací, ale často i nevyrovnanou věkovou strukturou porostů, které po rozpadu současné generace starých stromů nedisponují mladší generací, která by je nahradila a tak dojde k lokální extinkci celého společenstva hmyzu. Z dalších brouků lze jmenovat evropsky významné druhy střevlíků, kde je situace příznivá (populace jsou stabilní, počet známých lokalit roste). Výjimkou ovšem zůstává chrobák jednorohý (*Bolbelasmus unicornis*), kde se poslední nález z roku 2002 i přes značné úsilí nedaří potvrdit.

V případě evropsky významných druhů rovnokřídlých lze také situaci hodnotit pozitivně. Kobylka sága (*Saga pedo*) prochází v současné době expanzí areálu svého rozšíření, nicméně je třeba dalších výzkumů k potvrzení tohoto trendu (může se jednat také o pouhou oscilaci v rozšíření, kdy krátkodobá expanze je následovaná rychlým ústupem). V případě saranče skalního (*Stenobothrus eurasius bohemicus*) můžeme hovořit o stabilní populaci, která je ovšem vázána pouze na několik lokalit v Českém středohoří. Vzhledem k dobře nastavenému a realizovanému managementu (pastva, pravidelné odstraňování náletových dřevin) nehrozí v současné době nebezpečí vyhynutí.

Situace u vázek je také poměrně stabilní, v případě šidélka *Coenagrion ornatum* lze naopak sledovat pokračující expanzi areálu. K tématu box č. 20.

Kritická situace je ovšem u řady druhů motýlů. Tato skupina má oproti jiným skupinám velmi rychlou reakční dobu (tj. změny v habitatu jsou velmi rychle reflektovány změnou velikosti populace). Proto lze situaci u motýlů brát jako jeden z indikátorů stavu přírody v ČR a výsledek je opravdu tristní. Některé sledované druhy vymřely (*Colias myrmidone*), jiné bojují o přežití na poslední lokalitě svého výskytu (*Euphydryas maturna*, *Lopinga achine*). I přes změny v managementu a intenzivní monitoring se stále nedaří zvrátit negativní trend, který je způsoben jak intenzifikací péče o krajinu, tak změnou v lesnickém a zemědělském hospodaření.

Monitoringu se uvnitř AOPK ČR věnovali zaměstnanci celkem dvanácti regionálních pracovišť, vět-

šina prací je provedena externími specialisty.

Sledování stavu ostatních bezobratlých

V roce 2012 bylo zajišťováno jak interními, tak i externími spolupracovníky. Podle nově dokončených metodik monitoringu (10) i mapování byly sledovány všechny významné skupiny, z deseti- nožců monitoring probíhal u raka kamenáče *Austropotamobius torrentium*, který z většiny zajistili externí spolupracovníci (v současnosti 47 lokalit) a raka říčního *Astacus astacus*, na kterém se podílela výhradně regionální pracoviště. Ze skupiny měkkýšů se monitorovaly lokality evropsky významných druhů (perlorodka říční *Margaritifera margaritifera*, velevrub tupý *Unio crassus*, svinutec tenký *Anisus vorticulus*, vrkoč útlý *Vertigo angustior*, vrkoč bažinný *Vertigo moulinsiana*). Probíhalo opět mapování a monitoring lokalit pijavky lékařské *Hirudo medicinalis* (včetně nejteplejších oblastí Čech a další potenciální oblasti) a poprvé byly mapovány s ohledem na možný výskyt štírka *Anthreochernes stellae* (potencionální lokality českého termofytika).

V souvislosti s račím morem byly prověřovány 3 lokality (kraj Pardubický a Vysočina) Na problematice AOPK ČR úspěšně spolupracuje s katedrou ekologie PŘF UK a VÚV T.G.M.

Sledování stavu ryb a mihulí

V roce 2012 byl monitoring ryb a mihulí oproti předchozím letům značně rozšířen a to hlavně díky projektu „Monitoring a celoplošné mapování evropsky významných druhů jako podklad pro dokončení návrhu soustavy Natura 2000 v ČR“ z OPŽP. V rámci jedné části bylo provedeno sledování nejcennějších evropsky významných lokalit (EVL), mezi které patří EVL Soutok- Podluží s vysokou koncentrací evropsky významných druhů (11): parma obecná (*Barbus barbus*), bolen dravý (*Aspius aspius*), hořavka duhová (*Rhodeus amarus*), piskoř pruhovaný (*Misgurnus fossilis*), sekavci r. *Cobitis*, ježdík žlutý a dunajský (*Gymnocephalus schraetsera* a *G. baloni*), drsek velký a menší (*Zingel zingel* a *Z. streber*), ostrucha křivočará (*Pelecus cultratus*), hrouzek běloploutvý (*Romanogobio vladykovi*). Dále byl zhodnocen výskyt druhů vyskytujících se na území ČR velmi vzácně, např. mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*) v EVL Račí potok, sekavčíka balkánského (*Sabanejewia balcanica*) v EVL Vlára a hrouzka Kesslerova v EVL Bečva-

Žebračka a Morava-Chropyňský luh.

Ve druhé části bylo provedeno sledování 72 potenciaálně vhodných lokalit s výskytem piskoře pruhovaného (*Misgurnus fossilis*) a hořavky duhové (*Rhodeus amarus*). Výsledky tohoto sledování ukazují znatelný pokles rozšíření piskoře, který byl zaznamenán pouze na 8 lokalitách a vymizel i na lokalitách v minulosti prokazatelně osídlených. U hořavky duhové nedošlo k tak nápadnému poklesu, byla potvrzena na 18 z 35 lokalit, i u ní ale došlo k vymizení na minimálně devíti v nedávné minulosti zaznamenaných místech výskytu.

Výskyt vranky obecné (*Cottus gobio*) a mihule potoční (*Lampetra planeri*) byl sledován na území ČR v roce 2012 na 90 lokalitách. Současně proběhlo také sledování stavu populací vranky obecné a mihule potoční na vybraných trvale monitorovaných lokalitách zajišťované interními pracovníky AOPK ČR. Celkem bylo navštíveno 26 lokalit (16 pro vranku/10 pro mihuli), kdy na každé monitorované lokalitě byly vždy sledovány tři reprezentativní profily v různých částech toku.

Celkově byly tedy získány informace o rozšíření ryb a mihulí ve 142 standardních mapovacích čtvercích, což představuje přibližně 21 % plochy celé České republiky. Takto rozsáhlé sledování rozšíření ryb a mihulí nemá v historii monitoringu ryb a mihulí v ČR nejspíše obdoby a pokud bude v následujících letech tento rozsah monitoringu alespoň zachován, budou získané informace představovat ucelený referenční stav rozšíření ryb na začátku 21. století.

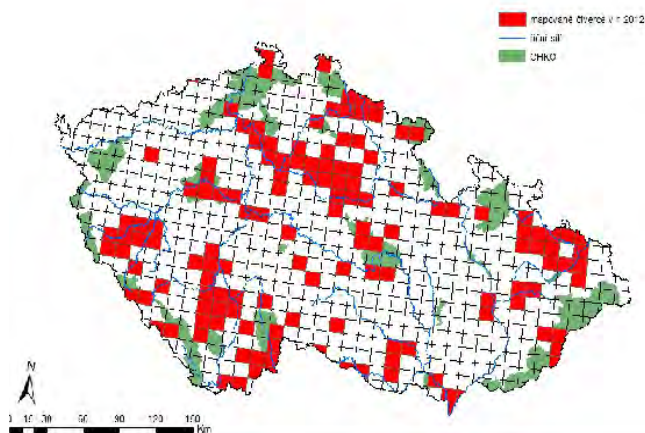
Sledování stavu obojživelníků a plazů

Sledování stavu obojživelníků a plazů probíhalo v roce 2012 na několika úrovních. Monitoring byl v tomto roce z 60 % realizován interními pracovníky (22 regionálních pracovišť a ústřední pracoviště) a ze 40 % externisty. Terénní práce probíhaly převážně v první polovině roku na konkrétně určených lokalitách dle stanovených metodik.

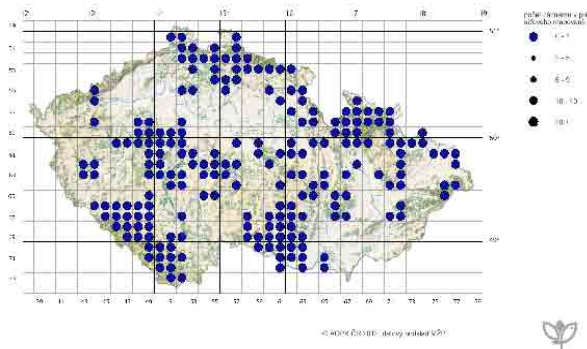
V roce 2012 se také pokračovalo v projektu celoplošného mapování obojživelníků a plazů. Celkově (za 5 let) již bylo zmapováno 76 % území (polí síťového mapování) pro obojživelníky a 71 % pro plazy, z 60 % interními pracovníky (23 regionálních pracovišť a ústřední pracoviště) a ze 40 % externími spolupracovníky. Bylo získáno přibližně 51 000 recentních nálezových dat o výskytu obojživelníků a 14 000 dat o výskytu plazů. Získané údaje jsou velmi cenným podkladem pro analýzy stavu druhů.

Sledování stavu savců

Největší taxonomickou skupinou savců, která je předmětem monitoringu, jsou netopýři (27 druhů). V roce 2012 bylo sledování opět zajištěno ve spolupráci s Českou společností pro ochranu netopýřů a zahrnovalo: 1) sčítání netopýřů na zimovištích (proběhlo v lednu a únoru – cca 700 lokalit); 2) sledování letních kolonií (proběhlo v červnu a červenci – 200 lokalit); 3) sledování pomocí ultrazvukových detektorů (od června do září) v 10 vybraných modelových územích – CHKO Český kras, CHKO Český ráj, CHKO Broumovsko, CHKO Třeboňsko, NP Šumava, CHKO Litovelské Pomoraví, CHKO Poodří, CHKO Moravský kras, BR UNESCO Dolní Morava a NP Podyjí; 4) mapování pomocí odchytu do sítí (3 odchty v dubnu, červenci a na přelomu srpna a září) na 9 vybraných modelových územích – Ledové sluje v Podyjí, jeskyně Na Tuoldu, Soutěska pod Děvínem, jeskyně na Bezdězu, vstupy do jeskyní v NPR Špraněk, Hranická propast, jeskyně Velká Basa, Kateřinská jeskyně a Chýnovská jeskyně. V případě prvních dvou metod se jedná o pokračování dlouhodobého projektu, který byl zahájen již v roce 1969, a získaná data tak zásadně přispívají k řešení problematiky dlouhodobých změn rozšíření a početnosti jednotlivých druhů na území ČR. Získaná primární data budou vyhodnocena v průběhu 1. poloviny roku 2013.

Rozmístění monitorovaných zimovišť na území ČR

Při sledování stavu sysla obecného bylo v roce 2012 kontrolováno 36 lokalit. Výskyt byl potvrzen celkem na 32 lokalitách. Dvě lokality – Jaroslavice a letiště Olšová Vrata v Karlových Varech - pravděpodobně aktuálně zanikly, pro ověření situace však bude třeba provést další kontroly v následujícím roce. Nově byl naopak objeven výskyt syslů v zahrádkářské kolonii ve Slavkově u Brna. Celková početnost populace syslů na území ČR byla odhadnuta na cca 3641 - 3821 jedinců.

Monitoring bobra evropského proběhl v roce 2012 pouze v oblasti Českého lesa. Z území celé republiky pak byla shromažďována data o přetrvávajícím či novém výskytu.

V případě velkých šelem bylo z území celé České republiky získáno 143 údajů o výskytu rysa ostrovida, 26 údajů o výskytu vlka obecného a 24 údajů o výskytu medvěda hnědého. Získané údaje spolu s údaji předchozích sledování potvrzují stálý výskyt všech tří velkých šelem v oblasti Beskyd (Moravskoslezské Beskydy, Javorníky, Vsetínské vrchy) a stálý výskyt rysa ostrovida v Českém lese, na Šumavě, v Blanském lese, v Novohradských horách, na Brdech a v Jeseníkách. Na ostatním území nemá tento výskyt stálý charakter. Alarmující je velmi nízký počet údajů o výskytu rysů v Labských písevcích (a sousedních Krušných horách a Lužických horách) a Jeseníkách, tedy v oblastech, kde ještě nedávno existovaly stabilizované a početnější subpopulace tohoto druhu. Naopak opakovaně se rys ostrovid vyskytl i v NP Krkonoše, ani v tomto území se však nejedná o stabilní populaci. Poprvé byly

získány údaje o velice pravděpodobném výskytu vlka v Krkonoších a blízko našich státních hranic v Saském Švýcarsku. Jedná se s největší pravděpodobností o jedince z rozšiřující se německé populace v Lužici. Byly získány údaje i o výskytu medvěda mimo území vlastních Beskyd, a to z oblasti Zlínska a Břeclavska.

Monitoring vydry říční v roce 2012 byl realizován na ploše 51 polí síťového mapování v souladu s aktuálním programem péče. V roce 2012 bylo zahájeno systematické mapování a sběr dat o výskytu kočky divoké, tchoře stepního, plšika lískového a křečka polního

Průběžně se evidovala pozorování a nálezy všech druhů savců, což platí i pro zbývající drobné EVD šelem a hlodavců (kuna lesní, tchoř tmavý, plch lesní, myšivka horská).

Sledování stavu ptačích oblastí a vybraných druhů ptáků

Sledování stavu ptačích oblastí a vybraných druhů ptáků z přílohy I směrnice o ptácích v roce 2012 proběhlo ve spolupráci s Českou společností ornitologickou (ČSO), která externě zajistila přibližně 1/4 monitoringu, zbývající 3/4 byly zajištěny interními zaměstnanci AOPK ČR. Systém monitorovaných druhů v roce 2012 měl být stejný jako v roce 2009 – mělo tedy být monitorováno 40 druhů přílohy I a 8 shromaždišť vodních druhů ptáků. Vzhledem k omezení finančních prostředků na monitoring byl výrazně omezen externí monitoring ptáků, a to až na 1/3. Bylo sice monitorováno celkem 31 druhů, ale většina z nich pouze na několika málo z plánovaných lokalit. K tomu byl proveden monitoring pouze 4 shromaždišť vodních druhů ptáků.

Výsledky monitoringu externích spolupracovníků i interních zaměstnanců AOPK ČR již byly odevzdávány skrze aplikaci Monitoring druhů (MOD), z níž budou data importována do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP). Během odevzdávání výsledků byly formuláře v aplikaci i samotná aplikace upravovány pro efektivnější využití zapisovatelů.

V roce 2012 pokračovaly práce na publikaci Výsledky monitoringu druhů přílohy I směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2008–2010, které započaly v roce 2011. Publikace, zpracovávána Českou společností ornitologickou, bude opět

rozdělena na dvě základní části popisující jednotlivé druhy přílohy I a ptáčí oblasti. Publikace vyjde jako monotematické číslo časopisu Příroda začátkem roku 2013.

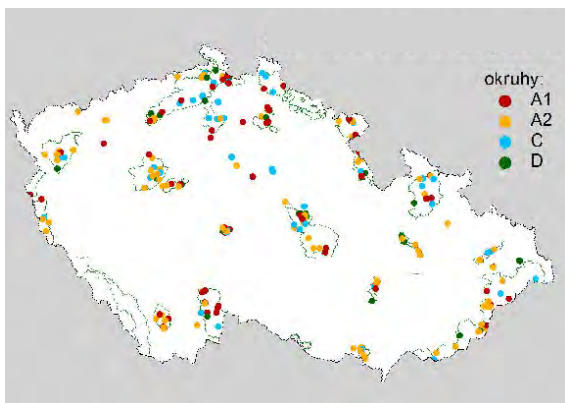
V tomto roce započala také vyjednávání ohledně reportingu ptáků Evropské komisi (EK). Reporting je členským státům dán za povinnost na základě článku 12 směrnice č. 79/409/EEC (směrnice o ptácích). ČR bude reportovat celkem 50 populací (hnízdící, zimující a tahové) 47 druhů. Reporting ptáků a vyhodnocení výsledků pro něj bude částečně zpracovávat ČSO, garant AOPK ČR bude zpracovávat části reportu týkající se managementových a ochranných opatření jednotlivých druhů. Reporty pro jednotlivé druhy budou vypracovány do března 2013.

3.3. Monitoring péče o přírodu

Monitoring efektivity se zaměřuje na hodnocení vybraných opatření prováděných v ochraně přírody a jejich dopadům na biodiverzitu. Zdrojem dat pro hodnocení je monitoring vzorku lokalit, které jsou předmětem péče ochrany přírody s cílem podpořit biologickou rozmanitost a zvýšit kvalitu biotopů. V roce 2012 pokračoval sběr dat ve třech tematických okruzích:

- okruh A: péče o trvalé travní porosty, konkrétně kosení, pastva a likvidace náletu s cílem podpory druhové rozmanitosti (okruh A2), resp. zachování nebo obnovy biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů (okruh A1),
- okruh C: speciální opatření k podpoře druhové rozmanitosti a populací ohrožených druhů obojživelníků (vytváření tůní),
- okruh D: likvidace invazních druhů rostlin.

Monitorované lokality

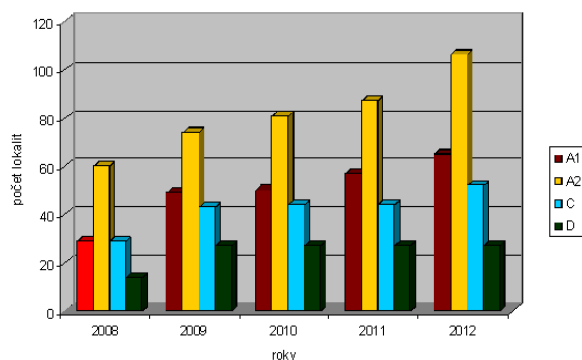

V roce 2012 se podařilo zařadit do sledování 34 nových lokalit. Celkový počet monitorovaných lokalit tak dosahuje čísla 250. Hlavní část lokalit byla obnovena nebo obhospodařována z Programu péče o krajinu. V několika případech byla péče v prvních letech sledování placena z PPK, ale v průběhu let bylo financování péče nahrazeno jiným dotačním programem, případně je péče nadále prováděna na náklady vlastníka nebo uživatele. Na sběru se podílelo 63 monitorovatelů, všichni jsou pracovníky AOPK ČR. Sběr terénních dat proběhl standardizovaným způsobem podle již ustálené metodiky.

V průběhu roku 2012 byla vytvořena další verze návrhu na souhrnné hodnocení Programu péče o krajinu. Při hodnocení se lze zaměřit na více různých aspektů PPK od účinnosti jednotlivých opatření až ke zhodnocení role, jakou PPK hraje v naplňování priorit v ochraně přírody a krajiny. Stávající sledování lze použít k zodpovězení části otázek, které si hodnocení může klást – k zodpovězení ostatních by bylo třeba využít další zdroje informací a datové vstupy. Návrh byl postoupen Ministerstvu životního prostředí, jednomu ze dvou hlavních odběratelů hodnocení, k posouzení.

Rok 2013 bude věnován výběru dalších lokalit a zejména vyhodnocení sebraných dat. V roce 2012 bylo hodnocení dat započato, ukazuje se ale, že nakládání s různorodými datovými sadami typu fytoocenologických snímků vyžaduje sofistikované řešení, zejména mají-li být propojena s dalšími datovými sadami, např. indikačními hodnotami. K tématu box č. 21.

Vývoj počtu sledovaných lokalit

4.1. Ústřední seznam ochrany přírody

Činnosti v oblasti zabezpečení chodu Sbírký listin Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP) probíhaly i v roce 2012 v souladu se zákonem č. 114/1992 Sb. a vyhláškou č. 64/2011 Sb. Zároveň byla zajišťována činnost v návaznosti na prověřování pozemků určených k prodeji podle zákona č. 95/1999 Sb. Dále byla zajišťována správa GIS dat o ZCHÚ a památných stromech. Zcela nově byla vytvořena vrstva zákonných ochranných pásem MZCHÚ.

S využitím externích zaměstnanců pokračovalo skenování chybějící dokumentace, včetně jejího uložení do DR ÚSOP.

Z dokumentace doručené do ÚSOP bylo do digitálního registru (k 31. 12. 2012) zapsáno 99 vyhledávacích dokumentů MZCHÚ (nové vyhlášky: 1 NPR, 1 NPP, 4 PR, 44 PP a 49 přehlášených území) a 105 dokumentů PS (památných stromů), z toho 60 nových objektů, 23 změnových ustanovení a 22 zrušovacích ustanovení. U 2 800 památných stromů bylo upraveno ochranné pásmo dle skutečného vymezení uvedeného ve vyhledávacích dokumentech.

Během roku pokračoval vývoj nového mapového klienta pro aplikaci DR ÚSOP v prostředí ArcGIS Serveru. Mapová aplikace umožní uživatelům intuitivní ovládání a pohyb v graficky příjemném, uživatelsky přátelském prostředí.

V roce 2012 byly poskytnuty statistické výstupy a statistické přehledy o chráněných územích ČR následujícím organizacím v ČR: Český statistický úřad, MŽP, CENIA, Česká geologická služba, MZe, ÚHÚL. V rámci mezinárodní spolupráce s EU byly předány statistiky za ČR také do Common Database on Designated Areas (CDDA), a to včetně GIS vrstev ZCHÚ.

V roce 2012 byl zároveň zajišťován běžný dataservis a poskytování dat zájemcům mimo AOPK ČR. Ke konci roku 2012 bylo vyřízeno 37 oficiálních žádostí o poskytnutí prostorových dat mimo AOPK ČR. Dále bylo vyřízeno 10 smluv o výpůjčce dat a byla připravena data pro 11 poskytnutí na základě licenčních smluv o vytěžování databáze.

Proběhlo předání a výměna dat dle stávajících a nově uzavřených smluv o spolupráci. Údaje o území pro zpracování územně analytických podkladů (ÚAP) dle zákona 183/2006 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky č. 500/2006 Sb. byly poskytovány prostřednictvím webové aplikace pro výdej

údajů o území. V aplikaci jsou v každém okamžiku přístupné aktuální údaje o území a pasporty pro všechny pořizovatele ÚAP. Na každou změnu v datech jsou příslušní pořizovatelé automaticky upozorňováni e-mailem. Aplikace je registrovaným uživatelům přístupná na webové adrese <http://uap.nature.cz>. V průběhu roku byla aplikace nově zpřístupněna správám národních parků a všem zaměstnancům AOPK ČR včetně regionálních pracovišť. Ke konci roku měla aplikace více jak 500 jednotlivých uživatelů, kterým je odeslán e-mail s upozorněním na aktualizace. Aplikace se stává základní službou poskytování dat o ochraně přírody orgánům veřejné správy ČR. Od listopadu 2012 jsou prostřednictvím aplikace nově poskytována zákonná ochranná pásma MZCHÚ, připravuje se rozšíření výdeje o smluvně chráněná území a koncepční vymezení nadregionálních biocenter ÚSES.

4.2. Informační systém ochrany přírody

V roce 2012 byla provedena migrace datového skladu AOPK ČR. Stávající databáze ORACLE 10.2g byla povýšena na verzi Oracle 11.2g a přemístěna na nový server s novým diskovým polem o maximální velikosti 4 TB. V souvislosti s tím došlo ke změně architektury operačního systému z 32bit na 64bit (Oracle Enterprise Linux 64 bit). Zároveň byl proveden upgrade SW infrastruktury, která umožňuje ukládání a správu geoprostorových dat ArcGIS for Server (ArcSDE) na 64bit (aktuální verze je ArcSDE 10).

V souvislosti s optimalizací výkonu databázových procesů a s rozvojem informačních portálových technologií byla instalována druhá databáze Oracle 11.2g, která má za cíl zajišťovat budoucí tzv. datové tržiště AOPK ČR. Rovněž byly navýšeny provozované serverové technologie sloužící k dálkovému přístupu a zobrazování dat AOPK ČR ArcGIS Server 10.0 a ArcGIS Server 10.1.

Trvale byla zajišťována správa a údržba datového skladu a datového úložiště. V rámci datového úložiště došlo k výrazné optimalizaci struktury uložených dat a bylo nasazeno jednotné zpřístupňování pro interní pracovníky AOPK ČR. Data lze nyní využívat pouze po schválení „Podmínek užití Datového úložiště AOPK ČR.“

V rámci roku 2012 byla vyvinuta aplikace sloužící pro tvorbu SDO (souboru doporučených opatření k EVL). Dále pak byla nasazena aplikace

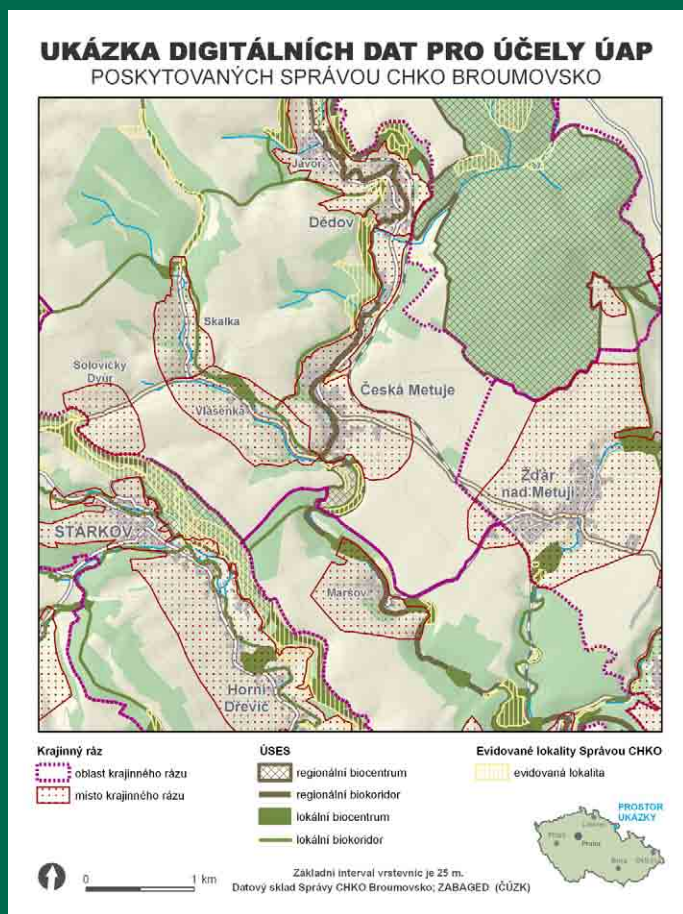
Poskytování údajů o území pro územní plánování z regionálních pracovišť AOPK ČR

Kromě údajů o území, které poskytuje pro územní plánování prostřednictvím výdejní aplikace (<http://uap.nature.cz>) ředitelství AOPK ČR, poskytují vybrané údaje za své území také jednotlivé správy CHKO. Jedná se o:

- oblasti krajinného rázu a jejich charakteristiku
- místa krajinného rázu a jejich charakteristiku
- ÚSES - místní a regionální - koncepce
- přechodně chráněné plochy

Tato data jsou předávána dotčeným pořizovatelům územně analytických podkladů zpravidla poštou na datových nosičích a to po každé aktualizaci nebo na základě žádosti pořizovatele.

Níže je ukázka dat poskytovaných Správou CHKO Broumovsko. Správa poskytuje celou studii preventivního hodnocení krajinného rázu, která obsahuje vrstvy a informace o místu a oblasti krajinného rázu. Přechodně chráněné plochy nejsou na území této CHKO vymezeny a nejsou tedy poskytovány, Správa však navíc nad rámec svých povinností poskytuje tzv. Správou evidované lokality, což jsou místa s výskytem chráněných druhů rostlin a živočichů popř. lokality s paleontologickými nebo geologickými nálezy. Skrze tyto lokality se snaží již na úrovni územních plánů informovat případné investory o výskytu dalších chráněných fenoménů i mimo MZCHÚ.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Broumovsko.

umožňující vymezení prostorových opatření smluv Krajnotvorných programů (LandMan). Byl spuštěn vlastní veřejnosti přístupný průvodce mapovými službami AOPK ČR (MapoMat, <http://mapy.nature.cz>) – přehled o využívání tohoto nástroje v roce 2012 zobrazuje graf níže. Ten zpřístupňuje mapové služby AOPK ČR formou více specializovaných mapových kompozic tzv. tématických úloh. V polovině roku byla spuštěna aplikace Fotogalerie AOPK ČR, která umožňuje veřejnosti prohlížet si vybrané reprezentativní snímky z Fotoarchivu AOPK ČR rozdělené do devíti tématických galerií. Zároveň byly pro veřejnost zpřístupněny atlasové karty druhů, které jsou tak prvním veřejným výstupem obsahu Nálezové databáze ochrany přírody. Shrnují ve formě síťových map rozšíření v ČR nejen vlastní obsah ND OP, ale umožňují díky zpracování publikovaných atlasů rozšíření i srovnání s ostatními zdroji. V souvislosti s tím došlo k publikaci veřejných taxonomických seznamů druhů, publikaci seznamů zvláště chráněných druhů, evropsky významných druhů a červených seznamů. Pro veřejnost byla rovněž spuštěna specializovaná databáze kriticky ohrožených druhů české květeny (C1 databáze). V rámci spuštění mnoha odborných aplikací došlo k výraznému oživení úvodní stránky Portálu ISOP. Interně byla spuštěna mapová aplikace zobrazující evidenci pozemků ve správě AOPK ČR (GroundCare).

V souvislosti se správou pozemků a evidencí

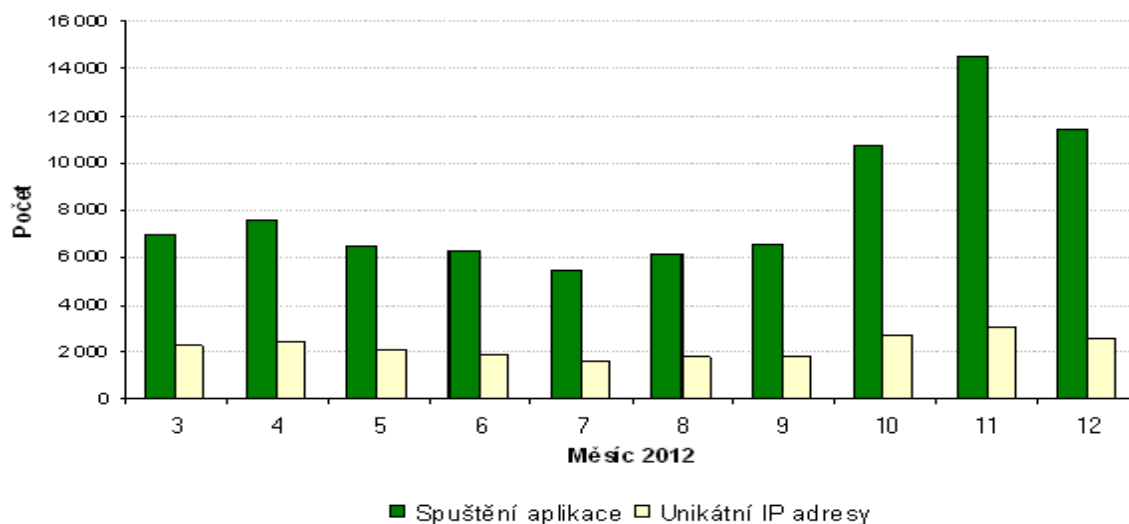
chráněných území byla zakoupena a externí firmou Gekon dodána mapová aplikace pro interní pracovníky AOPK ČR sloužící k vyhledávání parcel v katastru nemovitostí.

V roce 2012 byla především díky servisní práci datové podpory zajišťující výrazné importy nálezových dat (MB, data monitoringu, externí datové zdroje) do databáze ND OP překročena hranice 10 milionů záznamů.

Jednotná evidence speleologických objektů (JESO) byla v průběhu roku prezentována předsednictvu ČSS, Komisi pro pseudokras (ČSS), CHKO Beskydy, CHKO Litovelské Pomoraví, pracovníkům ÚJEP, na pozvání SJ ČR maďarské delegaci (Speleological and Geological Department, Ministry of Environment and Water, Budapest) a účastníkům Speleofóra. V zahraničí bylo JESO představeno na konferenci 20th International Karstological School „Classical karst“ (Slovinsko) a na konferenci protecte Karst Territories - monitoring a management (Bulharsko).

Byla vydána publikace „Příroda České republiky v mapách“, která přehledným způsobem a reprezentativní formou doplněnou o kartografické výstupy zobrazuje odborná data, která má AOPK ČR ve své správě. V této souvislosti byl v roce 2012 představen nový koncept využívání portálových technologií, tentokrát na zobrazení informací v ochraně přírody („Příroda ČR ve statistikách“). K tématu box č. 22.

Nárůst využívání průvodce mapovými službami AOPK ČR

Osvěta

Pro seznámení s jedinečností naší přírody a potřebou její ochrany uspořádala zejména regionální pracoviště AOPK ČR více devět set akcí pro širokou veřejnost, kterých se zúčastnilo více než 109 tisíc návštěvníků. Jednalo se především o exkurze v terénu s průvodcem (130 akcí), přednášky (542), výstavy (47), soutěže či semináře (155). Řada akcí proběhla u příležitosti výročí vyhlášení některých CHKO (CHKO Český kras 40 let, CHKO Labské písocky 40 let). K tématu boxy č. 23 a č. 24.

Veřejnosti slouží i odborná knihovna AOPK ČR. K 31. prosinci 2012 v ní bylo zaevidováno 19 629 svazků a 146 aktuálně docházejících periodik. S ohledem na počet svazků se řadí do kategorie středně velkých knihoven. Oproti běžné knihovně zajišťuje odborná knihovna také prodej a distribuci publikací vydávaných AOPK ČR.

Publikační činnost

Přehled 8 publikací a tiskovin, které připravilo ředitelství AOPK ČR, je uveden v příloze. Některá regionální pracoviště vydávala další publikace pro širokou veřejnost na vlastní náklady či ve spolupráci s partnery. Příkladem může být brožurka Správy CHKO České středohoří Sysel obecný – hlodavec, který nesylí. Vyšlo šest pravidelných čísel časopisu Ochrana přírody, který poskytuje odbornou a informační podporu zejména profesionálním ochráncům přírody. Speciální monotelematické číslo bylo pojmenováno Ekologická síť v ČR z různých úhlů pohledu. Obsahuje i slovník základních pojmů.

V roce 2012 vydala AOPK ČR více než 40 tiskových zpráv, které se věnovaly nejruznějším aspektům její činnosti od záchranných programů po managementová opatření.

Byl aktualizován grafický manuál AOPK ČR (včetně loga), k tradiční zelené přibylly i další doplňkové barvy.

Návštěvnická infrastruktura

Správy CHKO ve vybraných lokalitách provozovaly, udržovaly či nově vybudovaly více než 90 naučných stezek, díky kterým se tisíce návštěvníků přímo v terénu dozvídají zajímavosti o rostlinách, živočiších, o místním přírodním prostředí (loukách, lesích, jeskyních, mokřadech atd.) či o způsobech hospodaření a péče o území, kterým stezka prochází. K tématu box č. 25.

Kromě naučných stezek mohou návštěvníci při procházkách využít různé prvky návštěvnické infrastruktury, jako jsou přístřešky či lavičky pro odpočinek. Pro snadnější pohyb v různém prostředí se budují mostky, schody zdolávající příkrou stráž či zábradlí zajišťující bezpečný průchod nad skalní průrvou nebo oblíbené vyhlídky umožňují rozhled do krajiny.

Ke stávajícím devadesáti dvěma přibyla v roce 2012 nová naučná stezka – naučná stezka Goudula v CHKO Beskydy. Na budování a opravy návštěvnické infrastruktury (informační panely, zábradlí, povalové chodníky, lávky) se vynaložilo okolo 5 mil. Kč. Nové informační tabule se zpracovávají podle aktuálních zásad interpretace přírodního dědictví, aby byly pro návštěvníky zajímavé a přínosné.

Program Dům přírody

V roce 2012 pokračovaly práce na programu Dům přírody. Jeho cílem je vybudovat ve vybraných chráněných krajinných oblastech návštěvnická střediska, která budou návštěvníkům poskytovat informace o ochraně přírody a krajiny, přírodního a kulturního dědictví dané lokality.

Dům přírody Třeboňska, jehož provozovatelem je Informační kulturní středisko města Třeboň, byl pro veřejnost otevřen již třetím rokem. Byla zahájena realizace Domu přírody Slavkovského lesa a Domu přírody Litovelské Pomoraví. Probíhal výběr dodavatelů pro Dům přírody Moravského krasu a byla dokončena prováděcí projektová dokumentace Domu přírody Žďárských vrchů. MŽP byla předložena studie Domu přírody Českého krasu. K tématu box č. 26.

Rada AOPK ČR

Tento poradní orgán byl v roce 2012 ustanoven s cílem otevřít profesionální ochranu přírody zainteresované veřejnosti z řad uznávaných osobností zejména z oblasti vědy, zákonodárců, veřejné správy a neziskového sektoru. Vedle zpětné vazby bude Rada i inspirací při koncepční a strategické práci organizace. Rada je platformou pro výměnu názorů, znalostí a zkušeností, výsledkem jednání Rady jsou doporučení Rady řediteli AOPK ČR. Členství v Radě AOPK ČR je čestné, bez nároku na odměnu. V roce 2012 proběhla tři zasedání Rady. První, stavující, se uskutečnilo v Praze a byla na něm představena

činnost AOPK ČR. Druhé zasedání proběhlo v CHKO Kokořínsko, V terénu se účastníci seznámili s hlavními zásadami managementu v chráněných územích. Třetí v CHKO Český kras se soustředilo na prezentaci výzkumu v chráněných územích.

Poskytování informací

Podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím podaly v roce 2012 fyzické či právnické osoby na AOPK ČR více než tisíc písemných i ústních žádostí o informace. Ty byly poskytnuty písemně, ústně, telefonicky nebo elektronicky. Pokud nebyla AOPK ČR příslušná k vyřízení žádosti, postoupila ji správnímu orgánu kompetentnímu k jejímu vyřízení. Žádosti o informace podávaly většinou soukromé osoby, dále zástupci občanských sdružení a neziskových organizací, Česká inspekce životního prostředí, městské a obecní úřady, různé organizace působící v oblasti ochrany přírody a krajiny, vysoké školy atd.

Více než 2000 účastníků akcí pro veřejnost v CHKO Žďárské vrchy

S velkým ohlasem se setkávají zejména již tradiční Vítání ptačího zpěvu, které SCHKO Žďárské vrchy organizuje v obci Křižánky a v Havlíčkově Brodě. Pozorování toku bekasin otavních, vodoušů kropenatých za časného rána či poslech zpěvu ptáků v městském parku ve čtyři hodiny ráno přinášejí nevsední zážitky, které přitahují stále rostoucí zájem veřejnosti. Ve vzdělávacím centru Křižánky proběhla v roce 2012 výstava hnízd 70 druhů ptáků z regionu a v pořadí již třetí výstava hub Žďárských vrchů s více jak 250 exponáty. Při tradičním 8. Kráveckém jarmarku byl představen projekt Dům přírody Žďárských vrchů. Děti si zde mohly ověřit své znalosti o české přírodě a získat titul Znalec přírody. Se žáky a pedagogy partnerské ZŠ jsme navštívili letní kolonii netopýrů brvitých ve žďárském zámku, v Havlíčkově Brodě byla pro děti připravena poutavá „netopýří noc“. Správa CHKO uspořádala 17 přednášek, 12 exkurzí, výstavu fotografií ptáků a 12 dalších akcí s celkovou účastí 2 250 osob.

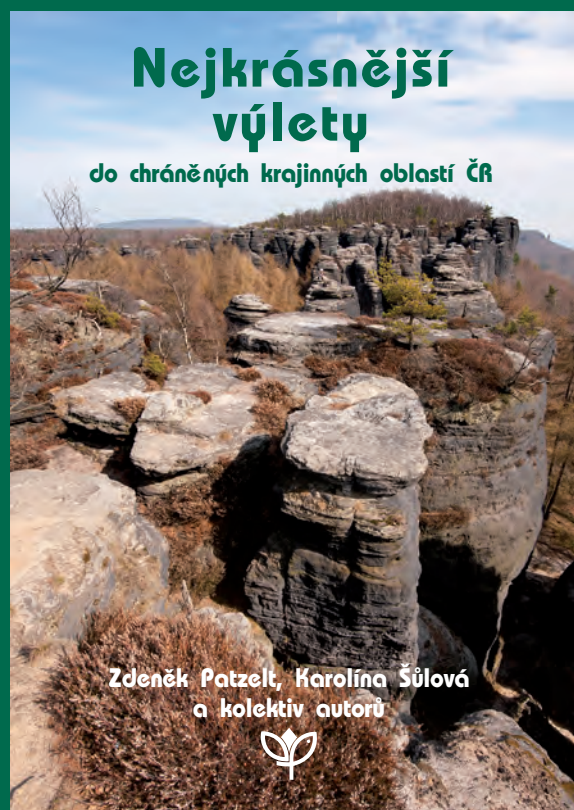
Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Žďárské vrchy a krajské středisko Havlíčkův Brod.

Tipy na výlet v CHKO Český ráj

Dva výlety do Českého ráje se staly součástí publikace Nejkrásnější výlety do chráněných krajinných oblastí, kterou v roce 2012 vydala AOPK ČR.

Kniha představuje tipy na výlet ve 24 chráněných krajinných oblastech České republiky. Každou CHKO reprezentují dva výlety, jeden pro pěší, druhý pro cyklisty. Celkově se tedy jedná o bezmála 50 tras, které jsou vedeny tak, aby návštěvníkům ukázaly známá i neznámá místa naší přírody. Čtenáři se dozvědí i to, jaké přírodovědné zajímavosti mohou na cestě spatřit a jakou péči je jim potřeba věnovat.

Český ráj přibližuje čtenářům dvě místa – pěší turisté jsou zváni na výlet do Podtroseckých skal a na Trosky, cyklisté z Jičína přes Prachovské skály do Turnova.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO Český ráj.

Spolupráce se školami v CHKO Třeboňsko

Programů pro školy (přednášek, exkurzí, Ozvěn Ekofilmu) se v roce 2012 zúčastnilo přes 300 dětí z regionu. Polovina z nich absolvovala pobyt na terénní stanici Hajnice, kde s průvodcem prošly školní stezku. Program je kromě naučných zastavení doplňován hrami a dalšími aktivitami. Při nepříznivém počasí je doplněn přednáškou a zpracováním pracovních listů Losí nebo Vydří stezky. Na Hajnici také proběhlo krajské kolo ekologické olympiády, na jejíž organizaci se SCHKO Třeboňsko podílela.

Exkurze byly nejčastěji vedeny na těžené a rekultivované pískovny, zájem je také o díla rybníkářů - Zlatou stoku, rybníční soustavy, Rozvodí, Rožmberk.

Ozvěny Ekofilmu navštívily školy v promítacím sále Domu přírody v Třeboni.

Putovní výstavu Přírodou Třeboňska si v Jablonci nad Nisou, Mostu a Plasech prohlédla veřejnost i místní školy.

Na zpracování se podílela AOPK ČR,
Správa CHKO Třeboňsko.

Návštěvnická infrastruktura v Tiských stěnách

Tiské stěny jsou součástí rozsáhlé pískovcové tabule, která vznikla asi před 90 miliony let. Statut přírodní památky získaly v roce 1996. V pískovcových oblastech běžně dochází k přirozené erozi, v Tiských stěnách se ale na poměrně malé ploše dvou hektarů soustřeďuje intenzivní tlak turistů a horolezců. Roční návštěvnost se pohybuje kolem 45 tisíc návštěvníků. Rozrušováním půdního krytu a odnosem písku od paty skal se obnažují méně odolné měkké bazální části a proces eroze se zrychluje. Připravený projekt „Tiské stěny – projekt technických opatření k zajištění protierozní ochrany“ by měl negativní dopady vysoké návštěvnosti eliminovat. Hlavním cílem jsou opatření vedoucí k omezení a snížení smyvu pískovce nahromaděného u paty stěn. Jejich návrh vychází ze studie z roku 2005 a projektové dokumentace z roku 2008/09. Od roku 2009 prošel projekt několika schvalova-

cími postupy. Po zrušeném výběrovém řízení v roce 2012 byla projektová dokumentace aktualizována a předpoklad zahájení prací se posunul na rok 2013. Projekt navrhuje zasypání erozních rýh a umístění dubových přehrázek na nejexponovanějších místech. Téměř 1 152 m dubových fošen zamezí odnosu erodovaného písku z okolí skalních útvarů a usměrní pohyb návštěvníků. Na skalních blocích je plánována oprava rozpadlých a umístění nových kamenných schodů z pískovce. Předpokládá se značná eliminace rozšlapávání povrchu na svažitéch plochách. Některé nefunkční prvky budou z lokality odstraněny a k osvětě turistů budou v terénu umístěny vícejazyčné cedule informující návštěvníky o erozních procesech ovlivněných člověkem.

Pokud by k sanaci území nenastala, docházelo by k dalšímu rozšiřování eroze a vymývání písku.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Labské pískovce a krajské středisko Ústí nad Labem.

Realizace programu Dům přírody v roce 2012

Základní vizí programu Dům přírody, který AOPK ČR připravuje od roku 2007, je pozitivní osvěta a výchova návštěvníků, obyvatel a uživatelů chráněných území. Cílem je, s pomocí finančních prostředků OPŽP, vybudovat síť návštěvnických středisek – domů přírody ve vybraných chráněných krajinných oblastech. V roce 2012 byla po letech příprav zahájena realizace dvou návštěvnických středisek.

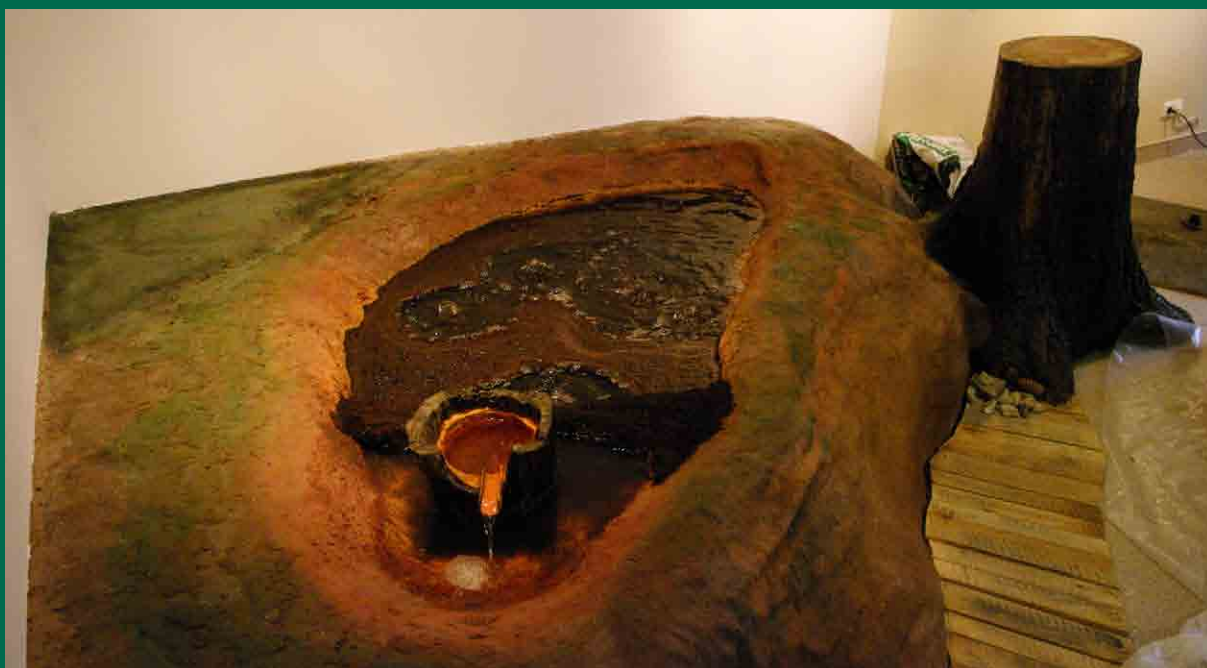
Dům přírody Slavkovského lesa v lokalitě Kladská, k. ú. Mariánské Lázně.

Interaktivní expozice s využitím 3D technologií, v historickém objektu loveckého zámečku, přiblíží výjimečné hodnoty chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Vnější expozice je tvořena autorským dílem, funkčními hracími sochařskými prvky. Na základě výsledků výběrových řízení se na realizaci podílí společnost AV Media, a.s. a akad. malíř J. Brynda. Technický dozor investora zajišťuje Městské muzeum Mariánské Lázně. Dne 27. 6. 2012 bylo vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace a po pře-

dání pracoviště bylo přistoupeno k vlastní realizaci. Do 31.12. 2012 byly dodavatelem předány 2 etapy díla. Ukončení realizace a předání objektu provozovateli je plánováno na květen 2013.

Dům přírody Litovelského Pomoraví v lokalitách Horka nad Moravou a Šargoun u Litovle.

Nosnou částí expozice bude venkovní biocentrum s autorskými funkčními díly. Informační bod v lokalitě Šargoun nabídne návštěvníkům expozicí zaměřenou na včelařství, vyzpělou 3D audiovizuální technologii a venkovní prostory pro vzdělávací aktivity. Oba objekty DP vytvoří pomyslné vstupní brány do CHKO. Rozhodnutí o poskytnutí dotace bylo vydáno dne 15. 11. 2012. Ještě před koncem roku 2012 proběhlo předání pracoviště a kontrolní dny. Na vlastní realizaci se podílí 11 subjektů a TDI. Podle uzavřených smluv a harmonogramu projektu je termín ukončení realizace a zahájení provozu DP stanoven na duben 2014.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Slavkovský les a krajské středisko Karlovy Vary, Správa CHKO Litovelské Pomoraví a krajské středisko Olomouc

6.1. Implementace evropských směrnic, mezinárodní aktivity a spolupráce

Implementace evropských směrnic

6.1.1. Natura 2000

Natura 2000 je celoevropská soustava chráněných území. Soustavu tvoří dva typy chráněných území. Podle směrnice o ochraně volně žijících ptáků 2009/147/ES (tzv. "směrnice o ptácích") jsou vyhlášovány za účelem ochrany vybraných druhů ptáků z přílohy I tzv. ptačí oblasti (anglicky Special Protection Areas – SPA). Podle směrnice ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin 92/43/EHS ("směrnice o stanovištích") jsou vyhlášovány za účelem ochrany evropských stanovišť přílohy I směrnice a evropsky významných druhů přílohy II směrnice tzv. evropsky významné lokality – EVL (anglicky Special Areas of Conservation – SAC), a to zvláště pro jednotlivé biogeografické oblasti (BGO). Území ČR spadá do dvou BGO, a to kontinentální (96 % rozlohy ČR) a panonské (4 % rozlohy ČR). AOPK ČR je odborným orgánem, který je Ministerstvem životního prostředí (MŽP) pověřen odbornou přípravou návrhů lokalit soustavy Natura 2000, vedením informací o lokalitách soustavy Natura 2000 a informováním veřejnosti o soustavě.

V roce 2012 se AOPK ČR dále podílela na implementaci soustavy Natura 2000, a to především aktivní spoluprací s MŽP na přípravě a projednávání dvou nových nařízení vlády:

- nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených na evropský seznam. Nařízení vlády je totožné s evropskými seznamy pro kontinentální a panonskou BGO, které schválila Evropská komise v listopadu 2010, a které vyšly v Ústředním věstníku pod čísly 2011/64/EU a 2011/86/EU v lednu 2011. Na národní úrovni přijetí tohoto nařízení zajišťuje požadavek na formální vyhlášení lokality, která byla Evropskou komisí zařazena do soustavy Natura 2000.

- novely nařízení vlády, která nahradí stávající nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit, v platném znění. Cílem předkládaného návrhu nařízení vlády je určit pro EVL nebo jejich části vhodné formy ochrany, a to s ohledem na možnost využití tzv. základní ochrany podle §45c odst. 2 zákona o ochraně

přírody a krajiny. Stávající nařízení vlády základní ochranu nezohledňuje a podle jeho znění by měly být všechny EVL v celé své rozloze vyhlášeny jako ZCHÚ nebo zajištěny smluvní ochranou do šesti let od přijetí na evropský seznam. Novelizace nařízení proto umožní zajistit 189 EVL základní ochranou na celém jejich území (celková rozloha 14 129,6 ha) a dalších 151 EVL zčásti (na celkové výměře 95 803,5 ha). Připomínkování návrhu bylo zahájeno v druhé polovině roku 2012 a schválení novely nařízení vlády se předpokládá v druhé polovině roku 2013.

V návaznosti na nové Rozhodnutí Komise (č 2011/484/EU), kterým se změnil formát standardního datového formuláře (SDF), jehož prostřednictvím je Evropská komise informována o lokalitách soustavy Natura 2000, a který slouží pro přípravu evropských seznamů, AOPK ČR zajistila převod SDF ze starého do nového formátu.

AOPK ČR pokračovala ve sledování stavu evropských stanovišť a evropsky významných druhů. Sledování slouží především jako zdroj dat pro přípravu hodnotících zpráv podle článku 17 směrnice o stanovištích a článku 12 směrnice o ptácích. Data jsou současně také využívána pro národní potřeby ochrany přírody a krajiny. V návaznosti na blížící se druhé reportingové období předepsané oběma zmíněnými směrnicemi AOPK ČR intenzivně pracovala na přípravě hodnotících zpráv, které budou dokončeny v roce 2013 s Evropským tematickým střediskem pro biodiverzitu (ETC/BD) a pomohla připravit 9 testovacích hodnotících zpráv (pro 7 druhů a 2 stanoviště).

AOPK ČR, obdobně jako v předchozích letech, připravovala podklady a odborně zajišťovala jednání s Evropskou komisí o nejasnostech v evropském seznamu a o změnách v EVL. Úspěšným jednáním se podařilo docílit souhlasu Evropské komise (EK) se změnou v seznamu předmětů ochrany EVL CZ0214044 Kersko, u níž byly v důsledku technické chyby omylem zařazeny dva rostlinné druhy (Iněnka bezlistenná, mečík bahenní); a se změnou prostorového vymezení EVL CZ0210043 Hradec a Kuchyňka. Česká republika také úspěšně dojednala s EK postup, jakým budou standardně předkládány návrhy na změny v lokalitách soustavy Natura 2000.

AOPK ČR v rámci projektu OPŽP (2011-2015) pokračovala na přípravě souhrnných doporučených opatření (SDO) pro EVL. SDO jsou obdobou plánů péče

pro zvláště chráněná území, ale se speciálním zaměřením na EVL. Jsou zpracovávány z důvodu stanovení vhodné péče zajišťující dobrý stav předmětu ochrany a případně jeho zlepšení, reagují na potřeby předmětů ochrany a jejich ohrožení. V roce 2012 bylo připraveno přibližně 70 SDO, které byly postoupeny MŽP ke schválení. Po schválení budou SDO ukládány v Ústředním seznamu ochrany přírody (veřejně přístupném na adrese <http://drusop.nature.cz>).

AOPK ČR pokračovala na přípravě jednotné metodiky na sledování stavu předmětů ochrany EVL. Metodika by měla zajistit systematický sběr a vyhodnocování informací o jednotlivých předmětech ochrany, zároveň bude navržen systém včasného varování při zhoršení stavu předmětu ochrany EVL.

AOPK ČR průběžně aktualizovala oficiální webové stránky soustavy Natura 2000, které spravuje, aby veřejnost měla k dispozici aktuální informace.

6.1.2. Rámcová směrnice EU pro vodní politiku (RSV)

AOPK ČR se při implementaci RSV podílí především na aktivitách týkajících se Registru chráněných území.

Požadavek na zřízení Registru chráněných území stanovuje RSV v čl. 6, odst. 1. směrnice zároveň určuje nejzazší horizont pro vytvoření registru, a to do čtyř let od vstupu směrnice v platnost, a povinnost jej průběžně přezkoumávat a aktualizovat.

Registr RSV byl založen v roce 2005 a od té doby neprošel aktualizací. AOPK ČR se zapojila do aktivit projektu komplexního monitorování stavu vod pod gescí MŽP, v rámci něhož by měla přispět k aktualizaci a dalšímu propracování registru chráněných území vymezených pro ochranu přírodních hodnot.

V rámci tématických úloh pro ETC/BD zpracovala AOPK ČR studii hodnotící podíl lokalit soustavy Natura 2000 s vazbou na vodu a vodní prostředí zahrnutých do Registru RSV, a to na celoevropské úrovni. Studie navazuje na předchozí analýzy zpracované v roce 2011 a podrobněji se zabývá zastoupením lokalit Natura 2000 v jednotlivých členských státech a biogeografických oblastech a hodnotí míru zastoupení jednotlivých ekologických skupin druhů a stanovišť v registru. Cílem studie bylo přispět k hodnocení úrovně provázanosti RSV a směrnice o stanovištích z hlediska chráněných území.

Mezinárodní úmluvy

6.1.3. Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva)

Od roku 2010 byl připravován návrh dvou nových mokřadů mezinárodního významu v České republice: Horní Jizera, Pramenné vývěry a rašeliště Slavkovského lesa. Protože obě lokality leží v chráněných krajinných oblastech (Pramenné vývěry a rašeliště Slavkovského lesa v CHKO Slavkovský les, Horní Jizera v CHKO Jizerské hory), byl odborný návrh připravován AOPK ČR. Nominační dokument (tzv. Ramsar Information Sheet) byl Stálému sekretariátu úmluvy oficiálně zaslán v lednu 2012, v září 2012 potvrdil Stálý sekretariát přijetí těchto dvou lokalit na seznam mokřadů mezinárodního významu. K tématu box č. 27.

AOPK ČR se dále podílela na přípravě projektu „Ochrana, výzkum a udržitelné využívání mokřadů České republiky“, žádost o jeho financování byla předložena do Norských fondů.

6.1.4. Rámcová úmluva o ochraně a udržitelném využívání Karpat (Karpatská úmluva)

AOPK ČR se do implementace Karpatské úmluvy v roce 2012 zapojila v rámci projektu „Bioregio Carpathians: Integrated management of biological and landscape diversity for sustainable regional development and ecological connectivity in the Carpathians“ (zkráceně BIOREGIO), který byl podpořen z ERDF South-East Europe. Na projektu spolupracují všechny smluvní strany úmluvy, AOPK ČR se zapojuje především přípravou červených seznamů druhů a stanovišť, seznamu invazních druhů, ekologické sítě a metodik na hospodaření v chráněných územích v Karpatech.

6.1.5. Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)

Kromě praktické náplně úmluvy formou ochrany biodiverzity (viz další kapitoly) se AOPK ČR v rámci CBD v roce podílela na vedení informačního portálu – tzv. „Clearing House Mechanism“ na adrese <http://cz.chm-cbd.net/> z pozice národního koordinátora tohoto informačního systému.

Mezinárodní spolupráce

6.1.6. Evropské tématické středisko pro biodiverzitu (ETC/BD)

Evropské tématické středisko pro biodiverzitu je konsorciem odborných institucí, které spolupracuje s Evropskou agenturou životního prostředí (EEA) na plnění úkolů vyplývajících z evropského práva životního prostředí v oblasti biodiverzity (např. reportingové povinnosti, sjednocování dat, příprava metodik, odborných studií atd.)

AOPK ČR jako člen konsorcia ETC/BD, se v roce 2012 zapojila do následujících aktivit:

- Příprava metodik a revize příloh směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích;

- Podpora reportingu: příprava finálního nástroje pro podávání národních hodnotících zpráv (podle článku 17 směrnice o stanovištích a článku 12 směrnice o ptácích); příprava metodických a hodnotících dokumentů;

- Příprava odborných studií: Biodiverzita a klimatická změna, Biodiverzita a sladkovodní prostředí; Zpráva o chráněných územích; Hodnocení soustavy Natura 2000, jejího stavu a efektivity soustavy; Mиграční koridory.

6.1.7. Federace EUROPARC

EUROPARC Federation sdružuje více než 430 organizací, které spravují převážně velkoplošná chráněná území ve 35 státech. Hlavním cílem je výměna zkušeností s péčí o velkoplošná chráněná území, odborná spolupráce při řešení praktických problémů a přeshraniční spolupráce sousedících chráněných území rozkládajících se na opačných stranách státních hranic.

Někteří členové jsou sdruženi do sekcí (národních nebo mezinárodních) za účelem užší spolupráce a koordinace společných aktivit. Za Českou republiku existuje tzv. česká sekce (EUROPARC Czech Republic), sdružující na národní úrovni všechny členy. Prezidentem české sekce se stal v roce 2011 Michael Hošek, náměstek ředitele AOPK ČR. V roce 2012 byl současně reprezentantem všech sekcí v Radě EUROPARC.

V roce 2012 AOPK ČR zajišťovala koordinaci české sekce, organizovala výroční plenární zasedání (18.- 19.9., Krkonoše), podílela se na každoročních aktivitách spojených s Evropským dnem chráněných území (24.5.), přispívala k výměně informací

a zkušeností se zahraničními kolegy atd. Více informací je k dispozici na stránkách <http://www.europarc.cz/>, které AOPK ČR jako člen Federace EUROPARC spravuje.

V roce 2012 byl úspěšně završena snaha o udělení certifikátu trilaterální přeshraniční spolupráce, tzv. EUROPARC Transboundary Certificate pro Národní park České Švýcarsko, CHKO Labské pískovce a Nationalpark Sächsische Schweiz. Všechna partnerská chráněná území obstála a certifikát byl slavnostně předán prezidentem Federace EUROPARC Thomasem Hanssonem na výroční konferenci 2012 v belgickém Genku.

6.1.8. Projekt české rozvojové spolupráce v Gruzii: Zpracování plánu péče pro Tusheti Protected Landscape

V roce 2012 byl zahájen projekt zahraniční rozvojové spolupráce v Gruzii, jehož realizaci mají společně na starosti AOPK ČR a Krkonošský národní park. Projekt je finančně podpořen Ministerstvem zahraničních věcí prostřednictvím České rozvojové agentury. Projekt podporuje udržitelný rozvoj přírodního a historicko-kulturního dědictví, reprezentovaného chráněnými územími regionu Tuško, ve východním Kavkazu. Výstupy projektu především zahrnují přípravu a zpracování návrhu plánu péče pro CHKO Tuško, návrh obecné metodiky pro zpracování plánů péče pro chráněná území kategorie V klasifikace IUCN a posílení odbornosti zaměstnanců správy ve vztahu k přípravě a implementaci plánu péče.

6.1.9. Twinning projekt: Podpora správy chráněných území a péče o ně v Gruzii (Strengthening Management of Protected Areas of Georgia)

Konsorcium řešitelů z Rakouska a České republiky (Österreichische Bundesforste AG, Umweltbundesamt GmbH, Natural History Museum Vienna, MŽP, AOPK ČR, Krkonošský národní park) uspělo v žádosti o Twinningový projekt „Strengthening Management of Protected Areas of Georgia“. Jeho hlavními cíli je:

- zlepšit péči o chráněná území Gruzie přípravou a přijetím plánů péče o tato chráněná území;

- seznámit gruzínské partnery s legislativou EU na ochranu životního prostředí;

- zapojit místní komunity do přípravy a implementace plánů péče.

Projekt bude zahájen v roce 2013.

Členství v mezinárodních uskupeních

- Evropské tématické středisko pro biodiverzitu (ETC/BD) – viz výše.

- Federace EUROPARC – viz výše.

- Karpatská soustava chráněných území (CNPA) – v rámci Karpatské úmluvy jsou velkoplošná chráněná území Karpat reprezentována v tzv. Karpatské soustavě chráněných území. V České republice se jedná o tři chráněné krajinné oblasti: CHKO Beskydy, CHKO Bílé Karpaty, CHKO Pálava.

- Mezinárodní svaz ochrany přírody (IUCN) – od roku 2012 je členem Rady IUCN Michael Hošek, náměstek ředitele AOPK ČR.

- Planta Europa - Planta Europa je sdružení různých organizací, které se zabývají ochranou rostlin a hub. Její členové přispívají k naplnění cílů European Plant Conservation Strategy prostřednictvím svých aktivit, společných projektů atd. Důležitá je také výměna informací, zkušeností a předávání dovedností mezi jednotlivými členy.

- Stálý výbor Bernské úmluvy - AOPK ČR zastupuje ČR při práci ve Stálém výboru Bernské úmluvy a při práci v dílčích odborných pracovních skupinách tohoto výboru. Pracovní skupiny jsou zaměřené na ochranu savců, ptáků, obojživelníků a plazů, bezobratlých a na ochranu rostlin.

Nový mokřad mezinárodního významu v CHKO Jizerské hory

Mokřady mezinárodního významu chrání tzv. Ramsarská úmluva (Úmluva o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva). Celosvětově je již chráněno 2053 mokřadů a celková chráněná plocha se blíží hranici 200 mil. ha. Mokřadů v celém světě výrazně ubývá a přitom mají mimořádný význam – zadržují vodu v krajině, příznivě ovlivňují podnebí, jsou domovem mnoha vzácných rostlin a živočichů.

Zatím posledním mokřadem mezinárodního významu pro ČR byla v září 2012 oficiálně vyhlášena rašeliniště Jizerských hor. Ramsarská lokalita Horní Jizera, jak zní její oficiální název, se tak stala spolu s Pramennými vývěry a rašeliništi Slavkovského lesa naší třináctou resp. čtrnáctou lokalitou na seznamu mokřadů mezinárodního významu.

Horní Jizera je unikátní mokřadní lokalitou složenou ze dvou oddělených částí o celkové rozloze 2303 ha. Větší území se nachází ve východní části Jizerských hor při státní hranici s Polskem. Vyznačuje se neregulovaným meandrujícím tokem řeky Jizery, podmáčenými smrčínami, porosty kosodřeviny i říčními náplavami. Je jen škoda, že se zatím nepodařilo vyhlásit i navazující polskou část. Menší část lokality s vrchovišti leží v náhorní části Jizerských hor a prochází jí hlavní evropské rozvodí rozdělující úmoří Baltského a Severního moře.

Ramsarská lokalita Horní Jizera představuje nejrozsáhlejší komplex rašelinišť v Jizerských horách, která jsou domovem unikátních druhů rostlin a živočichů. Roste tu blatnice bahenní, klikva bahenní, kyhanka sivolistá, ostřice bažinná, ostřice chudokvětá, suchopýrek trsnatý, bříza karpatská, rdest alpský aj. Lokalita se pyšní největší populací jalovce obecného nízkého a také nejrozsáhlejšími klečovitými porosty v Jizerských horách, v této nadmořské výšce jedinečnými ve střední Evropě. Bohatá je rovněž rašeliništní fauna bezobratlých, nalezneme zde řadu reliktních druhů pavouků, vážek, motýlů, střevlíkovitých a potápníkovitých brouků. Z ptáků nelze nezmínit výskyt tetřívka obecného, bekasiny otavní a jeřába popelavého.

Díky výstavbě poválkových chodníků, vyhlídkové věže a informačním tabulím, plní Ramsarská lokalita rovněž funkci osvětovou a výchovnou a turisté tak mají možnost se s jedinečným biotopem seznámit, a to zejména v západní části. Východní je kromě značených turistických tras méně přístupná a tvoří jedno z posledních klidových území Jizerských hor.

S využitím článku: Vladimír Vršovský: Rašeliniště Jizerských hor byly zapsána na listinu mokřadů mezinárodního významu, Upolín – Informační zpráva SCHKO Jizerské hory, listopad 2012

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Jizerské hory a krajské středisko Liberec.

6.2. Vědecký orgán CITES

CITES je zkratka anglického názvu Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES), známá také jako Washingtonská úmluva. V šedesátých letech minulého století navrhl Světový svaz ochrany přírody (IUCN) mezinárodní dohodu, která bude regulovat využívání živé přírody pro mezinárodní obchod. Úmluva CITES byla přijata pod patronací OSN v roce 1973 ve Washingtonu, Československo se k ní připojilo v roce 1992.

Předmětem ochrany CITES je více než 5 000 druhů zvířat a cca 28 000 taxonů rostlin. Podle stupně ohrožení své existence v přírodě a ohrožení mezinárodním obchodem jsou rozděleny do tří seznamů vyjmenovaných v přílohách I, II a III k Úmluvě. Namísto seznamů druhů chráněných podle CITES (Přílohy I, II a III) platí v EU seznamy živočichů a rostlin podle příloh A, B, C a D.

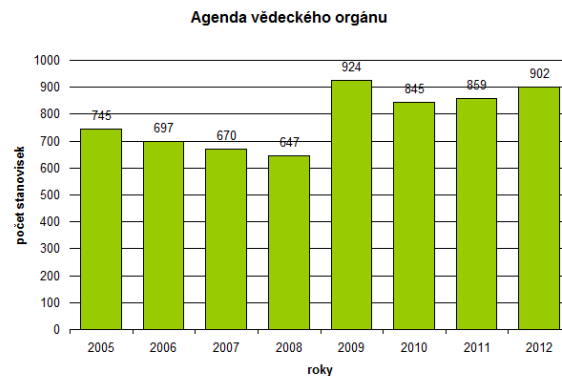
CITES vytvořila celosvětovou síť, která reguluje mezinárodní obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a to hlavně pomocí povolení a potvrzení, která musí doprovázet každou mezinárodní zásilku chráněných organismů nebo výrobků z nich. Tyto doklady, tzv. CITES permity, jsou vydávány výkonnými orgány signatářských států a jsou kontrolovány celními orgány všech zemí, které obchod uskutečňují. Doklad CITES může být vydán jen tehdy, potvrdí-li vědecký orgán, že odběrem rostliny nebo živočicha z přírody nedošlo k ohrožení druhu na přežití. CITES permit je tedy osvědčením o tom, že vývoz nebo dovoz určité zásilky, která obsahuje rostliny nebo živočichy, nebude mít škodlivý účinek na stav zachování druhu. Úmluva tak s úspěchem využívá pro ochranu přírody osvědčené regulační obchodní nástroje – celní kontroly a certifikaci zboží.

6.2.1. Oddělení Vědeckého orgánu CITES

AOPK ČR je v České republice Vědeckým orgánem CITES. Kompetence vědeckého orgánu jsou stanoveny v §27 zákona č. 100/2004 Sb. a dále v legislativě EU, tj. nařízení Rady (ES) č. 338/97 a nařízení Komise (ES) č. 865/2006.

Převážná většina celkové agendy vědeckého orgánu CITES spočívá ve vydávání stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností pro druhy z přílohy A k nařízení Rady (ES) č. 338/97 a nařízení Komise (ES) č. 865/2006 pro orgány státní správy – regionální výkonné orgány CITES (krajské úřady). V roce 2012 vydal vědecký orgán 902 stanovisek k výjimkám ze zákazu obchodních činností (více viz Obrázek 3). Veškerá stanoviska jsou vypracovávána v rámci webové aplikace Registr CITES, do které mají přístup výkonné orgány CITES (MŽP, krajské úřady), AOPK ČR, ČIŽP, celní správa, policie ČR, městská a krajská veterinární správa. Tato aplikace značně zrychlila a zjednodušila komunikaci mezi vědeckým orgánem a výkonnými orgány a urychlila správní řízení.

Počet vydaných stanovisek k výjimkám ze zákazu komerčních činností v letech 2005-2012

V roce 2012 vydal vědecký orgán 1022 vyjádření k dovozu a vývozu exemplářů do/z České republiky. Většina konzultací k dovozu nebo vývozu byla řešena přímo na MŽP podpisem do spisu nebo v elektronické aplikaci Registr CITES.

Vědecký orgán CITES v roce 2012 zmapoval mezinárodní obchod se zástupci třídy ryb a paryb. Byl tak získán celkový přehled o legálním, nelegálním lovu a akvakulturách z dostupných zdrojů. Zpracované téma by mělo být v budoucnosti využito při prezenta-

rok 2012	stanoviska k:	souhlasná	nesouhlasná	celkem
EU	výjimky	882	20	902
mezinárodní obchod	permity	1017	5	1022
Celkem		1899	25	1924

cích, seminářích a například i v rámci spolupráce s UCSZOO (Unie českých a slovenských zoologických zahrad) nebo při spolupráci s propagačními odděleními ZOO při environmentální výchově.

Studie k identifikaci CITESových exemplářů

Pracovníci vědeckého orgánu ve spolupráci s chovateli pracovali na studiích k identifikaci CITESových exemplářů, jejichž cílem bylo zjistit například, zda bude v budoucnu možné fotograficky značit jedince druhu čolek luristánský (*Neurergus kaiseri*) nebo ještěrku baleárskou (*Podarcis lilfordi*).

Studie k fotografickému značení jedinců druhu čolek luristánský (*Neurergus kaiseri*).

■ Bylo prováděno opakované fotografování 23 jedinců zmíněného druhu a výsledky byly následně vyhodnoceny. Přestože bylo možné určit dle skvrn na fotografiích daného čolka i po několika měsících, tvar některých skvrn se růstem jedinců mírně změnil (skvrny přibývají, splývají). Jednodušší bylo porovnávat fotografie pořízené s menším časovým odstupem. Využití identifikačních fotografií čolků pro účely vydání výjimek ze zákazu komerčních činností podle vědeckého orgánu CITES lze doporučit. Ohled by se však měl vzít na možnost změny tvaru jednotlivých skvrn a je tedy doporučeno čolky jednou ročně přeznačit nově pořízenou fotografií (z boku i shora).

Studie ke značení ještěrek baleárských (*Podarcis lilfordi*).

■ Jedinci druhu byli opakovaně fotografováni za účelem zjištění možnosti identifikace fotografiemi, protože jedince není s ohledem na jejich velikost možné čipovat. Fotografickou identifikaci (štítků hlavy shora a štítků hlavy ze strany) doporučujeme pouze jako doplňkovou. Zatím není možné jasně určit, zda se štítky s věkem mění nebo ne, a i velikost jedinců neumožňuje přesné přiřazení jedince k fotografii. Jedince tedy není zatím možné tímto způsobem nezačernitelně označit.

6.2.2. Mezinárodní aktivity

Spolupráce Scientific Review Group

Pravidelně čtyřikrát ročně se zástupce vědeckého orgánu účastní zasedání SRG (Scientific Review Group). Tato skupina studuje veškeré vědecké otázky, které se týkají nařízení Rady č. 338/97, zejména dovozů a vývozů. Tyto otázky jsou řešené na podnět předsedy SRG nebo na podnět členů skupiny, kterými jsou zástupci vědeckých orgánů CITES celé EU.

Animals a Plants Committee, Konference smluvních stran

Vědecký orgán se účastní také zasedání Animals a Plants Committee - výbory zřízené pro odbornou podporu Úmluvy, které se konají dvakrát za tři roky.

Celkem byl vědecký orgán v roce 2012 zastoupen na těchto zahraničních akcích:

4 x (59. - 61.) zasedání Vědecké prověřovací skupiny (SRG) CITES v Bruselu

26. zasedání Výboru CITES pro živočichy (26th meeting of the Animals Committee); 15.3. - 20.3. 2012, Ženeva (Švýcarsko)

Společné zasedání Výboru CITES pro živočichy a rostliny (Joint sessions of the 26th meeting of the Animals Committee and 20th meeting of the Plants Committee) a 20. zasedání Výboru CITES pro rostliny (20th meeting of the Plants Committee); 22.3. - 30.3. 2012, Dublin (Irsko)

Mezinárodní konference Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) - 25. - 29. 9. 201, Innsbruck (Rakousko)

Seminář k implementaci CITES v regionu Střední a Východní Evropy: "Implementation of CITES and EU Wildlife Trade Regulations in CEE region"; 20-24 of August 2012, Nairobi (Keňa)

Seminář „Příprava na 16. konferenci smluvních stran CITES (CoP 16)“ určený pro pracovníky výkoných a vědeckých orgánů zemí střední a východní Evropy, 3. a 4. 12. 2012, Varšava (Polsko)

7.1. Rozpočet AOPK ČR

AOPK ČR hospodařila v roce 2012 dle schváleného rozpočtu a pravidel stanovených příslušnou legislativou, především zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) v aktuálním znění.

Celkové výdaje AOPK ČR v roce 2012 činily celkem 493 432 651,50 Kč, z toho:

- z upraveného rozpočtu
455 167 263,94 Kč,
- z nároků z nespotřebovaných výdajů
32 422 259,94 Kč,
- z rezervního fondu
5 843 127,62 Kč.

AOPK ČR zároveň splnila rozpočtované příjmy (plán 8 978 000 Kč), které dosáhly výše 10 475 563 Kč. Detailní informace viz souhrnná tabulka níže a graf níže.

Na platy zaměstnanců včetně prostředků získaných v rámci odborných projektů, grantových projektů, prostředků z rozpočtu EU a ostatních finančních mechanismů bylo vynaloženo 172 177 900 Kč (včetně OON, nároků z nespotřebovaných

výdajů a rezervního fondu) a na sociální, zdravotní pojištění včetně fondu kulturních a sociálních potřeb byly spotřebovány finanční prostředky v hodnotě 60 111 790 Kč. Náhrady mezd v době nemoci dosáhly výše 460 190 Kč. Náklady na odstupné spojené se snižováním počtu zaměstnanců AOPK ČR dosáhly celkové výše 1 181 805 Kč.

Provoz všech pracovišť AOPK ČR, tj. ředitelství a 24 regionálních pracovišť, pokryla částka 56 264 695,01 Kč. Tato částka byla tvořena rozpočtovými i mimorozpočtovými finančními prostředky. Největší podíl představovaly provozní a režijní výdaje, a to zejména nájemné, pohonné hmoty, platby za energie, cestovné, poštovní služby, náklady na opravy, materiálové náklady a další služby.

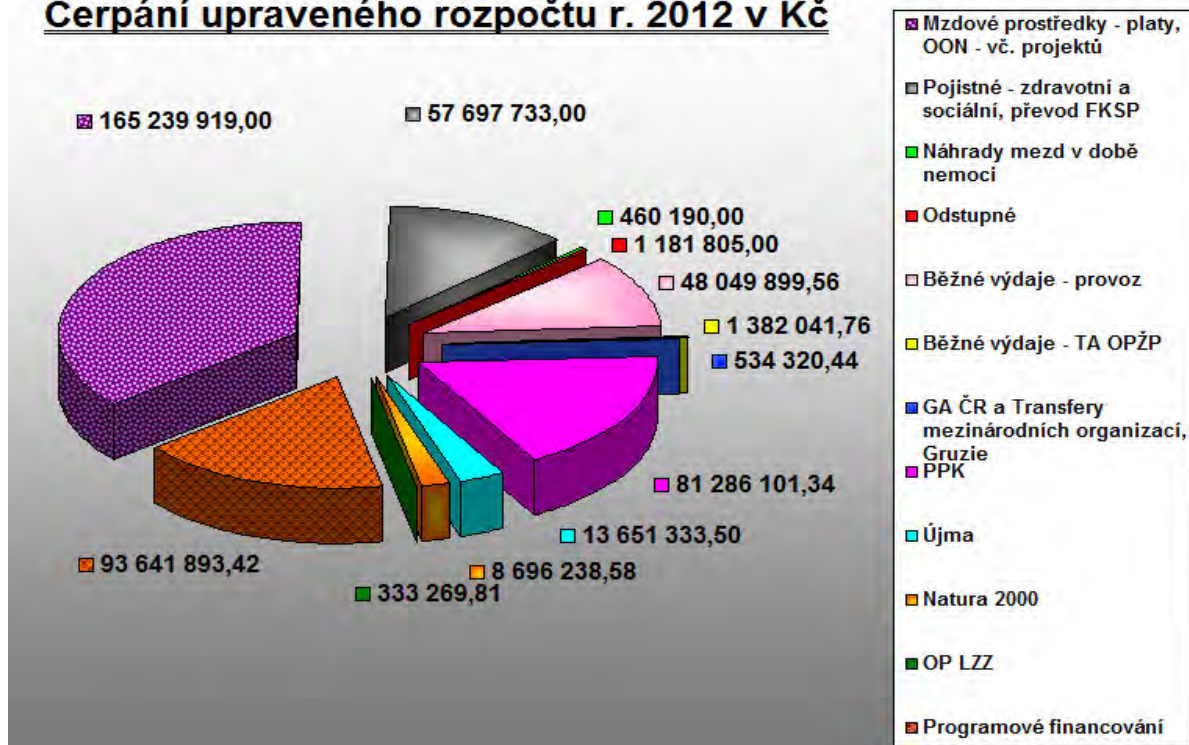
Celkové náklady na 121 zahraničních služebních cestách do 26 zemí za účasti 182 zaměstnanců AOPK ČR činily 1 812 333,59 Kč.

Na proplácení náhrady újmy za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření dle § 58 zákona č.114/1992 Sb., byly použity finanční prostředky v celkové výši 13 651 333,50 Kč, z toho čerpání nároků z nespotřebovaných výdajů činilo 777 546,50 Kč.

Čerpání upraveného rozpočtu AOPK ČR za rok 2012

Položka	Čerpání upraveného rozpočtu	Čerpání NFP	Čerpání RF	Celkem
Mzdové prostředky				
- platy, OON - vč.projektů	165 239 919	4 015 270	2 922 711	172 177 900
Pojistné - zdravotní a sociální, převod FKSP	57 697 733	1 403 933	1 010 124	60 111 790
Náhrady mezd v době nemoci	460 190			460 190
Odstupné				1 181 805
Běžné výdaje - provoz	48 049 899,56	6 130 578,69	702 175	54 882 653,25
Běžné výdaje TA OPŽP	1 382 041,76			1 382 041,76
Ostatní běžné výdaje, v tom:				
GA ČR	50 000			50 000
Transfery mezinárodním organizacím	138 977,59			138 977,59
Gruzie	345 342,85			345 342,85
PPK	81 286 101,34			81 286 101,34
LIFE+ Motýli, Louny	0	1 036 752	1 185 787,62	2 222 539,62
Újma	13 651 333,50	777 546,50		14 428 880
NATURA 2000	8 696 238,58			8 696 238,58
OP LZZ	333 269,81	2 093 028,28		2 426 298,09
Programové financování	76 654 411,95	16 965 151,47	22 330	93 641 893,42
CELKEM	455 167 263,94	32 422 259,94	5 843 127,62	493 432 651,50

Čerpání upraveného rozpočtu r. 2012 v Kč

Ke konci roku 2012 probíhaly přípravy na připojení AOPK ČR k Integrovanému informačnímu systému Státní pokladny (IISSP). I přes snahu AOPK ČR ohledně nasazení nového ekonomického informačního systému využívala AOPK ČR i ke konci roku systém INSYCO (rozhodnutí o případném nasazení nového ekonomického informačního systému bylo MŽP přeloženo na rok 2013). Využívání systému INSYCO v podmínkách AOPK ČR dlouhodobě komplikuje neexistence jeho plnohodnotné síťové verze.

7.2. Realizace výběrových řízení

V roce 2012 bylo ukončeno 27 veřejných zakázek dle zákona 137/2006 Sb., tj. zakázek nad 2 mil. Kč (nad 6 mil. Kč u stavebních) do 31. 3. 2012, a zakázek nad 1 mil. Kč a (nad 3 mil. Kč u stavebních) po 1. 4. 2012 (změna legislativy). Kromě toho byly vypsány 4 zakázky v rámci zákona, u kterých bylo řízení zastaveno (nepřihlášení dostatečného počtu účastníků). Zároveň bylo se změnou legislativy nově od 1. 7. 2012 využíváno

elektronické tržiště nejen pro veřejné zakázky týkající se ICT. Přes toho rozhraní bylo v roce 2012 vypsáno 146 zakázek malého rozsahu a ve zjednodušeném podlimitním řízení.

7.3. Správa majetku

K 31. 12. 2012 hospodařila AOPK ČR s movitým a nemovitým majetkem státu o celkové hodnotě cca 1,7 mld. Kč (v pořizovacích cenách) v následujícím členění:

- pozemky: celkem 16 322 pozemků o celkové výměře 116 353 899 m² v celkové hodnotě 724 644 776,67 Kč v pořizovacích cenách;
- dlouhodobý investiční majetek (hmotný, nehmotný, revitalizace) v hodnotě 755 001 320,86 Kč v pořizovacích cenách;
- drobný hmotný i nehmotný majetek (včetně OOPP a zvířat) v hodnotě 189 465 224,84 Kč v pořizovacích cenách.

V roce 2012 byl vyřazen majetek DHM, DDHM, DDNM, OOPP (likvidací, bezúplatným převodem, prodejem) v celkové pořizovací ceně cca 12,3 mil. Kč.

> HOSPODAŘENÍ A PROVOZ

Vyřazený majetek již nesloužil účelu, ke kterému byl pořízen a byl vyhodnocen pro AOPK ČR jako nepotřebný.

V roce 2012 byly vyřazeny a zařazeny pozemky (prodej trvale nepotřebných pozemků pro ochranu přírody a krajiny, bezúplatné převody mezi organizačními složkami státu a ostatními státními organizacemi, komplexní pozemkové úpravy, obnova katastrálního operátu) následovně:

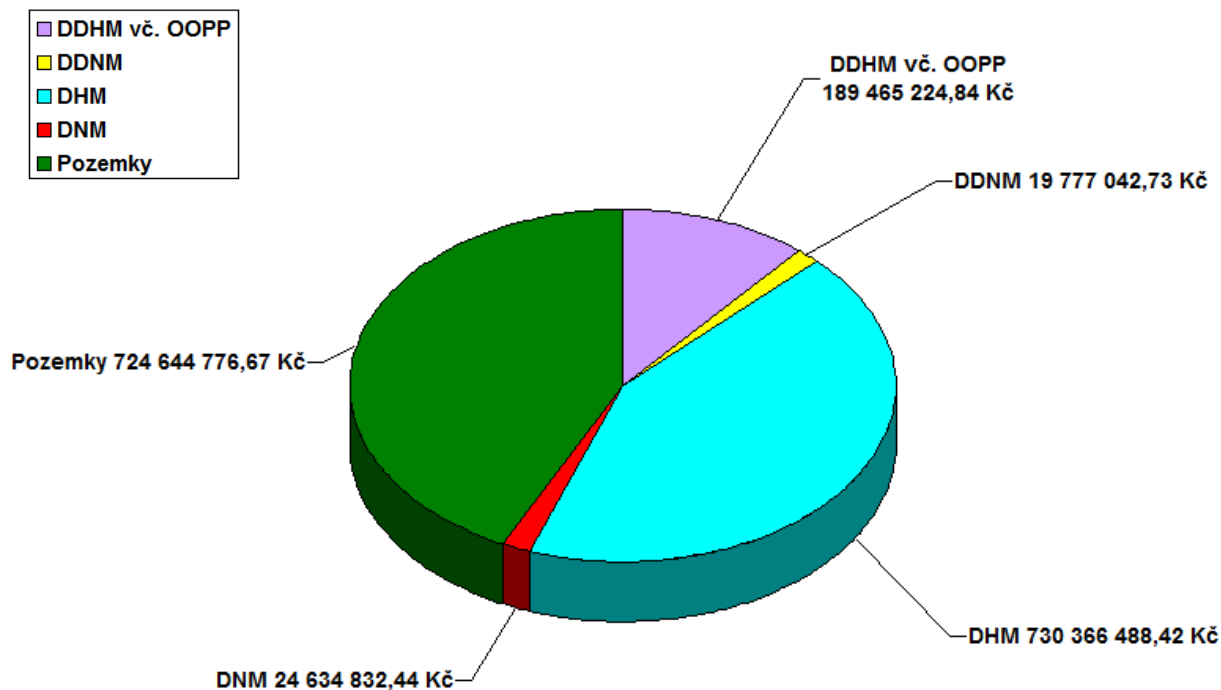
■ vyřazení: 48 890 595,56 Kč v pořizovacích cenách;

■ zařazení: 62 801 672,36 Kč v pořizovacích cenách (z toho bylo vykoupeno do vlastnictví České republiky – příslušnosti hospodařit s majetkem státu pro AOPK ČR celkem 46 ks pozemků v ZCHÚ o celkové výměře 336 729 m² v celkové kupní ceně 3 021 266 Kč).

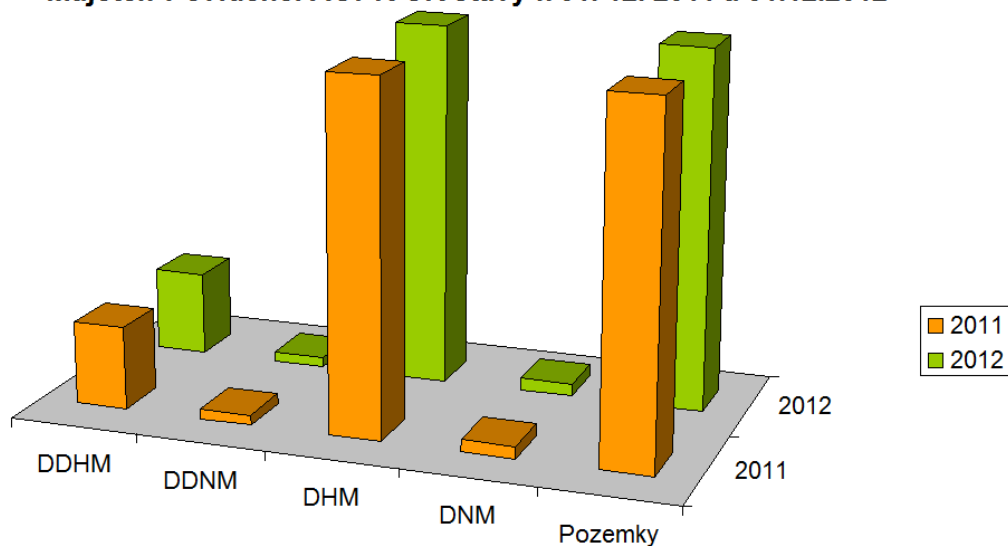
V rámci optimalizace provozních nákladů na nemovitosti byly v roce 2012 prohlášeny za nepotřebné 3 nemovitosti, se kterými je AOPK ČR příslušná hospodařit a které přestaly sloužit k zabezpečování činnosti AOPK ČR. Byla zahájena příprava na výběrové řízení prodeje budov v Brně, Hrubé Vrbce a Skryjích.

Autoprovoz AOPK ČR využíval v r. 2012 celkem 139 služebních vozidel, z toho 94 ks osobních a 45 ks terénních. Zároveň bylo na základě požadavku MŽP vytipováno celkem 10 ks služebních vozidel za účelem snížení vozového parku AOPK ČR od 1.1.2013. K tématu box č. 28.

Majetek v evidenci AOPK ČR v Kč - stav k 31. 12. 2012

Majetek v evidenci AOPK ČR stavy k 31. 12. 2011 a 31.12.2012

	DDHM	DDNM	DHM	DNM	Pozemky
2011	168 292 710,60	19 553 631,51	707 489 283,46	24 444 000,64	710 733 699,87
2012	169 688 182,11	19 777 042,73	730 366 488,42	24 634 832,44	724 644 776,67

7.4. Personální oblast

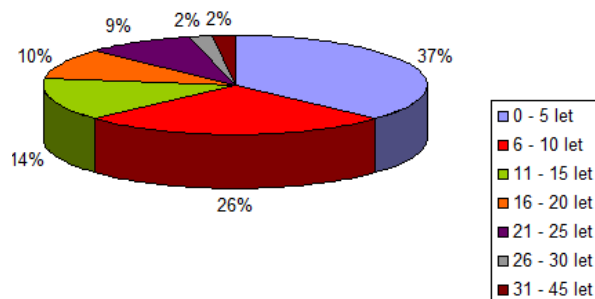
I v roce 2012 proběhla další vlna úsporných opatření s ohledem na kontinuální snižování schodku státního rozpočtu. Z tohoto důvodu bylo bohužel nutné redukovat počet systematizovaných míst k 1. 1. 2013 na 564 (z toho 479,2 kmenových úvazků).

Redukce personálního stavu na regionálních pracovištích proběhla mj. s přihlédnutím k analýze vytíženosti regionálních pracovišť. Procenticky vyšší redukce byla stanovena pro ředitelství AOPK ČR. S ohledem na snížení personálního stavu na ředitelství AOPK ČR byla provedena i jeho zásadní reorganizace. Rozhodnutím ředitele AOPK ČR tak byly s účinností od 1. 1. 2013 zrušeny dvě sekce a uskutečněna restrukturalizace dalších útvarů se zachováním funkčnosti a kompetencí.

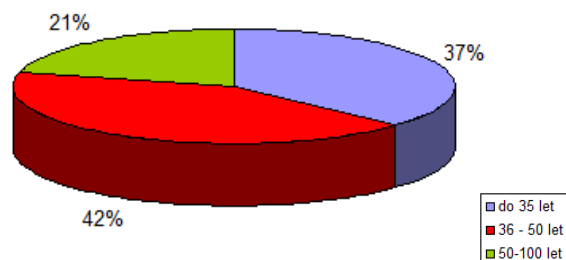
Na počtu přepočtených míst se v roce 2012 opět významně podílelo vysoké procento zaměstnanců na mateřské a rodičovské dovolené (průměrně 10 %).

Více než 2/3 zaměstnanců AOPK ČR mají vysokoškolské vzdělání (zejména přírodovědného zaměření). 10 zaměstnanců dosáhlo v roce 2012

Poměr zaměstnanců dle délky zaměstnání

Věková struktura zaměstnanců

akademického vzdělání ve stupni Ph.D. Kolem 10 % zaměstnanců je zařazeno do jazykové přípravy a 29 zaměstnanců složilo úspěšně zkoušky odborné způsobilosti v oboru ochrana přírody a krajiny. V rámci adaptačního procesu se 32 nových zaměstnanců zúčastnilo v květnu a v listopadu 2012 vstupního školení. Věková struktura zaměstnanců a jejich počet dle délky zaměstnání viz grafy.

7.5. Správa informačních a komunikačních technologií

Datové a hlasové služby

AOPK ČR v roce 2012 realizovala po výběrových řízeních změnu operátorů mobilních hlasových a datových služeb a dodavatele VPN pro konektivitu regionálních pracovišť. U sloučených regionálních pracovišť bylo možné realizovat změnu technologie přípojky na symetrickou, s rychlostí 8 Mb/s, a tím podstatně zvýšit rychlost propojení sloučených pracovišť za stejných finančních nákladů. Dodavatelem VPN konektivity se stala firma GTS Czech s.r.o. U mobilních hlasových a datových služeb došlo po přechodu k firmě T-Mobile Czech Republic a.s. k úspoře nákladů na mobilní služby o cca 50 % při rozšíření využívání mobilních datových služeb. S větší dostupností datových služeb pro zaměstnance AOPK ČR začala s podporou a rozšiřováním mobilních aplikací (zmíněno v dalším odstavci).

Provozní informační systémy a aplikace

V roce 2012 proběhlo školení a prezentace provozních informačních systémů na všech regionálních pracovištích AOPK ČR. Připomínky regionálních pracovišť v této oblasti byly a budou nadále zpracovány v nových verzích aplikací, zejména ve spisové službě. Do ostrého provozu byly spuštěny aplikace: FKSP – evidence a notifikace zaměstnanců o stavu fondu FKSP, Výročí a svátky – upozornění vedoucích pracovníků na svátky a výročí podřízených a rezervační databáze zasedacích místností na ředitelství AOPK ČR. Byl dokončen vývoj aplikace na evidenci pokut a pokutových bloků. Byla zpracována zadávací dokumentace a proběhlo výběrové řízení na nový redakční systém webových stránek AOPK ČR s cílem optimalizovat celý proces správy centrálních internetových strán-

nek. U mobilního přístupu k aplikacím došlo po propagaci k rozšíření využívání Lotus Traveler (přístup do Lotus Notes z mobilních zařízení, na konci roku 50 aktivních uživatelů) a dokončení vývoje přístupu do aplikace Autoprovoz pomocí technologie XPages (spuštění do ostrého provozu březen 2013).

V rámci realizace projektu spolufinancovaného z OP LZZ „Procesní optimalizace AOPK ČR“ byla zpracována analýza oběhu dokumentů s návrhem opatření na jeho optimalizaci. V této souvislosti byly specifikovány i konkrétní úpravy stávající aplikace, které budou zpracovány v roce 2013.

Rekonstrukce garáže Správy CHKO Pálava (Mikulov, ulice Na Jámě).

Byla vypracována projektová a rozpočtová dokumentace. Byl vybrán zhotovitel stavby a technický dozor investora. V srpnu 2012 byla podepsána Smlouva o právu provést stavbu. Dále byla vyhotovena veřejnoprávní smlouva, která nahrazuje územní souhlas a stavební povolení. Realizace stavby byla zahájena v roce 2012, pokračovat bude v roce 2013.

Rozpracovaná dvojgaráž 2012.

Na zpracování se podílela AOPK ČR, Správa CHKO Pálava a krajské středisko Brno.

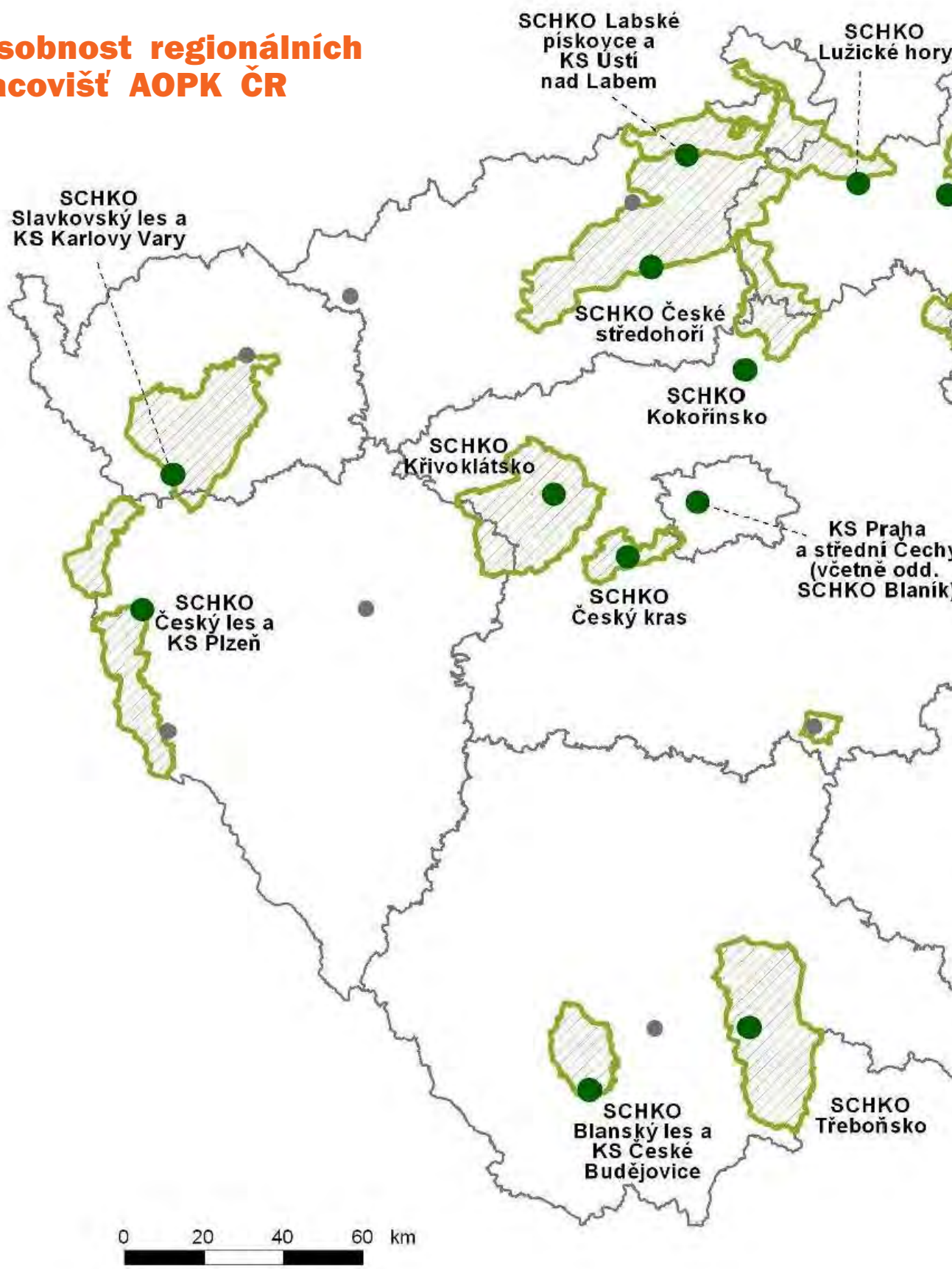
V roce 2012 byl dokončen projekt „Podpora rozvoje řízení lidských zdrojů v AOPK ČR“ kofinancovaného z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu. Ve druhém pololetí se uskutečnily manažerské kurzy v kombinaci e-learningu a praktického tréninku, do nichž byli zařazeni vybraní vedoucí zaměstnanci. Celkem 111 absolventů tyto kurzy úspěšně dokončilo. Nově byly zpracovány dokumenty, které následně budou sloužit ke zkvalitnění personální a řídicí práce. Jde například o pasporty pracovních pozic, Katalog kompetencí, Analýzu vzdělávacích potřeb a Plán rozvoje. Nově také byla vytvořena v prostředí Lotus Notes znalostní databáze zaměstnanců.

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Působnost regionálních pracovišť AOPK ČR

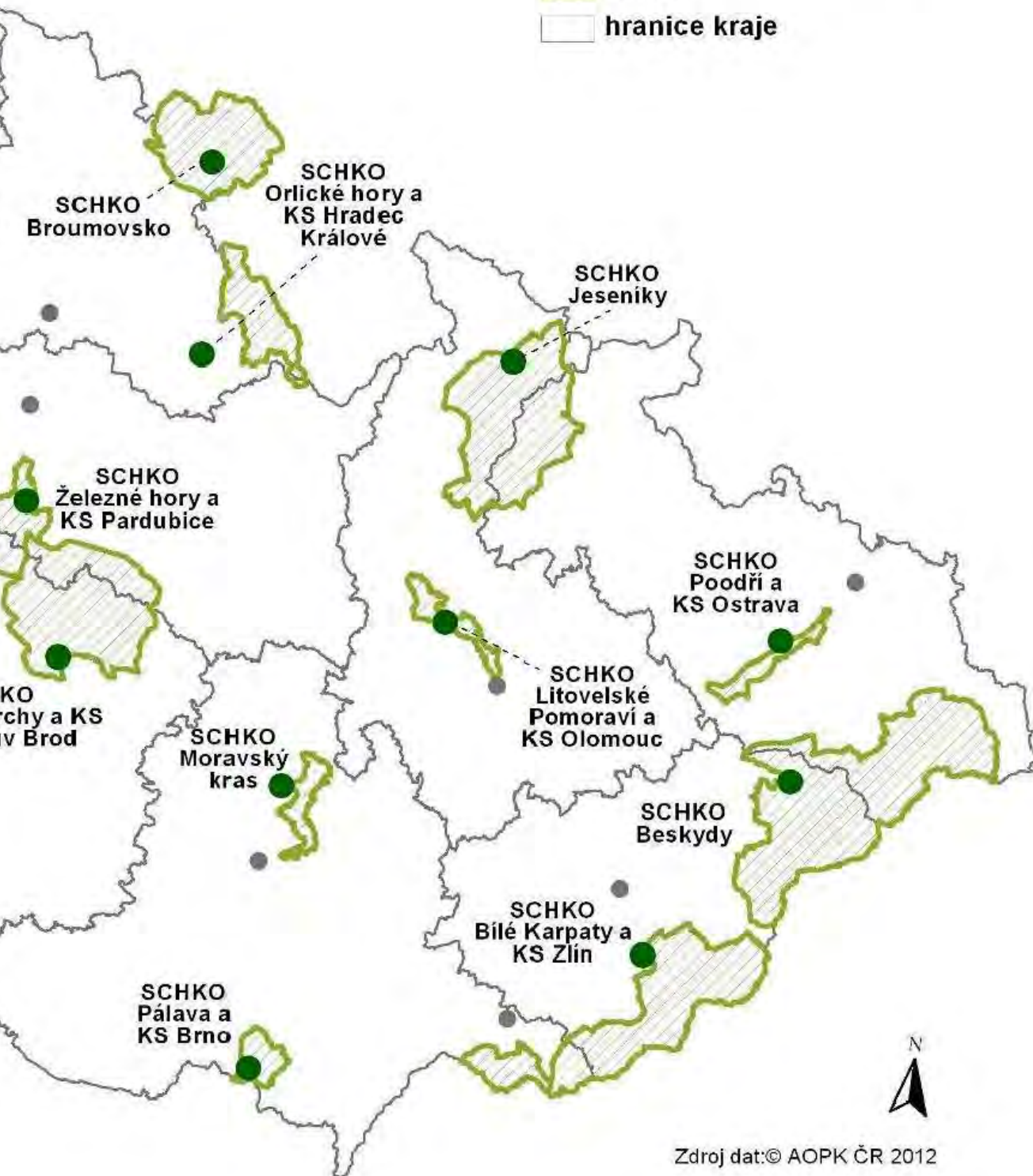

SCHKO Jizerské hory
KS Liberec

- regionální pracoviště
- detašované pracoviště

CHKO

hranice kraje

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR / Nature Conservation Agency of the Czech Republic (NCA CR)
CBD	Úmluva o biologické rozmanitosti / Convention on Biological Diversity
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin / Convention on the International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
ČGS	státní geologická služba / State Geological Survey
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí / The Czech Environmental Inspectorate
ČSOP	Český svaz ochránců přírody / Czech Union for Nature Conservation
DR ÚSOP	Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody / Digital Register of the Nature Conservancy Central Register
EEA	Evropská agentura životního prostředí / European Environment Agency
EK	Evropská komise / European Commission
ETC	Evropské tématické středisko / European Topic Centre
EUROPARC	Federace přírodních a národních parků Evropy /EUROPARC – Federation of Nature and National Parks of Europe
EVL	evropsky významné lokality / Sites of Community Importance
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb / Staff's Cultural and Sport Fund (CSF)
GA ČR	Grantová agentura České republiky / Grant Agency of the Czech Republic
GIS	Geografický informační systém / Geographical Information System
CHKO	chráněná krajinná oblast / Protected Landscape Area (PLA)
IUCN	Mezinárodní unie na ochranu přírody / International Union for Conservation of Nature
JESO	Jednotná evidence speleologických objektů / Unified Files of Speleological Objects
LHC	lesní hospodářský celek / forest management unit
LHO	lesní hospodářské osnovy / woodland management scheme
LHP	lesní hospodářský plán / forest management plan
LPIS	veřejný registr půdy / Land Parcel Information System
MZe	Ministerstvo zemědělství / Ministry of Agriculture
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území / Small-size Specially Protected Area (SSPA)
MŽP	Ministerstvo životního prostředí / Ministry of the Environment (MoE)
NDOP	Nálezová databáze ochrany přírody / Findings (Occurrence) Data of Nature Conservation
NP	národní park / national park
NPP	národní přírodní památka / National Nature Monument (NNM)
NPR	národní přírodní rezervace / National Nature Reserve (NNR)
OLH	odborný lesní hospodář / expert forest manager
OOP	orgán ochrany přírody / State Nature Conservancy authority
OP LZZ	OP LZZ Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost / Operation Programme Human Resources (OPHR)
OPŽP	Operační program Životní prostředí / Operation Programme Environment (OPE)
POPFK	Program obnovy přirozených funkcí krajiny / Landscape Natural Function Restoration Programme
PPK	Program péče o krajinu / Landscape Management Programme (LMP)
PS	památný strom / Monument/Veteran Tree
SFŽP	Státní fond životního prostředí České republiky / State Environmental Fund of the Czech Republic
ŠOP SR	Státní ochrana přírody Slovenské republiky / State Nature Conservancy of the Slovak Republic
TMP	trvalé monitorovací plochy / permanent monitored areas
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation
ÚSES	Územní systém ekologické stability / Territorial System of Ecological Stability (TSES)
ÚSOP	Ústřední seznam ochrany přírody / Nature Conservancy Central Register (NCCR)
VMP	vrstvy mapování biotopů / layers of habitat mapping
ZCHÚ	zvláště chráněné území / Specially Protected Area
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny / Act on the Protection of Nature and the Landscape

Příroda v mapách (ČJ)
Příroda v mapách (AJ)
Sysel obecný - hlodavec, který nesyslí - 2. doplněné vydání
Ekologie obnovy v ČR (ČJ)
Ekologie obnovy v ČR (AJ)
Výroční zpráva AOPK ČR 2011
Zvířátka Labských pískovců - 2. upravené vydání
Nejkrásnější výlety do chráněných krajinných oblastí ČR

AOPK ČR

Ředitel: RNDr. František Pelc
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11
Tel.: +420 283 069 242

Referát Rady AOPK ČR a poradců

Referát vnitřního auditu

Sekce vnitřních služeb a informatiky

Náměstek ředitele: Ing. Jan Zohorna
Tel.: +420 283 069 244

Referát práce s veřejností

Samostatné oddělení sekretariát

Vedoucí: Radka Poláková
Tel.: +420 283 069 242

Samostatné oddělení personální

Vedoucí: PhDr. Věra Dřevíková
Tel.: +420 283 069 128

Odbor správy a podpory ICT

Vedoucí: Jan Vostatek
Tel.: +420 283 069 310

Odbor informačních systémů

Vedoucí: Mgr. Jan Zárbybnický
Tel.: +420 283 069 320

Sekce ochrany přírody a krajiny

Náměstek ředitele: Ing. Pavel Pešout
Tel.: +420 283 069 205

Samostatné oddělení právní podpory státní správy

Vedoucí: Mgr. Jana Hůlková
Tel.: +420 283 069 264

Odbor zvláštní ochrany přírody

Vedoucí: Mgr. Ondřej Vítek, Ph.D.
Tel.: +420 283 069 145

Odbor obecné ochrany přírody a krajiny

Vedoucí: Mgr. Jaromír Kosejk
Tel.: +420 283 069 230

Odbor péče o přírodu a krajinu

Vedoucí: Mgr. Bohumil Fišer
Tel.: +420 283 069 207

Sekce dokumentace ochrany přírody a krajiny

Náměstek ředitele: Ing. Michael Hošek
Tel.: +420 283 069 103

Odbor monitoringu

Vedoucí: Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
Tel.: +420 283 069 105

Odbor dokumentace

Vedoucí: Ing. Alena Zelenková
Tel.: +420 283 069 120

Odbor mezinárodních závazků

Vedoucí: RNDr. Jindřiška Jelínková
Tel.: +420 283 069 140

Sekce ekonomicko-provozní

Náměstek ředitele: Ing. Vlastimil Ostrý
Tel.: +420 283 069 320

Referát OPŽP

Referát právní

Odbor rozpočtu

Vedoucí: Jitka Oborníková
Tel.: +420 283 069 349

Odbor všeobecné účtárny

Vedoucí: Hana Koubová
Tel.: +420 283 069 360

Odbor majetkový

Vedoucí: Dagmar Heřmanová
Tel.: +420 283 069 330

1. KS Praha a Střední Čechy

Vedoucí: Ing. Pavel Mudra
U Šalamounky 41/769, 158 00 Praha 5
Tel.: +420 251 101 686
praha@nature.cz

SCHKO Blaník

Vedoucí: RNDr. Lubomír Hanel, CSc.
Vlašimská 8, 257 06 Louňovice pod Blaníkem
Tel.: +420 317 852 654
blanik@nature.cz

2. SCHKO Beskydy

Vedoucí: Mgr. František Jaskula
Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Tel.: +420 571 654 293
beskydy@nature.cz

3. SCHKO Bílé Karpaty a KS Zlín

Vedoucí: Ing. Jiřina Gaťáková
Nádražní 318, 763 26 Luhačovice
Tel.: +420 577 119 626
bilekarp@nature.cz

4. SCHKO Blanský les a KS České Budějovice

Vedoucí: RNDr. Jan Flašar
Vyšný 59, 381 01 Český Krumlov
Tel.: +420 380 301 031
blanles@nature.cz

5. SCHKO Broumovsko

Vedoucí: Ing. Hana Heinzlová
Ledhujská 59, 549 54 Police nad Metují
Tel.: +420 491 549 020
broumovsko@nature.cz

6. SCHKO České středohoří

Vedoucí: RNDr. Jaroslav Obermajer
Michalská 260/14, 412 01 Litoměřice
Tel.: +420 416 574 611
cstred@nature.cz

7. SCHKO Český kras

Vedoucí: Ing. Michal Slezák
Správa CHKO Český kras 85, 267 18 Karlštejn
Tel.: +420 311 681 713
ceskras@nature.cz

8. SCHKO Český les a Plzeň

Vedoucí: RNDr. Tomáš Peckert
Náměstí Republiky 287, 348 06 Pímda
Tel.: +420 374 611 021
ceskyles@nature.cz

9. SCHKO Český ráj

Vedoucí: Ing. Jan Mocek
Antonína Dvořáka 294, 511 01 Turnov
Tel.: +420 481 321 900
ceskyraj@nature.cz

10. SCHKO Jeseníky

Vedoucí: Ing. Michaela Pruknerová
Šumperská 93, 790 01 Jeseník
Tel.: +420 584 458 659
jeseniky@nature.cz

11. SCHKO Jizerské hory a KS Liberec

Vedoucí: Ing. Jiří Hušek
U Jezu 10, 460 01 Liberec
Tel.: +420 482 428 999
jizhory@nature.cz

12. SCHKO Kokořínsko

Vedoucí: Ing. Ladislav Pořízek
Česká ul. 149, 276 01 Mělník
Tel.: +420 315 728 061
kokorin@nature.cz

13. SCHKO Křivoklátsko

Vedoucí: RNDr. Petr Hůla
Správa CHKO Křivoklátsko 5, 270 24 – Zbečno
Tel.: +420 313 251 180
krivoklat@nature.cz

14. SCHKO Labské pískovce a KS Ústí nad Labem

Vedoucí: Ing. Petr Kříž
Teplická 424/69, 405 02 Děčín
Tel.: +420 412 518 202
labpis@nature.cz

15. SCHKO Litovelské Pomoraví a KS Olomouc

Vedoucí: Ing. Michal Servus
Husova 5, 784 01 Litovel
Tel.: +420 585 344 156
litpom@nature.cz

16. SCHKO Lužické hory

Vedoucí: Ing. Tomáš Besta
Školní 12, 471 25 Jablonné v Podještědí
Tel.: +420 487 762 356
luzhory@nature.cz

17. SCHKO Moravský kras

Vedoucí: RNDr. Leoš Štefka
Svitavská 29, 678 01 Blansko
Tel.: +420 516 428 880
morkras@nature.cz

**18. SCHKO Orlické hory
a KS Hradec Králové**

Vedoucí: Ing. David Rešl
Dobrovského 332,
516 01 Rychnov nad Kněžnou
Tel.: +420 494 539 541
orlhory@nature.cz

19. SCHKO Pálava a KS Brno

Vedoucí: Ing. Stanislav Koukal
Kotlářská 51, 602 00 Brno
Tel.: +420 547 427 640
palava@nature.cz

20. SCHKO Poodří a KS Ostrava

Vedoucí: Mgr. Petr Birklen
2. května 1, 742 13 Studénka
Tel.: +420 556 455 055
poodri@nature.cz

**21. SCHKO Slavkovský les
a KS Karlovy Vary**

Vedoucí: Ing. Jindřich Horáček, Ph.D.
Hlavní 504, 353 01 Mariánské Lázně
Tel.: +420 354 624 081
slavkles@nature.cz

22. SCHKO Třeboňsko

Vedoucí: Ing. Josef Hlášek
Valy 121, 379 01 Třeboň
Tel.: +420 384 701 011
trebonsko@nature.cz

**23. SCHKO Žďárské vrchy
a KS Havlíčkův Brod**

Vedoucí: Ing. Václav Hlaváč
Brněnská 39, 591 01 Žďár nad Sázavou
tel: +420 566 653 111
zdarvrch@nature.cz

**24. SCHKO Železné hory
a KS Pardubice**

Vedoucí: Mgr. Vlastimil Peřina
Náměstí 317, 538 25 Nasavrky
Tel.: +420 469 326 500
zelhory@nature.cz

Výroční zpráva 2012

Vydala: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Autoři textů: kolektiv pracovníků AOPK ČR

Titulní fotografie: Petr Bauer

Fotografie: Fotoarchiv AOPK ČR

Grafické zpracování a tisk: MONELLO design atelier

Počet stran: 86

ISBN: 978- 80- 87457- 73- 3

Místo a rok vydání: Praha 2013